

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_228720

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. م-۸۹۱۵۱۵۵ Accession No. ۱۵۲۳۱

Author

آصف شیریں خرد

Title

مثنوی شیریں خرد آصفی

This book should be returned on or before the date
last marked below.

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل في كتابه
الهدى والبرهان

الحمد لله الذي جعل في كتابه
الهدى والبرهان

الحمد لله الذي جعل في كتابه
الهدى والبرهان

الحمد لله الذي جعل في كتابه
الهدى والبرهان

الحمد لله الذي جعل في كتابه
الهدى والبرهان

الحمد لله الذي جعل في كتابه
الهدى والبرهان

الحمد لله الذي جعل في كتابه
الهدى والبرهان

اطلاع

اس مطبع میں ہر علم و فن کی کتب موجود ہیں شائقین کو قیمت مطلوب و سہولت
موجود ہے اور درخواست کرنے سے مل سکتی ہے معلوم ہو سکتا ہے کہ قیمت اس سال میں نیا
ارزان مقرر ہوئی ہے ہم صرف کتب شنویات قصص نظم و شرفارسی و کلیات و ادب
فارسی کی کچھ کتابیں ذیل میں درج کرتے ہیں

شنویات قصص نظم و شرفارسی

شنوی مخزن اسرار - تصنیف مولانا نظامی -	واعظ مشہور کتاب ہے -
شنوی تحفہ العراقین - محشی تصنیف حکیم خاقانی -	معدن الجواہر - تصنیف ملا طہری
شنوی تحفہ الاحرار - تصنیف ملا جامی رحمہ اللہ -	یہ کتاب اندرز و تہذیب الاخلاق باریاد حکایات تمثیلیہ اور الوجود ہے
ایضاً - بشرح بالا -	مظفر نامہ مولانا تاقی - تیمور کے فتوحات کا حال بطور سکندر نامہ ہے -
شنوی یوسف زلیخا جامی - محشی میر مرثیہ جہانی گئی -	مفرح القلوب - عرب گیدر نامہ کتیک و رنگ کا قصہ ہے -
ایضاً - شنوی یوسف زلیخا جامی -	شنوی سنبستان - بقیع بوستان سعدی تصنیف غشی ہرگوپال تفتہ -
سہ مصرع متن حاشیہ محشی ہے -	نلدین فارسی - تصنیف فیاضی شنویا میں ہمایہ زلیخا جامی ہے -
یوسف زلیخا ناظم ہروی - سجاواب یوسف زلیخا جامی -	یہلی مجنون ملا تاقی - مشہور قصہ ہر اور بلاغت میں بشیل ہے -
زلیخا فردوسی - نکلان تصنیف فردوسی -	یہلی مجنون خسرو - امیر خسرو کی پنج گنج سے یہ ایک کتاب ہے -
یوسف زلیخا فردوسی - منظوم چوہدر مکر طبع ہوئی -	شنوی بہشت بہشت امیر خسرو ناد شنوی از تصنیفات حضرت امیر خسرو مشہور ہے
نگار دانش - عیار دانش کا انتخاب انوار سبیلی - محشی تصنیف ملا حسین	یہلی مجنون نظامی - تصنیف مولانا نظامی

بمعون صنایع مکین مکان و فضل خلایق و زبان

استیانت یاسین صابحت کرام شیرین نیکوین کجا جلوبه می ستری



شیرین و شیرین



از بر جلا طبع نواب فجا و دما تخلص با صنی و عظم پاشا و غازی عالمگیر

در مطبع می نشینی کشور از مقتول احسان شد



بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

خداوند ارے از غیب کشے
 بهر عیبی که باشد عیب نام
 ز عیب خود پسندی پاکیم ده
 ز بید روی بجان دل را امان ده
 دل غمگین ز شادی شاد زانده
 دل از خار خا عشق پریش
 پراز خونای عشقش رگ پرست
 دلم را دیده ده عاقبت بین
 بیل سر یغیش از نقد توفیق

غیم چشم دل بر عیب کشای
 بر حمت کن ز غیب از عیب پاکم
 ز شادی حسان غمناکیم ده
 دل غمگین ده منت بجان نه
 در و گنجایش غم کوه تا کوه
 ز بر نشی صد جا بیشتر ریش
 بهر هم دشمن و با بیشتر دوست
 که بت را قبله اند عشق را دین
 ز بانی ده کلید گنج تحقیق

ای گرمی کز امت کُن بسیار ز خاکِ پائے عشقم آبر و بخشش گزین گل پدید آید سر نو کہ عالم پر کند ز او ازہ عشق خدا دادند کہ اکنون چند گامست در مہلی سکہ و نئے خطبہ سہر	آتش آب دہ تیغ زبان را زبانی در حد این گفت و گو بخشش گلستان کهن را بلبل نو سراید داستان تازہ عشق کہ اقلیم چمن بی بادشاہست اگر نہوت زنی وقت ست جعفر
--	--

مجموعہ

در بیان نظم کتاب دید

پای دل در گنجینہ بکشای ترا بر گنج باد آورد دستت بکنجی چون فرو شد ناگفت پای نخان در خاک بہ آن گنج مقصود شود آن گنج را نام از جہان کم قلم را ز استین زیر آفتدور	رہے گنجینے مرغ بہار مرا چندین گدا برداشتست در خود بر رخ آفاق بکشای کز و محنت ج را نبود جوی سود کہ بر حاجت فزاید حسرتے ہم کہ عالم را کہنے دایمان دلچ
--	--

افتتاح نامہ بنام آن بگانیہ کہ طاعت و بر جمیع افراد انسان فرصت

بنام آنکہ شمع عشق آفرخت رخ خورشید عشق آراست برقص برنگ گل جو بوی عشق آمیخت	وز پر و دانہ دل را جگر سوخت ز شوق آورد جان ذرہ در قص دل بلبل نفس در شاخس آو محبت
--	---

خدا بے ملک جانها داده اوست
 مرثب ساز این ترکیب لکش
 تعالی الله زبے معبود مطلق
 کریمه بر دور ولسان شسته
 ز فیضش کیمیا مہر زرباش
 درون دل چراغ و انشال فروز
 باب ناز آسینر گل حسن
 بفرق عقل تاج سروری نہ
 ز تاب نور دل رونق دہ چہر
 بباد افراہ نخل آموز انصاف
 بناش سر بلندی نامہ سارا
 ز ناشتاشدہ شیرین زبا نم
 بجا جہنم جہش دل جہیم است
 بود سائل طلب طبع لیلمان
 چنین کس لطف دامن گستراند
 کند چون غفور اہم شل طاعت
 براہ او ز پانتشیدہ اسید

باین رفعت سپہر افتادہ اوست
 ز جمع خاک باد و آب و آتش
 کہ در ہفتش دانند برحق
 دستی بخش دہا بے شکستہ
 سخا آموزینان گہر باش
 بامیشہ رہ نادیدہ آموز
 موکل ساز خواہش بردل حسن
 خرد را برتری دہ از کہ دمہ
 میان جان و تن طرح افکن مہر
 خطا بخشندہ و پاداش اسرار
 بحر فتن عشق بازی خامہ سارا
 زبان باشد گرامی تر ز جانم
 سوال آنجا چہ حاجت چون کر
 سوال برام باشد بکر بیان
 از دوزخ مگر نویسد ماند
 ز بیکاری جہل ماند شفاعت
 بسیر نوید درین دہ گوی بخوشید

تعلک برگشتن از راهش نداند | اگر چه تا ابد شرمنده ماند

سناجات بحق تعالی

چو جان ز آلائش هر جسم پاک تن گل آباب جان سر نشی که شتی خاک را کرد قطعه که دست عزت بردشت از خاک تو قدر عزت مسمان نگمدار نفسه را شمار آید با حسد دست از زندگی افزون نماده بعشق ایمان مجانم تازه گردان بر انداز از میسان نام نداشت گنه یکباره کن بر مانده اموش قلم بر نام جرم عفو در کش سبقت آنست کین خجالت نماد که جرم ما بروی مانباری که فی خواهنده فی خواهنش بجا بود	خدا یاد در رهت بودیم خاک دران خاک از سعادت کرم گشتی لایک را عنایت کردت سلیم بهان خاکیم ماشتی هوسناک اگر چه خویش را کردیم خود خوار و انصاحت که کار آید چسب جگر را آب و دل را خون نماده بایانم بلند آوازه گردان چو افتد کار بار و ز قیامت در افتد چون بدر پائے کرم جوش ز رحمت خواهی از دلهای توفیق که بایاد گشته لذت نماد افزون از دوزخست آنسر مساک ترا دقتی کرم شد دار و ابود
---	---

در بستی بروئے ماکشادی چو کردی از کرم موجود مارا کنون این جان بھمانخا بدست باین درازدو عالم روی کرده است فضولی گر چه مھمان را کند خوار بامید کر مھائے کر مھمان	بجان بخشی صلائے عام وادی نشانیدی بخوان جو دمارا چہ مھمان خوانش پر دانہ دست چو مھمانان بغرت خوی کرده است کر بے عزت مھمان نگسار عجب نبود فضولیہائے مھمان
--	---

خطاب نفس ذات لال بر وجود واجب لوجود

بیایم ذرہ خورشید در دل نگو ناگون عجبھائے سپھری زرنگ آئینری پا قوت در کان ز آب ابرزدون آتش برق ز آب و رنگ داو غنک رتاب ز لاله گردن کنسار گلرنگ زدانش از تو کس را برتری نیست بجینش چرخ را آرام داد ہیوے را بصورت عقد بستن	چو دل کو ران شسوز نہا غفل وزین تاثیر و تابشعائے مہری ز گل سر برزدون گلہامی لولہ ز فیسان بگرشتن در گھر غرق ز رستن سنگ آتش نگاہ آب برون آوردن صد رنگ از سنگ نکو بند کہ کارے صرصری نیست بنائے خاک بر مرگز نہاد درست ماہ را بر شب تنگستن
---	--

بفرق خور ز نور افسر بنادون
سہ نور اگدا می مسر کردن
بہم اصدا و اترکیب وادون
جہانرا علتی غائی ہمیں بس
در اثباتش جہ چائی قال قیل
وجودش واجب از اثبات حجت
چو ممکن موجب ممکن نشاید
تسلسل باطل بر مان تطبیق
وجود واجبی بس گشت ناچار
پدید آرندہ خبر خویشین دوست
چو ہر صعبت در وی چاہ بسیار
خبر رسان بعزم حبست وجویش
اگر خواہی سلامت رہبری جو
خرد عمک بر من ہمراہ بود است
پی اینجا بر لپے مردان رہ نہ
کمر بند و دامن بر میان زن

بماہ از عار میت این خرقہ وادون
وز و آفاق را گل چہر کردن
طلسمے این چنین ترتیب وادون
کہ از صنعت لصلافع پی برد کس
وجودش را وجود ما و لیلیست
خرد را ما سوئے ممنون و منت
کز ان بیشک تسلسل لازم آید
میان حق و باطل کردہ تفریق
کہ گردد ممکنات از وی پدیدار
نہر او را بر پستش بے سخن است
قدم دانستہ نہ در راہ ہشیار
بروشاید بر آری سر ز کوشش
نہ نادان ز خود دانائتری جو
نمیداندر ہے دل از مود است
اگر افعی بچہ بر من گنہ نہ
و غمبہر آخر زمان زن

پور نعت حضرت رسالت مینا و کوید

ابو القاسم قسیم نار و جنت
 محمد خاکبایش عرش اناج
 صفت پیشین از دلس انیارا
 نبوت را از و جادید دلی
 ازان سر و شن سایه بود آراد
 ز آفتش فزون شد ماه راد
 کلید هروری چون دشت در دست
 در آید تا ازان در نیس بکفخت
 نیکو دید که دل بسته هرگز
 آباب سلاوه آتش ز دبا عجاز
 گش بر لعل گاه بر شکم سنگ
 سحاب از شرم دستش آب گشته
 ز حیون چشمه دستش روان
 معجز چون یدیر بخت کشاده
 شد از انج از دستش سنگ گاه
 نموده خدش معجزه نمائی
 تنق بسته ز نورش ابر بر فرق

تنفیع مجسمان نه فرد منت
 ز قصر قدر او یکپایه معراج
 بس و بشی بر دهنها خدارا
 درین مهمان سما خرد می طفیل
 که جای سایه خور در پایش افتاد
 درستی از شکست اوست دیر
 بفتح الباب گردون همی هست
 دری بکشد و بر گردون دوخته
 گس برش گش نبشته هرگز
 بر آتش آب زد در خاک شیرانه
 نگشته حلم او از سنگ کم سنگ
 جهان تریخته زو سیرا گشته
 ستون خشک از لغتش زبان
 شجر او با حشر را نطق داده
 کفش خجلت ده موسی و عیسی
 کالغ از خدش کسب همائی
 نکرده مایه اش را کس ز خود فرق

زنان جو خورده یک شکم سیر کلام حق کلامش بیشک ریب لبش می دلش از علم لبش بسلطانی ز قصرش نحر بوده بسا مجرم که ایمن در لحدخت بشکر این بر افشایم جان ما ز انواع معاصی نیست فردی شدم چو نماد از و سیاهی بزرگ موبدک شد رنگ و بوم دارم از خجالت روی گشتار باین امیدم اکنون دل نیست	اگر فتنه ملک کجند و بشیر چو طوطی در سخن زاینده غیب سوادش کند و شیرین زبان جنیش خاک و پایش عرش سود بآسیدی که خواهد آست گفت که از آست شمار و عامیان که نبود نامه ام را در نوری سپیدی در دل و در موسیاهی چگونه یابی اندیشه گویم گنگارم گنگارم گنگارم که در مع شفیع الذینیت
شب استن خورشید است شب که زادش چرخ سترون شب نورش چنان بر روزگار ایسب بار و رشد نخل امید گلبرگ ز خورشام خوشبو	شبش یک نیمه و یک نیمه خورشید بخورشید و گردش چشم روشن که گوی مصبح طالع شد ز غروب شبش یک نیمه و یک نیمه خورشید عرق گرفته و شسته بدان

در این شعر که در این کتاب است از شیرین خسرو صنی است که در این کتاب است

ہمیش گفت موسوی ہم عیسوی دم
 بمجم شمع و برنامحرمان دود
 گریزان خوز نورش سمجھ فاش
 شدی گرتار اورا نور خور بود
 محمد آفتاب شب نخفتہ
 ازود دولت سراسی امسانی
 برون آمد زطاعت کہ بفراوان
 چو برق از طمشتش رود در جدالی
 ہمایون پے ہمایے عرش سیدان
 بدیدن دلبر اما مہربان تر
 ز اسپ کشتی طبعش پایہ
 سر سدرہ بجام زیر ہے دشت
 ہمہ ماندہ ز ہمہ تیش واپس
 بعرض از جا گے جولان گرفتہ
 بمقعد پیش از آہوی فطرت
 ہمای سدرہ پرور گرم خست
 نمودہ وقف رہ جبار و شبہر

درو ہر ذرہ باخو رشید توام
 چو خورشید ہم پردہ و ہم پرو گے بود
 بعالم ستر نور طور از و فاش
 بعینہ چون زخوی روز و شب بود
 بطاعت ترک خورد و خواست
 ز حرمت گشتہ بیت اللہ بانی
 روان شد شد شود در عرش مہمان
 بر تیش جذبہ عشق خدائی
 ریاضت در ریاضش ادہ ضو
 برفتن عمرا ما خوش عنان تر
 بفراوان عنان گردن نہادہ
 محمد و محمد ہمہ تیش کے دشت
 خدا ہمراہی او کردہ و بس
 دیش از تنگی سیدان گرفتہ
 بیک گنبد زنگنبد بدرفت
 بدوشش غاشیہ بکھنبت
 برافقے الغایت مقصود رہر

غبار افشان بپیش گیسوی حور
 بجز دم عرش پیشی گرفت
 اما از اها موسی شرف ناک
 ز بهر براق برق رفتار
 بپایش کرد خود را تیر پتاب
 ز بوی بوی آن فرخنده وار
 ز بهر زهر عرش گشت تربا
 ز نورش یافت چون سربایه خوید
 بدستش داغ خویش برام
 فرود از منبر آن فرخنده ختر
 چو در ایوان کیوان گشت ممان
 ز شوخش رخ شستم کرد بهریت
 بپای نظاره آن شمع خسار
 گذارش چون پنج طلسم
 چو سدره سدره شد بهر شش
 ملائک را بر ایز پر داز بستند
 قدم گرد و دوش کرد جاروب

شیرین خسرو ستمی
 سوار و مرکب نوراً علانور
 بسی بر اسوس پیشی گرفت
 باقی کرده رفت بر افلاک
 شکسته بستان نفلی دیده بسیار
 سیاهی شست از دفتر بصدک
 کند تا شمع عطاری عطارد
 نگند از چنگ چنگ خویش بر جا
 فتاده زیر پا چون سایه خویش
 که گرداند قوی بازوی اسلام
 سعادت بر سعادت سعد اکبر
 مکه سوا شرف بر عرش کیوان
 بپای انداز او گستر در رفیت
 تو ایت جمای چون پروانه بسیار
 ز خورشید خودش سیاره داد
 بفرق عرش شد مشرق محشر را
 در وندیشه بر غماز بستند
 محبت گشت مقناطیس محبوب

لاله خلعت کل ملوک سازد چنگ و هم چنگ ای ز بهر ساز خود را از خوف
 شوق آواز زمین نه در دوزخ فدا او بشکافد از محمد نور حسین

سخن را بیش ازین یاد انباشد نگنجد در شکاف کاف کونین کجا و چون کج بیند بچون که داند که گردل دیده باشد دیده دیراست سکساری گرانباری عین شد که گویی رفت و آمد رفت آمد بیاران محمد وقت کردند بنا کرد انسی این چار مصرع رباعی را چهارم مصرع آمد محبان را نگین کس حکماست مرا باری بدل جز این نگنجد بن نمازان شود جان محمد	بجای شد که بار اجا نباشد بلع غفای قاف قاب پیون شنید و دید ازین افزون که داند ترا گوشل بن سخن از دل شنید فزون از خجاش حاجت روشد بمقصد زود ترزان هم محمد سرای خلد را چون بقیف کردند دو عالم را اگر مسمار ابداع علی در جنت باران محمد دلم را چون محبت در شمار است بدل از بس محبت کین گنجد علی گویان چو بر خیزم زمزم قد
--	--

حقیقت شب معراج حضرت صلی الله علیه و آله و سلم

که یکد رستم و صد در کشوم زبان را رخصت گفتار دادم دل و جان تازه شد رو خایزال	بغرلت دوش رستم نو نهادم نجدت قدسیان را بار دادم ز آب خضر اثر دادم بیازا
--	--

سکندر کو کہ وقت کامرانیست
 ز من خضر کم چون شربت لبم نوش
 بہ تنہا خور و نعم ز لراہوس نہ
 حیات جاودان بخشد اگرے
 چوین بر آب حیوان دست دارم
 بدست من بود چشم حریفان
 دو کس را در بیابان خطرناک
 چو دست سحر کوہ شد زخاہ
 مسیح بحر و ساحل بیابان
 شتابان شد حکم آسمانی
 اباباب کوہ صافی ز ہر درو
 سوی آن بار دیگر کرد اشات
 بالین گاہ شان خضر الیتاود
 برگ از زندگی صد بازو شتر
 سرم پامال آن ساتی کہ بادہ
 بروشن چشمہ پے بردہ ام پے
 ورون ملک طلعت آب حیوان

صلائے علم و آب بر نون گمانیست
 کنم لب تشنہ یار انرا فراموش
 ز خود دارم صمد یغ اما کس نہ
 بہ تنہائی چہ لذت باشد ازوے
 چرا خاطر بعنہم پابست دارم
 نوشتم تانوشانم با نشان
 زبے آبے قناد اندر جگر چاک
 نفسہا او فتاد اندر شمارہ
 امانت دار گنج آب حیوان
 کہ آب افستہ و کنشانی ندگان
 بنزد یک لب ہر یک کہ آورد
 چنین تازندگی شان شد بشارت
 سجد ہمہ ہی انصاف شد دادہ
 نخل از گرد دریا چون سکندر
 و دہندگان و پستانی کشادہ
 کہ باشد چشمہ خور قطرہ وے
 اگر زین شیش بود از خلق سخیاں

زرنگ و طلش کے درسام منم فرمانروا دریا و کان را زور یا اگر بر کرد و ہمت گرو بد ریا ریزم آتش خاک کا نرا ز آتش زان بجا کسترش ترم بیک آتش ہند معد گنج بیشم	کہ ہم روشنگرم ہم آفتابم کہ ہم مژدگانے غلسان را عجب نبود جو انم مردم جو انم جو انم دی بیا موزم جہانرا کہ ہم دریادلم ہم باد و ستم باین ہمت گدائی طبع خوشم
---	--

امداد ہمت از جناب حدیث بر او نظم کتاب

کشانم مے برد ہمت برابے درین رہ سخت ترسان می نہم گام رہے تار یک چون در پیش باشد نخستین پیشوا کین راہ پیو د درین رہ بعد از وہر کس نہم د بسے بخشید چون باین ہوتا مرا افسوس ہمت برد ازین راہ نون و رنگ سائے چہ اسیرم نہ امر و زم سخن شد کار فرما	کہ در ہر گامش آں دست چاہے خدا داد اند کہ چون باشد سر انجام خطر ترین بگان را پیش باشد نہ پندارم کہ از جنس بشر بود نمرد بر خط انصافش قلم زد سلامت روند انم ہیکل را نگاندم خویش را دانستہ در چاہ بگو شتم تا بزا نیم یا بسیرم سخن در مہد گفتہ چون سبجا
---	---

مرا بود از عجب استعجاب تقدیر
 بدستم لوح و گوشتم در سخن بود
 بنگامی که دانستم چپ از راست
 بر دستم سخن منور و لیم داد
 نمی شد گریه ویران میشد ایران
 بعدن چون ندارد قدیر گوهر
 چو ایران گرچه جائے در جهان نیست
 فلک را گز مهر چو نگو نیست
 گهر با جلگی زان خاک خیزد
 بشکر زیزی گوهر فانی
 ز رشک از دیده با قوت چون رفت
 چه گویم شکر این شکر فشانان
 ز عالی همت گردون ساسان
 که افروزم ز قیمت قدر دهند
 درین نعمت کنم که اسپاس
 سخن بے پرده گویم شکر رم
 کز احسانم ز خود شرمندہ کرده است

زبان شیرین و لب اکوده سیر
 سخن با من ز لعلی در سخن بود
 ز مقصودم فلک بخردم چون ستا
 بشمشیر و قلم شغویم داد
 سواد دهند جائے آب حیوان
 وطن نبود ز زندان هیچ کس
 بگوهر چهره می هند و تیانیت
 ز با قوتش زمین سبز خرویت
 شکر هم زان زمین پاک خیزد
 چو دادم طوطیان را اربانی
 شکر از شدم ازین شور بردن رفت
 ستاع قیمتی را قدر و انان
 ز دریا خاطر گوهر شناسان
 بلالام را بر جا بدر خوانند
 که باشد سگ شبل در حق چنانست
 زمین منت آن شهر بایم
 چو من آنا و ده را بنده کرده است

ابا حسان در جهان آزاوہ نگذشت
گزیدہ نیک نامی پر زرار وجود
تھی سازد بدھے صد فہینہ
بمحمودی کس اور کے ستانہ
ہا و ہر کس کہ خط بند گے داد
خرد تھفے جس نے خرّم اورا
جہان ایزد با و تنہا سپرد ہست
بگیتی فت نہاد خواب او شد
جو این شد بار دیگر عالم پہ
جو گیرم جام حبشید گوی
زند موبرتن خوشید از توسخ
رسد خوشید از بیت بعیوت
انشاء عیب خود جاوید بیند
زمانہ قدر محرشش میشناسد
کہ با او طاقت سپرچہ دارد
بجو لا نکاہ خوشن بران فلاک
شد برش بر اگر چون برق شمشیر

بگیتی نام کار آفادہ نگذشت
عطا کردہ بدھے ملک محمود
ز نام نیک پر خواہد خستہ
کہ محمودش ایازی را نشاید
کند صد بندہ چون محمود آزاو
فلک قطبے سپر عزم اورا
با و جز خود بخود اورا سپردہ است
گل باغ بقا سیر از و شد
بعہد شاہ نور الدین جہانگیر
فرزد و چہرہ نور شدیت گوی
ز از محرشش ہلاک کیسر میخ
اگر از خور گیند ماہ سبحون
بر ویش ماہ اگر خوشید بیند
بکاہ کین سپر شش میشناسد
فلک بچودہ خود را رخ دارد
غبار حبشہ بنود فرزدن خاک
نہ از تیشہ اثر ماند نہ از شیر

محیط آناه که دارد وجودش
نباید تنگ اگر حاجت فرست
بچار عالمش پرورده ایزد
کفش خوبا گهر باری گرفت
ستاند نیکه و بخشد بیکد
خوایش پیش بخشد پیش او
کفش از دخل کان گستر بخشد
بناک کان رسد گر آب جودش
جهاندار و جهاندریش آموخت
ز عدلش انچنان گیتی بفرمان
برین در کرد تا دولت غلام
شکست تا شد دم دربان این د
سخن گوئی که بود از طبع اکاد
ز باز آنقدر گوهر سفت است
ز شکش چو آن شود نارغ و نیم
بهر طوطی ز شکر داد کاشف
بدلی آنکه لایت خسروی زد

که باشد بنم گلداس جودش
دلش را و اسن دولت فرست
کفیل رزق خلقش کرده ایزد
و بد آسان بد شواری گرفته
جهانگیر و جهان بخش و جهاندار
ناید دزه پرزدون بخورشید
به بخشد رزق او هم زرب بخشد
شرار آسار و و بر باد جودش
ز هر کاری نکو کاریش آموخت
که شد مور آصف ملک سلمان
ز مشرق تا مغرب رفت ناظم
بکرم خود و خاقان قنبر
باستحقاق بر گویندگان شاه
بیک حمد و بیان حمد شکر گفت
که سن از دولت او سب تو انم
بهر حمد و نیان داده و بیسان
قدم در شاه راه سود و برزد

مرد هر چند از خوش گزفتم برای گنج با شریج بردن بهر نوباد و ملکه نو دهندم	بدون ملک مدد خوش گزفتم مرانیکست نام گنج بردن بدست ملک کین برود دهندم
---	--

استمداد از بهجت در اتمام کتاب

با استمداد آن بخت هما یون بهجت دست بهم پرورده است با مداد و گرایسد و ارم کلید گنج معنی ده بدستم بود گنج چنان در خورد تاراج سر این گنج می باید کشادن نه پنداری که من محتاج به جسم نه بیندین طلب بهجت شکستی گلستان را گل از بو شگفته است بود تاثیر زار و در بحر شیش زبانست هست اگر این زکافات فلک را گوش بر آواز ماند است	دل از گنج معنی گشت قارون دل و دستم تو نگر کرده است که پیش از پیش کار پیش دادم و گزین قفلش اینک من شکستم کز دست رسد قسمت بهجت حاج بمحتاجان مملای غلام دادن تو آنگر هستی دارد بر جسم بدستی گیرم و بجسم بدستی که شب تا صبح بلیل نغمه است چه در خوابی بنال مرغ دلش سحر شد چون بیاس و در مناجات هنر از شش دیده بر ره بان ماند
--	---

که مرغی از تو نالان تر ندارد خموشی و فلک را خواب خوش نیست که خوش دارد و فلک را ناله زار من اینکه گریه دارم دل بفرصت و عشقم منت شورش بر دل بجایم این همه غوغا و عشقت بهار زنگار غایت جز عشق جهان را آب خضر از عشق درخت که گیتی را شتر ازین بس است که شب پروانه گفتی با سمنده مرا آتش ترا آب حیات نست اگر میبختی نه مردم از رشک اگر آتش نمود و خاک از دهب	لظرب ناله دیگر ندارد درین شب جز تو جاندار نمی بینم چونما لے ناله را باد و کین یار و اگر سوز ندارد دل بهجت مرا عشق آتش فرزند است زمین بر جای فلک بر بار عشقت بر نخل جوابی نیست جز عشق بنام آفرینش را سبب است دران آتش دل جعفر پند است مرا حرفی بدل افروخت اور مرا این شعله را سبب است ز خایه های پوچان بر دم از رشک مرا عشق باید داغ دل نه
--	--

بیان حقیقت قصه شیروان

امن و بھقان مرز و بوم ایران ز احوال کیان نیران سخن کرد بطاق عمر کسری کسرافتاد	ترد و پرورد و پیر یاری دران چو تاریخ جهان حسد و من کرد که چون ملک عجم شد دست بنیاد
--	---

خلل در بند ملک آمد پیدار
خیال سرکشی از سر بردن شد
همی گردید عدلش تنگ و تنگ
زمین عدل هر فراسن شد دهر
جهان آباد چون از دوا خود دید
بجای جان شستش مهر فرزند
جهانزاد را بیخواست لایق
بمرد عدل فرزند خلف یافت
به ایران ایری از نو خدای داد
ز رویش دید که خورشید روشن
بکین و مشابه بد بدیدار
چو چشم دایه زان رخ نیت مایه
بشیرش شیر و جان خود خفت
بر گرد چشم نامحرم فتادی
ز بس از چشم بد بودی بران
بنادری نمودش گاه گاه
چو کان شکرش از شیر خرد سیر

جهان را عدل هر فرگشت سمار
دلیر از اول از اندیشه خون شد
بهر جا رفتند سید یزد و شکست
رسموری جهان شد جمله یک شهر
بوقش لایق اولاد خود دید
بفرزندش دلش شد آرد و مند
بنخواستش سیر اختر شد موافق
کز اول سترایجا و سلف یافت
در کتاب دست ملک افتاد
چراغ دوده جبهشید روشن
جهان دین نام نامی شد و گرا
زادر مهربان برگشت دایه
بجای مهره در ممدش آوخت
سید دیده بر تش نهادی
گرفتنی نیل و دادی در عوض جان
بناشش هم نموی بید مایه
سخن گفتی پس از تیر و تمشیر

فلک حیران شدی از دیدن او ممش در غره کابل و چون بر بان رخ گفتمی را برابر ز دعوی بارش غر نشید نوید پد چون بر چه او بخت دادی بسال ده شد از طبع بنه ور چو دانا تر ندید از خوشی کس ز ده بر چاره چاکب غیان شد سلاح جنگ در دستش چنان بانمک دت دستش قوی شد ز خود لائق ترش میدید هر فر کسی را در جهان هرگز فرمند غزیر بشد اسی چون جان خود شا زمهر آموختی آداب غیشش جوان خوش اندیم و مطربش دید	نخود بالیدی از بالیدن او ز مشکین کاکلش بازی شب قدر اگر ره رفته رفته میشدی خور که روز افزون نباشد حسن خورشید بتعلیم خرد حبت او ستاد بزرگ اسرار سلطو و سکندر ز مکتب غم میدان کرد از ان پس نه زان گونه که زان بر تو نشد که گفتی همچو شیر از پنجه اش ست سزای تاج و تخت خسروی شد ور و میدید و بیندید هر فر نخواهد بخت از خود غیر فرزند اشبه بود تمامی عمر همراه میا ساختی اسباب عیشش با و داد آنچه او را اول پسندید
--	--

و
نماند

آمدن شاپور و فرهاد و بداین

نخستین دولت کار آگهی داد

چو هفتران فلک شامش شد داد

خریدی تا نگه دار د جهان را
 بعد او به بیماری وستی
 بهر کشور نهر مندی شنیدی
 چو طبعش از بهر میگشت خرسند
 هنر مند ان بدرگاهش شتابان
 بملک چین دو دوست او هنر مند
 ز ایشان خاطر خاقان پریان
 ز شغل ملک داری گشته مغزول
 حصار جان نموده پیشه کار
 ز جان از بیم خاقان و ست
 مختصن نقش بند بے بود جالاک
 تماشیل و د عالم نئے کم و بیش
 مگر بود آب حیوان آبستش
 رقم کردی بگلک غب افشان
 که کردی چون با حلتش کس برابر
 بهر کارے خرد و دید تماشا
 و گر نورس جوانی بود موزون

بعد جان صحبت کار آگهان را
 ستازادین شده دانش پرستی
 بزور و زر بدام خود کشیدی
 بیاج آزر م و چین جستی هنر مند
 بحکم قیصر و سرمان خاقان
 ز دوست بخت بد بودند مانند
 ز ملکش گشته میراث ایشان
 بصنعت کرده خود را بهر و شغل
 ز بیم جان هنر ازین کار
 بر نقش بر سر آتش نشسته
 که چون کردی بناخن کماک خم پاک
 رقم کردی به پشت ناخن خویش
 که بجان صومرے خورشیدش
 شبیه صومرے نادریده زندان
 ز یکدیگر ز کردی منرق دیگر
 بشاهی لایق و شاپور ماش
 بحسن یوسف و سر فریدون

نسب را بسته ز افرا سبایش
 بجان خواهان سپاه چنگش
 نشانده آستین در شهر زانده
 فلک از بخت بد کارش حلت
 ز بازویش قناری رخنه در سنگ
 بقاشی و کش را رغبت افتاد
 بهر طریقه که کردی مانی از رنگ
 به ایران چون کشید اندر جنت
 بهر سنگ کاثر زان نقش دیدند
 بنبعت چون گرفت تیشه چنگ
 چنان شد مهربان خسرو شیاور
 بر دیش چون سعادت کرد دربان
 نبودش جاس و یگایم آم
 بزرم و زرم یا خسرو او بود
 بزیر پاشش افسانه گفته

حسانے در حسب باقیانش
 فریون طلعتی فرهاد نامش
 زده دامن کرده بدامن کوه
 تیشه کرده رفیع دل ملالت
 دران کوبه که کرده مانی ازنگ
 بنا بر مانی و از رنگ استاد
 تراشیدی چو خور از روی گلرنگ
 ندیم زرم خسرو کرد شان بخت
 بتان چین پرستش - اخر دند
 تراشیدی چو خور از روی گلرنگ
 که از خویشش نه کردی کنش دور
 باندک مدتی شد مجرم راز
 نیا سووی ز خدمت صبح تا شام
 بهر خشم غمگسار خسرو او بود
 نکردی تا بخوابش خود نخفتی

در خواب دیدن خسرو شیرین را

سعادتها همه شده اند

شبی تسبیح سعادت بنده او

بسته خوراند و از غایت نور
نگویم خور برادر خوانده او
تبر از شش دشمنی با هر دل تنگ
همیشه شادمانی در پناهش
شب آسودگی در چارمنزل
نشاید از نشانی خرم تر عید
بر بزم شاه آمد شاهزاده
ببرم خویش هم ملبوط نشست
نوابی نغمه راه بوشش میزد
دش شاهان لبش خندان شگرم
فلک چون دوش شاهان میخواست
بیاخته دید خود را خارا و گل
ز عشوقان چمن بر رنگ و بو
ز تاثیر نوامریغ نوامیش
چمن را با سبک و جان سرنگار
نم شبنم گران بر حسه من گل
بشلیخ رنگ و بو اگر م بازار

چو گرم شب بر روز از دیده ستور
ز بهر امان و البس مانده او
گریزان غم از و فرسنگ فرسنگ
طرب در سایه چنبره سیاهش
در و همچو آب معشوق هر دل
ممش خورشید و شاش صبح امید
ز دست خویش شامش باده دانه
ز جام خواب نوشین نگشت
بدل خون جوانی بوشش میزد
چو شد از خواب حجت بسترش گرم
نخایش نیز نرم باده آرست
هزاران بار بد و رسته بلبل
نواها از گل نوتازه ر و تبر
پرافشان کشته بر مرغ و خویش
زمین از بار برگ گل گرانبار
چکان آبجیات از دامن گل
بخن من یا سمین نسرین بخزوار

چو گردون جام در گردش تجلیل
 بکفت جامی بر لب جام دیگر
 نظر ناگه در افتادش بشپا پور
 زو نباش رودان رعنا تدو
 بهمار عالم از بوی گلش مست
 ز لعاش غنچه را پر ز خون دل
 کند گردن صاحب دلان ایمن
 گره عریض بین دوش بعد جا
 نشان زان آبجیوان دهان نه
 نخالے خورده از جوئی جگر آب
 نگاه فتنه را بهنگامه رو گوم
 بهر آمویی که دید آن طوق گردن
 لب از شاگرد برده رخ از گل
 که بستان چنین در خور و گلشت
 در خفاش ز میوه جمله پر بار
 دل بهسایه گلشن بدو نیم
 ملک را می پدید از شوق بسیار

ز لب نه گفت نه ساقی و دیده قفیل
 بر آورده ز شاو مرغ دلبر
 که پیداشد بصبح گلشن از دور
 بطوبی تو امان آزاده سرو
 مملکتان همیشه بلبش مست
 صنوبر از سر دوشش پای در گل
 دلی آزادگان در بند آن لغت
 که نامه وقت رفتن در تیر پاک
 بجز نام از دهاش در میان نه
 قصب خورشید زان رخ بهتاب
 بخونهایش نه و سیراب از شرم
 شمار دگردن خود بار بر تن
 بهر گل در سخن مانند بابل
 که بر گلهاش باد صبح بگذشت
 برون کرده پس آنکه سر زد دیوار
 تاشا گزیده و ز پر مردگی نیم
 کمال اضطرارش کرد پنهان

بری شد خواب از چشمش نهان شد
جهان شد روشن از نور آهی
ملک از خوابگاه برخاست با خفا
بآن خلوت همین رو یافت شاپور
بیاد آمد بهمرایش بگلزار
بدل شاپور را صد چاک افتاد
که س کارنگاهت جان نوازا
بجاد و میهن است را در آری
که از چشمش روان سازم ز چون چو
از خواب غولیش شاپور گهی داد
که اے زلف تو نور دیده شب
باقبال ز غنیت مروه داوند
هر آغوشت بکارے خواهد آمد
بود هر کس بچ نیکوئی قرینیت
نمیدانم که باشد این بر نو
من از صحرا میارم خود گدازم
ز تیرش زخم بر بخیر می کرد

دو

بر نقش شب بخوابش هم عنان شد
نماند الا بچشم نه سپاسی
بکیش بر ندیمان نیک شد بار
چو چشم نه بردافت و از دور
بجای لب زخم کان شد گه بار
گیر میان چاک شد در خاک افتاد
سیاحت در دعای جانداران
گوباسن به کس کار داری
نخندانم ترا بر گریه او
بدانانی جو انکس داد او ستاد
شب عیب فرخنده خواب دیده او
برویت از سعادت در کشادند
بکف دامن یارے خواهد آمد
کند اقبال یارب هم نشینت
که باشد در غور آغوش خسرو
دو چار و لب بر بیم شتم
نه خود در صید جان نصیر می کرد

بخت

مرا در دل از دآمد شکفتی
 بهر دیدن بر و سوزم سپندی
 اگر گوی ز جیب خود بر آرم
 و در دل را به صوری ختم را بنور
 ز خورشید شاهی شاهنشاه نعل
 چو چشم شه بران تماشال افتاد
 برنگ برف بوی مهربانی
 بخوشدل کردنت شتاق آفاق
 میبایم کند اسباب صحبت
 مرا آواره از چین میسپند
 کند ساکن ز صورت خطرات
 چرا چون سمع از غم میگدازی
 تنهارا پیش ازین باید تحمل
 چو بار خویش شکل می شماری
 ز تماشایم اکنون تا بار من
 هم آغوشتش کنم از آنخبر
 فرود آرم ز چرخ خورشید

کجا بش جان بگشایم گرفتگی
 کشیدم صورتش را بر روی
 بخوشش همچو جان همراه دارم
 بهایون یکایه رو چشم بدور
 ز شایگان کاکس نور زور شد کاش
 بر نداشتند را میوند کبشاد
 لبش آینه از جادو زبانی
 که ای گیتی بفرمان تو مست تاب
 ترا چون دید گردون وقت غمت
 مرا دست به جز خواهد نقش بندد
 پر می راسه بر آرد و بجزابت
 ترا اقبال گرم چاره سازی
 کما ترکین دیرین نغنی تامل
 چو کار محفل آسان پیش داری
 مرا دیگر بهمین خواب خورتن
 رو در آسمان گران مبر نو
 شود گر خورشید نام رنگیش

اگر سختن خسرو از هر مز

به خون نیزی نمساند ملک بر پا
به خون دشمن خود پادشاه را
رخونیزی نمساند ملک را آب
به خون ابریس که شد بشکل دیری
ببخر هر مز که در دل زخم کم داشت
مرا بارید بر ایران ز بیغش
نمد چون تیغ شه در لشکر خود
از وره یافت ویرانه بایران
بنا منی مثل شد عهد هر مز
چو دست از چار با کوتاه دیدم
بخسرو آخچن ان غیبت همه را
متاع فتنه را شد گرم بازار
تخریب بر ام را این بد بیزیر
ز سخت آمد نرین فرمان ده فرو
روان دیگرے چون گیوازل
لباس سکه شد ضربه نو

بود سرمایه دولت مدارا
دیرنی خوشی آید خدا را
شبانے کے تو اند کر قصاب
کیا نرا کم نمودی دل دیرنی
ز بد خوی دلش خوبا تم داشت
بجون آلوده دائم دست تو
همی آرد بالا خود بر سر خود
جہانے شد گرفتار غم جان
نکردی هیچ سودے جہد هر مز
بقدر اور رفتن امی شاه دیدم
که بروی بد گمان گردند شه را
جهان آشوب را از جان خمدار
که شاهی را بود نتالیسته پرویز
که نمشاند بجای نارون سرو
که بسیار دجنه و جای کاوس
زبان خطبه وقف نام خسرو

پدر بود یا او مهر مادر جهان تاریک شد چشم پرور بسوی ملک ارمن سدر وانه نه کرد آرام جائے تا بشهر و	شد آخر یوسف خود را برادر تجے چون با شد بر پشت شبنم بدل این حسنم و خیرش بهانه فرا ت و دجله را دل کرده پرود
--	--

بیان طلوع نیر با گلشن شیرین در خانه کشاه ارمن زمین

چو چشم فتنه شد از خواب بیدار به ارمن بود شاهی سالخورده بنحون از حسرت فرزند خفت بان دختر عالم بود و حسند نماند جنس مردان زنان کس بدل شد افسر شاهی بقتع بزرگی همچو خورشید از حسب نیت همان دختر که شیرین بود و شش بمیراث پدری حبت شاه قوی بدست بانو از خزان که از ایران بیاری لشکر آرد	سهر کشور شد آشتونے پدیدار چراغ دوده نے فرزند مرده برادر زاده را فرزندے گفت بجھش برد با خود مهر فرزند هلاکتش را بهین انده سبب بس بفرمان زرش شد ملک برود در ان کشور مین بانو لقب نیت بنحونے یوسف مصری غلامش و دول شد هم رعیت هم سپاہ روان شد تازمین سوئے مدائن بفرمان خود آن کشور در آرد
---	--

دو منترل چون زار من نشد در
 نهان در گرده راه از پائے تا سر
 بدل افتاد شیرین را ادا قبال
 بسویش را اند گلگون غیرت حور
 شمر د آن نام را شیرین مبارک
 که اے موبد دعا گو باش مارا
 جالش چون برقع بود ستور
 چو آمد و تحکم شد یقینش
 زبان بکشد گفت ای مرغیرت ماه
 فرو و آبر لب این جز مانے
 صنم را جال آسایش همان بود
 فرو و آبر لب جوئے شست
 بخود شاپور را بنشاند نزدیک
 در سحر و فسون بکشد شاپور
 تو اول ای صنم آنش را فروز
 چه غم داری که داری سن اقبال
 مرا خسرو و فرستاد است پیشیت

در آن صحرا دو چار شگشت شاپور
 برسم موبدانش جامه در بر
 که از نامش بکار خود زند قال
 بگفتا چیست نامت گفت شاپور
 نشانمش شست و نیار عو تبارک
 که افتد رحم در دل پادشارا
 ز گلگون در کمان افتاد شاپور
 ز شادی پائے نامد بزمینش
 باین نیت که در دل داری از
 که گویم با تو از شد و استمان
 که از بخواب و خور دی نا توان بود
 صنوبر پیش سر و قاتش بست
 چو موی خود سخن بر سپید باز یک
 که اے از روی خجسته چشم بدو
 سپندی بر خود و اقبال خود
 چو رسیدی بگویم با تو احوال
 که شاپور مهرمان سازد بخود

جالت را شبی دیت در خواب
 سعادت می نهد تا جنت تکرک
 منم را تا نشدہ در خورد آغوش
 ہنوز کش ز گسار شرم سیراب
 گلے پروردہ دور از چشم گستاخ
 نہ در دیدہ نظر نا دیدہ کردہ
 نہ از گستاخی عرض نیادے
 دلش ہرگز بشوتے رہ نہ بردہ
 ز شرم این سخن چون گل براخت
 در آمد بعد از ان لغزش بقدر
 مرا بدول کہن کار دیگر
 بسحر نوزبان بکشت و جادو
 نظیر چشم این پیر خمیدہ
 کہن صیاد زلفت نے تہک دو
 بزور طلوع و بخت ہمایون
 چو جان چنن اقبال شدیار
 چہ باشد دل بکاک بروعت بند

ندین بعد از ان پیش و گر خواب
 شہنشاہی ایران ت مبارک
 بخوردہ نام عشق و بادہ بر گوش
 لکھاہ آشتنا نا دیدہ در خواب
 ندیدہ بلبلے از دور بر شاخ
 نہ عرضی حاجے نشنیدہ کردہ
 بہشت چشم آوردہ بردہ تا کہ
 نہ عاشق بودہ ونے بادہ خورد
 زمانے شرم چشمش بر زمین دخت
 کہ کیدل دارم اندیش بسیار
 تفنیدم بگو کیبار دیگر
 کہے از روے خونت خو ترخو
 بجن صورت و سیرت ندیدہ
 بدام آوردہ صیدی ہمچو خسرو
 بروے خود بخوابش کردہ مقنون
 گرفتن ملک عالم نیست و شوار
 بایران ہم مشور نہا خر سزد

ترا از دور چون دیدم دلم گفت
یقین دادم که میدانی بکار را
سند بر پے هم آغوشی دل از دن
بلے زانگونه باید جست همسر
معاذ اللہ که باشد ز خسرو
کیناے سمنان دولت تیز
بمن هم بیش ازین صلح مکن فرد
ز تو چون مه نیا سودن ز رفتن
شیرین را بر سر غیرت حور
ز بس شد شرم شیرین با جگر کار
ز دوش قفل خموشی شرم لب
چو طبل از زبان پچید خجلت

که یکتا گوهرے شهر را شو خجبت
که تنهایی نزدیک جز حسد را
شود خالی ز مردان کوی مبرزان
که افزاید بسلکش فتد گوهر
که گردد حلفت در گوشش مهر نو
ز نام کاملے زن سار پرانیر
برابر پشت زین ما بخت فیروز
رسانیدن بحسب و مژده آفرین
به استقبالت آوردن تالاور
ز بانفش چون شکر شد در دهن
سخن اکشیم پنهان گشت لب
قلمن را نگا هوش و خجبت

آغاز داستان چشمه

قدم در ره نه اے جو یابی دوت
چو سیرغ از وطن خو کن به پرواز
سفر قدر گھر سازوت دت

که باشد در غریبے جائے دوت
نیائے گرچه هرگز زان سفر باز
سفر سر مایه و سودش سعادت

ز دی تا چشم بر هم از نظر رفت
 خنم را سیل رفتن شد غنائگر
 چو تاثیر دم جادو و سحر چینی
 ز بس نشادان بمکرب پاد آورده
 بر رفتن کرد گلگون را چنان گرم
 بگردون رفته گردیده نوریش
 گلشن آتاب خور بے رنگ کرده
 غبار آلوده خورشید عزتناک
 عاذا لله سنا دی بے لب جو
 چو شمع پیوده آذشت پرانده
 گذر که مرعنه زارنی بمن زیر
 رینه چون وطن پس آشنار و
 گل گلزار پر در دشت چمن دید
 فرو آمد ز شاخ سائبان کرد
 بطرف جو مهنوز آن سر جوین
 مین با نور شرم ماور آورد
 مداند که سوز بر نقاش

تو گفته خواهی از عالم بدر رفت
 بدل شوق چو حسن خود جهانگیر
 پری ره زده از سحر آفرینی
 تن گلگون نشادی بر پاد آورد
 که از تحویل خود می کرد خود شرم
 ملک اتوتیای چشم کردش
 فلک زین غصه خود جنگ کرده
 لب آتش و گردون جگر خاک
 گل سیراب در نثر مردکی رو
 سیابان در سیابان کوه در کوه
 گلشن بلبل طلب بلبل خرب
 گلستان در گلستان جوی در جوی
 چمن گذار بنداری وطن دید
 زمین را قبله گاه آسمان کرد
 قبا بکشوده بستان بست این
 بر آورد گلشن چون سایه پرورد
 ندیده تابان روز آفتابش

مبارک بشود و پادشاه آب بکشد در آمد آب در آتش در آغوش گذران شد که از رشک و کز انزیم بجانی سازد هوا از چوبه بکشد آب آینه خورشید صیقلی شد	ضرورت از آفتابش بند بکشد آب آتش نشاند چون برودش خور از عطش برودش چو گل بزم کعب چون صیقل از رخ رنگ پرود در گرد راه ماهش شعله شد
---	---

رسیدن شیرین بر چشمه آب غسل کردن و دیدن چشمه

رقم زنگنه زرد از تپاه و شهرود روان شد از ره ارن سوئی روم بصیدش دل بره مشغول می بود بقصد صید لکبش دل پریدی زدی آتش بجان مرغابیان را گفته در کوه و گاهه بر لب جو پسند بدی دانش اگر مرغزاری شده جلالت آب زندگانه باین ترتیب ره میوه گشتی صغیر بلبل ز انجاشیدی ندی ست و از انجا خستستی	سر انگشتم چو پای فلک فرسود که چون خسرو ندید انی دران بوم ز رفتن چون فلک یکدم نیا سود چو کوسه بر کنار راه دیدی بخون کردی بدل آب روان را بمیرفتی ز ره دایم بیک سو اگر دیدی بجای چشمه ساری بشدم آب آن رخسار جان زینج ره دهنه آسوده گشتی بر گلبن گل بر شاخ و بدی و در سایه شاخش نشستی
---	--

دش خورم و لے جان و خطرات
 ز غم شد کند بر سر راه
 دل خود را ز غم غم گین نمیدید
 دش کردی بغم با جان گذازی
 بچشمش چشمه ساری آباد دور
 برو نگذشت باد گرم و سردی
 نماندی مایه و گر چشم بسیار
 چمن را استوی بود آنچنان سطح
 نمودی در نظره کوه گران سنگ
 هوان شنیده از بیگانگی بوس
 شده با همدان عمر گلش صرف
 شنیده را چون نور آتش طور
 چو دریا سبزه را با لست مردان
 فرود آمد هماغسا با غلامان
 نماندی پاس بک چون باد در راه
 بفرق نیمه شب آن راه چو د
 چو دیدی بر زبانه آرام گاه

ز جان بودش گویا خبر داشت
 و لے در دل نظر میکرد چون شاه
 در ابروی دل از غم چمن نمیدید
 چو بنغم طفل اندر سینه بازی
 در خشان آب او چون آتش طور
 ندیده گرد خود از دور گردی
 شدی آسوده چشم و سبزه انگار
 که برگ گل قنادی گر بران سطح
 بسطش سایه افتادی نرسنگ
 زمین را از شنائی آب در حوض
 بنا محرم بلب نه گفته صرف
 بچشم چشمه نزدیک آمد زده
 در یغ آمد بر پیر پے سپردن
 بروی سبزه نمنا شد خزان
 سپر نیمه نماندی بر زمین شاه
 بسر میرفت اگر فرهاد سبزه بود
 دویدی هر زمان چشمش بر راه

در آن کاشن گلخانه دیده و گشت
 درون چشمه سروی دیده از نور
 کاش آئینه تن خورشید و رخ ماه
 خور و آئینه و آب و میر نو
 دلش چون قصد امعان نظر کرد
 صنم را کار و کاره شکل افتاد
 بهر یانی و حیرانی منسیر
 پناه از آب جست از بے پروی
 بتن از شرم خورشید جفا تاب
 تنش خورشید و آب چشمه شایر
 همان از تاب شرمش شرم گدخت
 بدل میگفت از شرم جگر تاب
 که نه بودم ز پریش تا مجشر
 بتن افتاد شرمه رادول بنا باک
 بگستاخی چو سر را منفعل کرد
 و خشمش دیده را نادیده انگاشت
 چو باد صبح از آنجا زد و گدشت

نظر اندک بر آب چشمه گماشت
 میان آب کوثر آتش طور
 هجوم نور سیدی بر نظر گاه
 بچشم خوشتن در ماند خسرو
 مژه بر دیده خود بیشتر کرد
 نظر بر شاه و آتش در دل افتاد
 بعینه چون گنجه کاران محشر
 درون چشمه ماهش گشت ماه
 پرنده یلگون پوشید از آب
 که دید آتش که در آتش بود صبر
 که از آب چشمه اش کس باز نداشت
 چه بودی خاک اگر بودی این آب
 تن بے شرم را به خاک بر سر
 چو مه در آب و ماه بر سر خاک
 بصیر الوب را از خود تحیل کرد
 در شرم و جهان این چشمه سید است
 دل بر خون بکش که گاه برگشت

۱۰

ممن نیلوفری شد در تیر آب تو گفتی جان ز سرشش رنجه بر ماه ندید آنجا کسی جز عکس در آب سلیمان را بری پنداشت خورشید حذر از چشم عکس خوشتن کرد منبر گل شد و گلگون شده باز تدروی برده جان از جنگ بهانه گذشت از عالم آنکه سر بر آورد که تواند منبر خامه پوشید چو اشک آن چشمه اش از چشم قفا جز آب حسرتش اندر دامن	منبر شد بنیر آب نئے تاب چو برگ گل بر روی آب افتاد نظر چون کرد خورشید جهان تاب نشانے چون نبود آنجا جبر شید ز آب از ده دل رود چین کرد پیری بنیشت بر پشت پری زاد ز شاخ انجمن آمد به پرواز بیکدم آپش از عالم بر آورد دل شبه افتد در جبر کوشید روان شد باز روی چشمه چون بود در آب و خاکش از دل بر نشان
--	--

پشیمان شدن هر فرزند کار و طلب خسرو

نماند یک زمان ثابت بیک حال چو دل بر غم نمی آید سم نیاید که از کوتاه بینی نیست آگاه و زمین خواهد بحسرت رخت بربست	بطفان مانند این چرخ کشتن سال بوقت شادمانی غم فراید از آن ناز و تلج و توجت خود شاه که خواهد داد آن را آخر از دست
---	---

دیویری دشمنان را گشت افزون خلل در ملک هر مزر کرد خانه همی نامی بحب مانند از مد این که بر بودند هر مزر از سر تاج ز زیر پای هر مزر تخت بردند نماندشش نور هم در چشم خانه بجای تخت زرین بر سر راه بنجمه و قاصد هر مزر خبر داد چو قنجا جم نور چشم باز آس بیای تاج و تخت من فدایت سر خود میزنم اکنون بیو ار نباشد دستگیرم جز عصا س بر پیش ما بود دستم زمین س که بسیاری بدست خود بخن کم و گر روی جهان را کس بیناد که شد رفت و شمی هم میرود بان بر روی تخت باید کردنت خواب	چو خسرو زخت بر دز ایران میرون ز بیداد و ستم پر شد زمانه تسی شد کیم ما خالی خست این بنوعی گرم شد بازار تاراج قوی و ستان بغارت پیشتر دند بغارت بس که خوگر شد زمانه نشست از شومی بیداد خود شتا یو نام امن از عالم بر افتاد که وقت صلح شد زرین چشم باز آ بخت خسروی خالیست جای چو نور چشم خود را کردم آزار کنم از یکسی چون قصه جلے بجای چشم روی قیصر و رای بیای جان گرین حسرت بلا کم باین خواری شمان را کس بیناد بزرگ امید هم نبوشت پنهان تباید خوردنت در ره دمی آب
---	---

دیگر پا و حنا ایغ لبس ویش
 ز مغرب تا بمشرق یکشب آید
 که پای خیر کوته شد ز ایران
 بکوه و دشت خار و سنگ گدشت
 دلش کوه و سپاهش کوه آهن
 بیابان کوه و کوه از وی بیابان
 کنار و جلوه شد آرام گاهش
 نهی کردار شکوه خسروی جامی
 بجز بهرام چوبین در خراسان
 شده ملک کیان شورید از او
 ز جام بادشاهی ست و بدست
 بملک و تیغ نیم و شرو اش داد
 بدست آوردشاهی در جوانی
 نصیب یار بد آن نیمه باقی
 مگر از دور آن هم بعد ما ہے

بدست گر گل ست آنجا بسویش
 شنی کور را چو خوراق باید
 خبر شد شیر را در ملک شروان
 دوران کشور صلاح جنگ گدشت
 چو بادش در نظری وزن شمن
 چو سیلی سوی ایران شد شتابان
 بمشرق آمد از مغرب سپاهش
 قوی وستی کرد و رفتن پاسبان
 نماند از وی گیتی کس هراسان
 که هر فرود محنت دیده از دست
 برای قین خصمی بد قومی دست
 باو هم نامه هم قاصد فرستاد
 نشست انگیزم خنده دانی
 ز ملکش نیمه شد وقف ساقی
 نگر دی جانب لشکر نکا ہے

ساختن شیرین خسرو در راه مدائن

اگر آید محیطش برگدزهی گاه

دریغ در کجا برگردان آرام

شود تا خز سودش پیش خرسند بلالی گشت بدراز دور نمی شاه که بخت از تخت هر مزدی بر داشت نه روی رختن و نه باز گشتن کند او فتنه میچندے گرانه از و افلاک در دل شکوہ ہے بدامن سبزہ و آب روشن کلمہ سود از شرف بر آسمان کوہ بمباری شست آنجا چو خورشید بحکم آمادہ شد محکم خیاری نظیرش دیدہ گردون ندیدہ تباہش از حوادث گشت انقراض باسنت حجاز را دیدہ روشن ز پائے تخت خسرو دور رفتہ اگر زیان شد از انسان آخر کار کہ در یاد مہ نور اہج بائے نظر بر قصر افتادش در ان کوہ	بود چندانکہ رہ دور خط بر مند نیا سود از سفر خورشید یک ماہ تیر و یک مداین مہ جنبہ یافت بریدن شل آن منزل گذشتن ضرورت شد کہ ساز و بار مانہ بد آنجا بر کنار راہ دیدے بسر سبزی سخن با آسمانش دلش چون قطب ساکن شد و ان کوہ زہر سوبستہ بد چون راہ امید بطرف جو باندک روزگارے در وقعرے بگردون سر کشیدہ شد آن منزل معتمد بانوی عمر وزان پس چون بایران شد قلن ز چشم ملک و آب و نور رفتہ کشید از دشمنان آزاد بار نبودش غیر آن در سہرورد سوی آرمین روان شد دل
---	--

چو بود آن کوه را بسیار دیده
بدل از کا قصر آمد شگفتش
روان شد چون بسوی قصر شاپور
شد از شادی کلاهش کج تبار
ز تماش بار دیگر و بدل فال
قلم را نشد تا قصر نه جاے
آن شادی دلش در ماه نو دیده
نمان دیدی چو سوی بانوے عصر
و عار آنچه پوش پیچیده طومار
که اے آهونه دشت و کبک کسار
چو آهوسر صحرای چون نهادی
هنرارت شیر آذینان بفرزاک
که گرد این قصر و این سرزیر کعبت
نه من بر دم سر این قصر بر ماه
حال ملک ایرانم خبر ده
نون در ملک ایران باد کعبت
فت اے قبله صحرانشینان

بهر سنگ از و صدره رسیده
شگفتی بس عجب دامن گرفتش
صنم شاپور ابش شناخت از دور
شمر د آن قصر را بر خود مبارک
ور و نش خواند تا پیرسد از حال
نه دل آید بانه بر زمین پاس
چو چشم روزه داران در شب عبید
مکنجیدی درون جایدور قصر
در آمد بعد از بان باوی بقتل
مگشتی چون بد ام شب گرفتار
کجا شد خسرو اینجا چون فتادی
شدی صید که صیاد چالاک
صنم خندید اول باز بگریست
با میدش ششم بر سر ماه
جزا تا خسرو پیشتر ده
نخبر شیرین باین نخب سیه کعبت
رحیمت آهوان سر و بیابان

شسته نویش ازین از یاری تجت
بغرم دیدیت رفته بشهر و دو
که شته را دیده باشد ماه در راه
کنون برگشته خواهد بود از انجا
کز قلم این که شته بسیار دورست
اگر دارو بوصلش دل شتابت
ملولست از سفر گردن اگر ماه
سرا در کا خود تجمیل هست
منم را دل اشوق نو گرد شد
دش در آتش امید سوخت
بگفتش این سخن کوتاه خوبست
در چار شته نشدش پور و راه
بیای تحت از خسرو خبر یافت

برون برده ز طوفان بلا رخت
دل را تا باین روز این کان بود
خلط کردست ره را شاه یا ماه
بایجا میرسد از روز و زمان
براستقبال او فتن ضرورست
چه بهتر از آنکه باشم در رکابت
بسرخواید بایجا آمدن شاه
مبادا شته رود از راه دیگر
هوسا تازد و امید نوشد
چو ذره کپسه بر خورشید نیت
نخن کوزه سخن در راه خوبست
ز راه بسیتون بگذشته بدشاد
شته نور آبروی تحت دریافت

رفتن شیرین بکنار حشیمه

مبارکی از سعادت بسته آئین
در دل بر مراد خویش فیروز
پوش عارض خورشید بی شب

چو تجت خسرو در خسرو شیرین
شیرین عید و بر پر ویز نوروز
چو مر از جام می بودش لبالب

گذشته در گلستان بهر تنم شب
شبش بالین و بستر بوده از گل
لبش از می خورش از حسن لب
زده در چشم بندی ز کشت دست
نسیم از روی مهرش کرده بیدار
ز نوشین جام شب و چشمه تاقی
نمازی گر صراحی شب قضا شد
چو شد روی زمین گلزار ز خور
ز باغ آمد بزم صید بیرون
نم هر که شدی در قصر دلگیر
ز صیدی نوغز الا چون شدی بهر
چو دست از خون شیر و بهر شتی
دسان نخچیر که بد چشمه ساری
گل صافیش با خورشید نمک
شراب آب کوثر شده سارش
ز رشک او دل خورشید در با
غبار شب بگرد لب نگشته

از از شبنم می بر گل لب
نجوایش کرده از افسانه بلبل
صبوحی کرده گویا در شکر خواب
نموده هم خمار آلوده هم مسن
که در یابد صفائی صبح و گلزار
از از می چومی در شیشه باقی
بو قنت صبح او کردن ادا شد
قبای رنگ بر گل تنگ از خور
چمن شد شاخ گل از نش گلگون
نمودی دفع دلگیری نخچیر
سخن گفتی بشیر از تیر و شمشیر
چو سردی بر کنار چشمه رستی
ندیده خاطرش از گل غباری
ثوابت ریگ و سیاره در رنگ
نبوده حاجت می بر کنارش
بطرفش شب کسی نادیده و خواب
ز صد در صد بگردش شب نگشته

جهان چون دره از نورش میا هی
 شده نیلوفر آن چشمه خورشید
 حیات جاودان یک قطره از د
 چو دیدی کردی از غم برون پیش
 نیامد رکند آن روز یک صید
 رسمی طالع و نقص سیر نخچیر
 دل پر مرده دل را باعث نشر
 ز نور خورشید نورش تحقیق
 ممش خورشید رو هر ذره بدری
 بشنم رنگ طلعت شسته از دل
 ز بے صیدی بغم خاطر گرفتار
 لب از می شست دست از خون آمو
 گواهی داد زلف صید بندش
 بهر کامی ز سائے گشته یک کار
 در عکس رخ لباسی ساده زلفت
 قبا خورشیدگون تن رشک خو
 جهان زود دیده آن بخت در ج

همی زو آب حیوان در سیاه
 گل نظاره او عمر حبس وید
 باو چون خضر برده نازنین پے
 برون کردی برویش از دل پیش
 که باشد گردنش شایسته قید
 شد آن وحشی غزال از صید دگر
 جهان ستغنی از خورشید تا حشر
 ولی ایمن نظر در روز تفریق
 شب قدرش نگویم روز قدری
 سیه دل را سفیدی رسته از دل
 گرفته صید کتر حرم بسیار
 بسوی چشمه گرد از صید گبرو
 که خورشید خواهد فتاد و در کندش
 ز تمکین رفته مرصع سال یک کار
 ز عاز ز پور و نه تنگ هر هفت
 به رخ برق ز کار خویش نو صید
 باین آئین روان شد مرزین

در وصف آرستگی بزم خسرو و آمدن بخرویه و پیش او

شبى چون صبح شام ہے در جوانی
شبے نے نے کے کسب عالم ہنسے
پے ظلمت بعد شمس در جہان کم
گل دل از نسیم او شکستہ
بد لہا شادمانی گشتہ گمان
کلفت بردورے عکسش از رخ ما
جہان بر چشم خسرو گشتہ تاریک
کلاہش کج و لے ساغر کف است
مظہر بر دشمن سیاہش
بروے ہرگز نش چون بادہ آرد
شراب نعر را شد عود کا سہ
چو آن مے سازگار طبع افتاد
موافق کرد باک از خود ساز
لبش گشتہ سبجا عود او د
نیکساز دل ز رشک بار بر تنگ
بناخن کرد و غم از لوح دل حک

گرفتہ چرخ پیر از سہ جوانی
میش خورشید و شامش صبح نور
خبر از نورش نہان چون از غور غم
شمرده لبش صبح و نختہ
شکستہ ہر گلے باغچہ بر شاخ
چو روئے یوسف از نور سن اجاہ
بریم آنکہ باشد صبح نزدیک
ز مطربہ ہجو ساقی بادہ سیواست
سقتاد از سہ دولت کلاہش
ز جام مطربان کا سہ شد سی
ز می زاینده رو دے بود کا سہ
ز شوق آمد دل ساقی بفسیر تو
ویدش جان بلب ہمراہ آواز
دو عالم را یکے زان ہر دو بس تو
نگندہ چنگ خود با عود در چنگ
سیح آونچہ ز انگشت کو چک

۴
در وصف آرستگی بزم خسرو و آمدن بخرویه و پیش او
تیمین خسرو صنفی
در وصف آرستگی بزم خسرو و آمدن بخرویه و پیش او
تیمین خسرو صنفی
در وصف آرستگی بزم خسرو و آمدن بخرویه و پیش او
تیمین خسرو صنفی

نهادی تا بجای باش آواز
زهر سو غنایب نغمه پرداز
سایه خرمگی و زخمت که شاه
مقالتهای حکمت بار کرده

ملک هر زمان دل شادمان تر
ولش بر شوق و شوقش بر زبان
جگر خم فزائی غمزم او جزم
چو مجلس شد میادستان گرم
دورون آمد مبارک بی ندی
شکفته بر خورش گلهای شادی
مبارک مقدم شاپور بر شاه
چنان پر نور دیدم روی شاپور
ملک مشتاق او بود از دل جان
زمین بوسید و از شادی فلک
سلیمان شد نوازش گر گدرا
دل ما دایم از بهرت غمین بود
همه زمین سرگشته است افسانیت

بهرای که رفتی نغمه در ساز
بدام افتاده از ابریشم ساز
ندی چند موزون طبع و دلجو
سخنهای مضاحک ساز کرده

جوان نخت و زخمتش دل جوان تر
فلک هم کرد و ترک عادت خویش
دریس رونق افزائی دران نیم
ندیمان زبان شد دشمن شرم
ز گلزار سبک و حیسی
که باد این بزم دایم جای شادی
غم عالم نصیب جان بدخواه
که پنداری هم آغوش ست بلور
درون آمد بگرد و بهر زمان
بگرد تخت شد گردید صد بار
که اندرودی صفای بزم بار
چنان دانم که میدانی چنین بود
بگو احوال خود بیگانه نیست

دعائی کرد و ز اخلاصش گلشن
که تا تحت شمی جای شهانست
شهان را تاج سرفران شد باد
همیشه دولتش بهیار او مست
کنارشش تکیه گاه آرزو باد
بس آنکه در حال خوشی تن رفت
وز آن پس عذر تقصیر بنم خاست
ز دوری شمش دل مقیم است
همیشه چشم بر ره دل دویم است
خبر آنجا بشهر و دست از شاه
بمهرگان خاک راه شاه میفت
مبارک باد فال تاج و تختت
نخواهد کرد گر شه غم نخیر
فسونش بس که پره در جان کرد
دل و جام از شراب و شوق لبریز
پیری شد و یوزاد باد سیرش
بشهر از صید شده آوازه افتاد

که شه از وی اجابت چشم و شن
بفران جهان داران جهانست
بفرانش ز ماهی تابه باد
بجای تیغ دایم جام و در دست
حصول آرزو نیست و جو باد
تامی آنچه گفتم با تو من گفت
که نه وقت و کس از کنون بر سر است
تامی دوز و شب در انتظار است
بره بر چشم کاری بس عظیم است
اگر از مقدم شده می شد آگاه
مبارک باد تاج و تخت یگفت
عجب می که بدام آور و تخت
ز خود داند نه از شاه پور تقصیر
شمنش جام و کفن غم ره کرد
صبوحی که در هم بر پشت شد یز
بفران چون سلیمان خوش طیش
بجام های و هوئی تازه افتاد

زمین و جنبش از دل سکون بود
 ز بس شه راسپنس توان رفت
 ز هر جانب گرفته بادشاهی
 زمین پوشش شمرده خور غنیمت
 گرفته راه ماه و خورشاقان
 نمایان آنچه خویش و لعل
 هم از اندوه دور و هم ز انبوه
 هندس گفت کردم هوشیاری
 ز بند آزاد شد چون پای شهباز
 زمین و آسمان بر صید شد تنگ
 نه آهوز و خلاصی یافت نه مرغ
 زبان دل ز صید پانچ دانت
 که آلودی بخون برده هم شیر
 چو دست از زده شد از صید یار
 روان شد تا چو سر و آینه رویه
 چو دلت در رکاب افتاد شاپور
 بهر کس زنده داد و نشان

گر انبارش از مرکز بر فون بود
 زمین گردی شد و بر آسمان رفت
 سر ایش برسم داد و خواهی
 فتاده در دکانش به مبت
 نه قیصر گفته خاورشش نه خاقان
 جهانش همه اما شاه تنها
 شکار انداز شد در دامن کوه
 اگر اقبال شاهش کرد یاری
 بقصد طائر کرد پرواز
 ز خون تازه کوه و دشت گلنگ
 چو کشتکش ز بون در دست سیرغ
 گله تیرش با بخت به باخت
 ز دی گاه به طیانچ بر رخ شیر
 تنش اسودگی شد طلب کار
 غبار از روی و دست از خون
 از نو نزدیک بر سر و رویه
 بیان کردی حسنش داستان

چنین تا شد نمایان طرف جوی
پسندید آن چمن را طبع پر دیز
گشت تا سرگردون با رنگش
بر دای گل گرفت آرم حبش
بنابر گشت گرد طالع از دشت
ز شرق صبح امید ی برآمد
نه گردی بلکه ابرو بود از نور
گیریر این یوسف بدان کرد
ز خاک گردش یوسف رخ دید
تو گفتی از کمال صنع همچون
ماه و خورشیدش تنگ میدان
قرار برقع از جولان بر رخ کم
بطرف جویو جمعی دیده شیرین
رستی کج شده در خانه زین
خبر ناپاید از احوال آن جسع
درنگی در شتابی به عیان شد
عناگیر جنم چون گشت شاپور

فرزوده زو چمن را آب روانی
بطرف جوی رود آواز شبندیر
میآتا شود آرا مگا همش
بفرش سائبان از سایه آید
که خوشیدش گردش همیگشت
نه گردی بلکه خورشیدی برآمد
دزد و خور همچو راز بال استور
که نوحشیم آوری ره آورد
که یوسف فرزند کانی را نیز زید
گل خورشید است از زمین گلگون
بجلوه شاخ گل گلگون بجولان
نه باوه جلوه اندر شاخ گل جم
عنائش از رکاب آموخت چاکین
نگهبان کلاهش دست تمکین
بساغ خاستن مشغول شد شمع
باستقبال شاپورش روان شد
شکر خندین جهان را کرد پر شور

لبش خندان نگاهش در تبسم
که اسه هر بیشه و کو بهت گذرگاه
چو دایمی سر بکوبه و دشت را
ترا بنیم هر سو و درم پیوسته
سخن از ده غامبش اردو کا گفت
که نور دیده دار او جبهه شد
از اقبال که با حسن و یا است
منم چون نام شاهنشاه بشید
بساتی داد و ایس جابر باده
فلک من بیش پیش سر من گل
بشرگان بگ گل از راه رفیق
همان ماهی که خورشید جماناب
ز دنبال قلم را شد روانه
ماک بر منم تقبال خوشید
شکر شش اکل کج نیر افلاک
سعادت همه و اقبال پیش
نگنجیده زمین و رجوت گردون

ز شکر خنده شیرین تر حکم
پر بر آورده آهسته تو از راه
ز باد و بی کنون بس کن خدا
پری گویم تلای دیو خود گوئی
در احوال شاهنشاه چنین سفت
که نشاند سپهر او از خوشید
بطرف جو سر پای انتظار است
بس آگاهش پیاده و چمن بد
ز گلگون شه گل خود و پیاده
اگر بیان پر عیسیر از دامن گل
بهر بلبل رسید می شده گفتی
شبش و خواب و روشن و تاریک
دلش شهادت عشق عنایان
روان شد همچو سر و از سایه پید
نهاد تاج عزت بر سر خاک
زمین در زیر الیه بر خوش
ز غرق افزوده هر دم خون گردون

کلاه عرش فرساشد زین سبزه
 بیا چون سایه خورشید او فتاده
 سر خورشید را برداشت از خاک
 پی تاراج دلها گشته محسوس
 گمی میاد هم گشته گمی نه سید
 یکی خورشید را در خون نشانده
 غمزد حسن شاهای باز گشته
 وزان کم همتی شده منده خوش
 بهم آن هر دو را از دیده دیده
 دل از غم خط آزادی گرفته
 که نام از عالم غم برگرفتند

صنم را پای تمکین رفت از جای
 ملک پای بر سر گردون نهاده
 گرد کرده بجا لاک ز افلاک
 دو عاشق ننی غلط گفتیم و معشوق
 دوشیر انگن ز عشق افتاده قید
 یکی بر شمع مه دامن نشانده
 یکی راسخ زخوی گلزار گشته
 یکی ساشه شمرده بند ز خوش
 یکی را چشم از شادی پریده
 زبان هر دو از شادی گرفته
 بشوق دست یک دیگر گرفتند

مهیاکردن خسرو سامان عشرت با ماهری که پیر طلیعت

جهان و هر چه در روی شاد خرم
 خودش نخستی و لختی نیکبختی
 دلش را جام عشق تازه در دست
 برقص از شادمانی بر سرش گل

صبحی بی صبوحی مست عالم
 کشاده خوش در صبحی و در لختی
 ملک از باد نو دوتی مست
 گلش را در لختی افزوده سنبلی

نوای نی که بود در کنارش
 بودستی و شاهای در جوانی
 چو صبح صادق از خوشترخوست
 مبارک بود بختش بر زمین
 بطرف جوشده بختش فلک سکه
 میا بهریش جلد اسباب
 چو شیرینی ز اقبال مساعد
 ز شوخی برده برداسن نقاش
 خور از جان بندگی کرد به پیش
 کنار دامن از مو عنبر آلود
 حجانے دل بتازی کرده تاج
 نگنده سایه بر رخسار ترکان
 حریفان ست می شسته سکا
 چو شوق افشوده پاد چیره دشت
 ملک آباده غنم پرواز دل شد
 هوس طلق عنان و شوق خود کام
 کر اسه شرمنده از دیو خوشبخت

بهار آفرینش روزگارش
 در آغاز انتهار کامرانے
 برومی خولیش ز دغانی و برخت
 مبارک تر شد از آئینه دیدن
 نشسته شاه و قیصر بر سر پائے
 نهاده جام بر لب پائے در آب
 شده ساقی و بر مالیده مساعد
 عیان از ابر رحمت آفتابش
 بیاض گردنش را آستینش
 ز زلفش و دومان دل پراز دؤ
 بدل صاحب دلاں را کرده محتاج
 بفرکان درازش ناز نازان
 بیستی او تا مشرب باقی
 قوی شد دست می بر ملک ستی
 زبان مفتاح گنج راز دل شد
 سر دست صنم بگفت آرام
 بتور خوش جهان را چشم امید

بحر مایه چنین می چون خورشید
چنین بے فتل خورشید بود
منم در دست شد زان خورشید
فتادش تن را تاب شرم ترب
نهران گل ازان روی عفتاک
دبان از نام بوسه کرده شیرین
گلش در شبنم می غوطه خورده
لبش یک نه چشم کرد پیکفت
ز شکر خنده لب را گشت زیور
لبش شکر حریف تلخ آیدخت
ز بس شد شرم در کار سخن فرزند
لب شیرین که طرح پاخ انداخت
بناز آراست انگ خویشتن را
می هم خور که گشتی آنچنان مست
شوی از صبر بر مقصود فیروز
تو دانی رسم وصل اما چون
چو شد نزدیک کافه صید در دام

داون

بود بهت ازین گز خون خورشید
برده بوسه که هم نقل ست و هم می
گدازان شد که از رشک گوهر
ز نام بوسه بر تجماله شد لب
شگفت از شوق و غیرت بخت
کشاده ابرو آتول پر از چین
دبان از شوق بوسه غنچه کرده
نهر آراست دلش در پرده بگفت
نمک را ساخت شیرین بر شکر
سخن را آب شدیم از جبهه میرخت
گره افتاد در سر رشته حرف
بخورستان شکر از شرم گدخت
بشیم آغاز و انجام سخن را
که آهستی ندانی سنا غزوت
سی روزی یکام اما نه امروز
لبم زنت است ای سخن نه
کند تعجیل کار غیبه را خام

زبان

بهر کار که در دوسه صبر باید
 ز دست سرشته شود تا دستش آزاد
 ملک گرفت نفیوش کرده دست
 بجوستان چو شور فگفت خسرو
 شکر لب انجان حسن گوئی
 صنم را از خجالت دیگر آن شب
 ز شکر خنده اش لب دوری آه
 ز دست انداز خسرو پر خند شد
 چو یاس عصمت خود فرض میدید
 نگار است رخسان صد ناز در زیر
 بنجد عید از آن زلف در آتش
 شمع تیغ نازش مهر بر شد
 عجب آتش تیغ عالم گیر بداشت
 بگل برگش ز دندان لاله برست
 صنم هم بکب دیده آتش
 قره قرو را شاک و خون رعنا
 که آتش شد بمن کم فرستی کرد

در
 آتش

کنی تعجیل نسکو بر نیاید
 بدستش بوسه با جام می داد
 ز دستش جام و بوسه بدستش
 بشیرینی ترشش در دهنش
 فزون شد پاشنی زان ترش و
 بشکر خنده شیرین شده لب
 نمک تلخی و شکر شور می آه
 بهر دم خشم و نازش بیشتر شد
 سیاه ناز خود را عرض میدید
 قره قرو کشته غمزه شیر
 بجوش آمد ز غیرت خون نازش
 مکین گاه قره از غمزه پر شد
 ز گردن فست زان نجیر بر داشت
 بخون از دست اگر بوسه می
 ز نقشه بوسه شستی دامن لب
 بشا پوز از ملک شد و شکایت
 مرا بد نام و خود را تنه کرد

در
 آتش

نمیدانم که در دل چیست او را
 مرا خسر و ز طاق و دیرت
 شمر و معشوق و اندوختن را
 چو این کار از حساب شمر دوست
 بآن معبود کس بتا نه بیند
 بین پوزند او را بچین ز رشت
 بهشت پاک و حسن پاک آن
 بعضی آموز شمر عاقبت بین
 اگر چه بشاید اگر در شید باشد
 قلندر شلماست گر ملک
 که باید سوخته آن را اندر این
 بالدارشش به بند خویش برون
 صبر را اگر خسر و عذر خواهی
 که بسیار و معبود گنج جمشید

چنین عاجز و خیر من کسیت او را
 بخود و کبار گنج شقاق و دیدست
 ببا و گفت و خندید این سخن را
 سخن بے پرده تر گفتن غیر دست
 هر دو میسند او را و نه بیند
 که بر رخش کسی ننهاده انگشت
 بین پاکی گزین هر دو دست بان
 که بی رسم ز شاولی و کامین
 ز و صلح تا ابد نوسید با شمر
 بصبر از ماه شد بهر ملک
 فرستادن بایجا با حسن
 بکامین بر زنج و وصل خود
 و زانجا شد پیاپی تخت اهی
 بیاراید شبتان را خورشید

غفلت خسرو از ملک و ملکین و زنی بودن و ده ملکین در جام بلورین و قصد
 مبارزت کردن بگرام چو بین بقصد قبضه کردن بر آن سرزمین
 بساطک که سستی داد از دست گریزد و دولت هشیار از دست

شب بستی همیشه فتنه زاید
جهان گردد خراب از بستی شاه
چو شد انجام دولت مست خسر
جهان را کرده گردون بستم تار
مستل کرده بستی کار گیتی
ملک را عمر در شادی گذشت
بهر کای پے کای گزشت
رعیت خسر ویرا کے پرست
خزانی هشد قوی بنیاد و ملک
سپاه بیخ و مطرب گنج می برد
درم افزون زلف درم دیداد
بستی در جهان خوش و شل شد
سیران ملک را بهرام سرگشت
ملک گرم عشق و مطرب جام
بهوش آمد بستی انگه شاه
در وین خانه پیدا گشته دشمن
ملک را اعتماد از بخت برخاست

نگهبان جهان ہشیار باید
مبادا آنکہ می شہ رازند راہ
پرستید می نمی کھنہ شدہ نو
بخمسہ و وقف و خسر و وقف
نخوردہ غیرے غمخوار گستی
جہانزاکار از آبادی گذشتہ
جہانے دادہ و جبے گرفتہ
کہ گم شیرین و گاسہ می پرستہ
زہر سو شور و شافقا و ملک
کیے رنج و کیے پارنجے برد
مضطرب گنج باد آور دے داد
جہانے را بکین مہر ش بدل شدہ
نفتہ عالمے را را ہر گشت
بفکرتہ وی افتاد بہرام
کہ دشمن بستہ بود از پیش و پس
شدہ پیرا ہنش ہم دشمن تن
بقصد پشت زمین از تحت برخواستہ

مجلس شورای اسلامی
تاسیس شده در سال ۱۳۵۷

برون آمد اقبصد رزم بهرام
 رز و یکی دشمن چون خسته شد
 شنبه کردند از خسته و کناره
 مغرب شد روان ناجای خورشید
 رسانیدش بمقصد غمزه ثابت
 چو قصیر حصی و خوزیر برید
 ز شیرین ملک و مالے خویش پیش
 بهائی آتش و نسل خود خست
 نکرد از مردی تقصیر قصیر
 سپاهی از شمشیر عقل بیرون
 سلاح جلد خون خورشید زرین
 ز روم آمد برون همراه خسته
 باریان شد روان دریایی کن
 ز گیتی پادشاهت گشت کوتاه
 ندیدش روی آسایش ترن
 زمین را شد گرانباری ز حدیث
 بر لها گشت پیمان کس نوبه

چو خورشیدش بکفت هم تیغ بهرام
 و درنگی در سپاهش بیشتر شد
 شنبه ماند چون خور کیسواره
 که در پی داشت آنزه بهج آید
 ملک سیاره و دشمن نوابست
 ملک خویش غنقار گذر وید
 بنارش کرد نقد شاهی خویش
 بخویشی گوهر خود را بیا راست
 بسر همراه کرد و داد و خست
 ز موج بحر و ریگ و دست افرو
 همه باتیز دستی کوه نمکین
 زمین دجشبش آمد از روار و
 زمین سیاب شد از موج جوش
 سلاح جنگ شد همچو ایشاه
 سپر بالین و ابتر گشت جوشن
 شاد و رگاد ماهی در خوبی خویش
 سران کردند یکسر نخل خست

قناد از رود سیریه ایام
ولی خصم از قوی باز وی مل
دو لشکر دل بمرگ خود نهادند
بنالبدن در آمد ز می زین
خروش خواست از گیتی شغبناک
خروشی زو خبیل جوش قیامت
دشمن قتیق کز هر سو مسلم شد
گشته خاک مستقی ز خون سیر
بسان برق و باران دل میخ
ز فیض تابش تیغ در شان
همان از برق خنجر در گرفته
بت غیرت شان را کرده لاغر
شان که ابرو گاهی برق گشته
ز بس غیرت نموده بال و پر باز
اجل را چشم ز شعله زلفاک شد
شده بر مرگ آسان کار و شوا
حیفان از می گشته سیرت

تزلزل در بنائے ملک بهرم
بعزم رزم باشد شد مقابل
ز گرد و ره بسکد گرفت اوند
زمین را رفت از جا های تمکین
کرده شد زهره شیر فلک خاک
وریده پرده گوش قیامت
جراغ راه تاریک عدم شد
ننگ لجه خون گشته شمشیر
بیک جاب و آتش جمع و تیغ
شده آفاق بر عمل بد نشان
زمین را نیزه از جا برگرفته
بجوش از آتش کین آب خنجر
همان در آب آتش غرق گشته
نخود از جعبه کردی تیر پروان
بچشم مرده مهره مرداک شد
رو عالم نیم بهما گشته یک بار
همیشه شمشیر خون نوشیدن و سیرت

کسی گر جان نرزم مرمز م بر دے
 فتاده گشته هر مو پشته پشته
 شده جان عزیزان خوار چون خاک
 چپان بر شپه سیلاب خون شد
 اجل را آرزو در دل نمانده
 ز تعجیل اجل شخص فنا کیش
 چو جان مجروح راهیج آفتی نه
 مدارای اجل با چشم خورده
 ز غیرت چهره گلگون کرده خسرو
 زخمش خورشید را رخ طبع داده
 سمندهش را سعادت کاظم گام
 چو دیدار نجات بد بهرام سرکش
 به خون و خوی چو مرغابی شتاور
 بیک جانب چو صحرای حمله آورد
 دل از ایران زمین برداشت چار
 بجست وجوی شاهی ترک جان کرد
 چو بیرون بر دهرام از جهان نجات

ز غیرت خون خود چون باد خورده
 هزاران زنده مرده زیر گشته
 سرشاهان بستی کس افتراک
 بنای زندگانی سر گلون شد
 پس از کشتن دمی قاتل نمانده
 فتادی بر سر از قاتل خویش
 بغیر از رود مردن حسرتی نه
 کز دوز زندگی و عجب برده
 جرات تازه و کین کین نو
 و داسپرخ بفرسایش نهاده
 سوار اسب چو بین نجات بهرام
 محیط خویشتن دریای آتش
 بر آورده ز تیر حرب سپهر
 دوزان طوفان بگردی جان
 توران رفت و انجا شد سپهر
 باخر سردران سودا زیا نکرد
 تن چون پنبه را تابوت شد تخت

فروده سر بلندی دوزمان را بابتیج شسته جای حبشید ز نوایرانیان را بنده کرده بهر زواری داد و جانے نیاورده بروی بیکس جرم جهان فرمان برانش افرین بخزن زر بدامن گوهر افشانند بهر کین از توقع بیشتر داد خراج ملک خاقان نقد بر سر سلیمان خسرو و بلقیس میرم	شده از دشمن نهی کرده جهان را بچکان خون از دم تیغش چو خورشید گیتی نام بهمن زنده کرده ندیده از کونک کاری زمانے جهانی کرده از عفوش هوس بر آمد بر سر از تخت ایران بناطوس و سپاه روم را خونم نبال آرزوی خلق برداد بقیصر داد از ایران چند کشور بهریم ملک ایران شد مسلم
---	--

فرستادن خسرو و شاپور را نزد شیرین

بدامن چون گهر بر عالم افشانند که چون خسرو و کار ملک پر خست دلش فارغ شد و عشقی بهوس کرد نغمین گشت و جهان را کرد غمگین دل آزاده اش را دور و در فیت	دل جعفر که در یازد و محبس ماند مرا و بدامن این جیل از خست گلستان جهان بی خار و خس کرد نشان از دیده خون بر یاد شیرین چو شاپور از غم خسرو خبر یافت
---	---

بزاری گفت کای در خورشادی
 کداین غم دولت را در غم انگند
 نیز چه سر ز فرمانت زمانه
 چه تا فرانی از افلاک دیدی
 فلک تا آنکه رام کس نبودست
 نیار امید ناکامت بر آید
 چه کم داری ز کام دل ندانم
 همه اسباب شادی بود حاصل
 دولت کش غم در و خرم بساطت
 بشوق تو کس پیوندد با دوا
 ملک را دل بدست غم گرد بود
 ز حد چون مهر بانی رفت برون
 زانے در میان عرض حاجت
 چو خالی شد دلش از گریه خون
 که میدانم نه زینگونه نادان
 چه حال ای دل ازین دلتنگی
 کنارم پر ز اشک خون از نیست

بتوان از ان سمر کی قبادی
 که یخ خرمی از دهر بر کند
 چرا جوید دولت عشم را بهمان
 که از فرمان شادی سر کشیدی
 بکام خود بکام کس نبودست
 بشاید در جهان نامست بر آمد
 که در تحصیل آن جان بر نشنم
 اگر از غمی غمگین شدت دل
 خداوند که چون زینشا طلست
 بوصله بگمان خرسند بادا
 غم از غمخواری شایهش افزود
 کند نازک دلان را گریه افزون
 ندادش گریه بخیر است نصرت
 غم دیرینه از دل داد برون
 که باید با تو گفتن در دینان
 چو به بینی چرا فرسنگ پرسی
 که میدانم که شیرین در گمان

بریم ملک ترک عشق داد است درین مدت هزار افسون درگیر کند تاثیر اگر بر سنگ خوانند دم عیسی بمریم در نگیرد ز بس گفتن ز باغم مؤبر آورد بخوابش ناز معشوقان نهد شود بیگانه و این راه پوید چنان خواند که او ازین ندانند هزاران خسرو من دل ارضت بر با قبالت جهان را رام دارد چرا چون شد تھی عالم ز بدخواه ز رفتی نے سبارک باد گفته جوے پیش تو گفتارم میرزد نشانہ پیش ازین کردن فتنه ضد باشد چاره نادانے مرد	کہ دل یکبارہ بر میریم نهاد است قزو خواندم بمریم شام و شبگیر کہ در بابل ازان صد یک نمند چه سازم چون باد دم در نگیرد مرا هم از خود دهم زو بر آورد بزاری چاره این برنبايد کسی کو چاره این کاره جوید فسوئے کو بوقت غدر خوانند نکو کاری سپرد غم غربت ناز غلام تو کہ خشم و نام دارد فلک عمریت کش خواند شهنشا چون بخت از دشمن اورد و نیست بگفتن پیش ازین کارم میرزد بر آنايان چو فرمودے رسوے ز ابا چون نصیحت بادت کرد
--	---

آوردن شاه پور فرهاد را نزد شیرین

منم میگرد عیسی تخت آلود

ملک باشد بمریم تهمت آلود

غم مریم چنانش کرد و لنگ
 از سیم چاره اندوه جستی
 بهر جانب روان از ناز جستی
 ز هر غمی چو کردی دست کوتاه
 ز طفلان نیکوخی هر زمانش
 ز طفلی چون بشیرش بود عادت
 جستی بود و قصر جوش آن ماه
 بسینه تخم این اندیشه کشتش
 مران صنم هر کار فرماید
 در کار و ز کار مفصل بود
 هیچ کوه بیش از صد هنرمند
 و در این غم چو بر غمهای دیگر
 که اوید غمگین تر ز حسد و
 دش از غم شیرین بدل پاک
 ن اندر جان خسرو مند
 ن روز یکد گشتم در ره تنگ
 بب جان من غمهای مباد

که بس در گلش نگذاشت از کشت
 گهی از چشمه گاه از کوه جستی
 با نجانا رسیده باز جستی
 چو خورشید مغول معماری شدی ماه
 بشغل تازه کردی هم عنانش
 شدی سلیش بان هر دم زیادت
 زمانه قصه انبخت ناگاه
 که باشد جود شیرین و ششتش
 هنرمند یک آردی ز هر جا
 بعد از زمین هم سنگدل بود
 سپر از جنگ سنگ خاره بگند
 در آمد بیگمان شاپورش از در
 عیان از چهره آثار غم نو
 که دیدش بیشتر از خویش غمناک
 زبان بکشاود و بکشد و از دلش بند
 ندیدم هر گزیت زین گونه غمناک
 غلط گفتم نصیب جان شهباده

چرا داری نهان روی نکور
 ز رفتی چون بسوی شه خرامان
 تو خود دانی که بروی ملک یرین
 چه جای ملک جانفش در خطر بود
 مگویم شه اگر بروی غلامی
 به بیار دان خورشید پر کار
 بدل گفت این سخن شنیده بهتر
 دلم چون نیست صلحش را خرید آ
 جوابی با تعالای شیرین
 که آن افسانه از یاد هم رفت
 کنون صد خرمن افسون بیک جو
 بوقتست اینکه خود آری بنیزنگ
 در افسونت دلم نکشود هرگز
 ز پرکاری آن غارت گر هوش
 شکفت آمد دلش راز آن تعافل
 با افسون دغا زد و دست بنخواست
 ز نیم بدپی دفع گزند ست

که هم خود را غمین داری احم اورا
 ترا خود میبوی نگرفت و رمان
 چسان شوریده شد از عشق شیرین
 غم شیرین ز جاننش بیشتر بود
 توقع کردی از شیرین پیامی
 بنامیزد به عشوقی سزاوار
 بهم طوبی از نسیم حمید و بهست
 تعافل بهتر از جنگ ست صد
 بنارش باز داد از روی تمکین
 کمن بوفخرین و بر باد هم رفت
 غم از سختی این سنگ شد
 که افسونی کنی در کار این سنگ
 ز تو یک مشکلم نکشود هرگز
 فسونگر افسونهاشد فدا
 شگفتش بر چین از شوق
 گر گیتی چو تو نخلی گستر آرا
 سذر گر مرومک سازم

بمن بازست استاد پنهان
 تمنن حتی صاحب شکوہ
 اساش راز برق تیشه در دم
 کند صد کوه و باشد پنهان فرو
 دش را شکله مشکل نیاید
 عیان نور تحبلی از جینش
 اگر خواهد ز تو بنیاد عالم
 بجی شد هر کجا نقش رقم کرد
 اگر بنید ترا زین گونه دل تنگ
 و گرداند کویت خاطر فگار
 ز غمگین دیدت شد دید پر خون
 نش می آرم اابس عزیزست
 گیتی همچو من خوارش حسب کرد
 نشاید بد نام مرد پیشش

سن و اند هر دو از یک می یک
 که گریبند و کمر بر قصد کو
 فرو ریزد تحبلی وار از هم
 جنبش از عرق تاباش از گرد
 بناخن صد گرد زین کشاید
 ید بیضا نمان در آستینش
 پریشان سازد و آفریند هم
 به تیشه دست مالی را قلم کرد
 بفرکان رخنه اندازد درین گنگ
 زره بردارد و بر دل نهد بار
 کنون رقم که بروی خوانم فسون
 بنزد خویشتن هر کس غریبست
 باو باید مراعات ادب کرد
 بلطف آری مگرد و دامن خویش

رفتن شاپور طلب فرهاد

جزاین عیسی ندارد عشق ناساز
 که انجاش نمی ماند باغ ناز

فروچیند ز شوق اول باطنی
 در آخردست بکشاید به بیداد
 قلندرین هر طرف چون باد بشتافت
 چو شدش پلوه فرا نوی فریاد
 با فسون کرد آرایش سخن را
 اگر این صنعت جزایت نیست کجا
 گزیدی تیشه زان بر کماک دفتر
 رسانیدی بجای مایه کار
 برخ آن سنگها کین نقش بستند
 بایران نیز باید کرد کار
 با قبالت عجب کالسیست پیش
 فلان چشمه که دیدی بر فلان کوه
 شده آبش خورشید روی
 غزالی شیرستی خورد سالی
 به نزد عاشق تبی خود کام فرود آ
 ز تمیز پیش عیش عالمی تانج
 ز استغما سر نازش فلک سامی

که گوی نیست در آن خوشتر نشانی
 سرانجامش ز مخنون ترس فریاد
 زبان نشست تا سرها در رفت
 سخن را رنگ بوی از دعا داد
 در آمد در رگ و پی کو کین را
 که گیتیست ماند از توانا
 که سنگ نقش ماند تا به محشر
 که شد کارت پرستش را سزاوار
 هنوز امروز در چین می پرستند
 که برگیرند از کارت شمار می
 بگویم تا شوی بیگانه از خویش
 که کوتاه است از انجا پای اندوه
 که زود تا خور نباشد فرق مو
 بیایغ مگر کشی نورس نهالی
 ز جام نابرخود باده پیا
 نهش چون غمزه خوشید بیلنج
 بعد منت نهد به سر ق خدای

گنوں عمریت کانبش و بپشت
چو آب از چشمه شیر از حوض جوشد
کمر بستند در اتمام این کار
بعجز آخر همه قسرها کردند
بان نازک ولی ناز بهر منند
بصد منت قد و مت را طلب گار
که از جا کو کهن بخواست بر سجت
دل و جان بیشتر از خود فرستاد

ز طفلی طبع او مائل بشیرست
که در صحرای شبان چون شیر بود
ز هفت تسلیم استادان پرکار
اگر چه کوشش بسیار کردند
کشید تا شد دلش زین کار خنم
ز من شد دوش سر و لاله خنم
سخن را از اثر زان گونه آرست
بقصر نازنین من زان فرهاد

دیدن شیرین سر با درامه اول

سواد غنم تسلیم عالم
بتارکیش آب خضر پنهان
سیاهی مردک آسافروش
چو در دل عقل و غم اندر و نور
بعینه صورت خسرو و جمشید
چو در دل عقل و غم اندر و بود
چو سر مه از سوادش چشم روشن
ز لبی شیرین چو طفلان بخورد و خواب

شبی با طمشت عمر ابد غم
شبی تار یکتر از موی جانان
شبی تار یک و ظلمت یمن و نور
شبی نورش چشم غیر مستور
شبی بلبستن خورشید مهید
نظاره شام و در باطن بحر بود
چو ملک دیده اش پر نور دامن
ننم باروی خود دماغ زمتاب

ز منزل عاشق شبگیر ناهش
 زینش بختی گردون عمارت
 نموده باطلوع آفتابش
 بعینه چون چراغ چشم افلاک
 شده با آن همه تمکین جاهش
 بهر از آن خود گرم فسانه
 که گویا غیر از نیش نیست کای
 ز لب ناهسته حرفش از جدائی
 غیر آینه هر طرفش جوگل گل
 نشاطی برد از دل کز غم را
 خردمان کو کهن همراهش پور
 ز سیاه رخس پر نور صحرای
 چنانش آشنا چشم دیدار
 چون قناریس دیدارش نظر را
 شدی مشکل نظر زو بر گرفتن
 ز لوح چهره ظاهر نکته و نیش
 چو پیوند با هم آن رنجه

زمانه حامل چرخ سیاهش
 برند شب نموده پرده داری
 فروغ چهره فارغ از نقاشش
 که از برج حمل گرد دشت فاک
 چراگاه رسد آرمگاهش
 ز شا پورشش شکایت غائبانه
 که غمگین سازد م از انتظاری
 که باد آورد بوی آشنائی
 مبارک باد گویشش بلبل
 قلندر دلفین اندر ستم را
 تنق بسته ز فرقت تا افق نور
 بدل ز دیکش از دور پیدا
 که گوئی دیده رویش دیده صد بار
 نظر وقف رخس نظاره گرا
 خوش نظاره اش اندر گرفتن
 گواهی داده دل بر مهر نیش
 بجدی کو کهن همراهش پور

قدم میزدوران هنگام که گستاخ
 توقف فرض شد از رسم دانی
 قلن بن بیشتر شد بحسد مان
 و ناگوشد ز جان آدم دل را
 زبان بکشا و چون داد و معاداد
 بخوان تا سازیش شهر زند لطف
 زمرشش این سخن باشد نیا
 صنم گفتا چنانم سفاک مشهور
 بنمزد درست او گرد و چرخ نیست
 میباشاند اگر از ساد و اس
 تا این سرمه نیم و لیدیز هست
 بیارشش تا ز طح و طرز این جو
 نبرد یک منم بر دشمن قلن بن
 ز شوق آنچه آنجا دیدند بهار
 غزالی دید جام شیر در دست
 جمالش در نقاب بی نقابی
 همی چشمشش و لبر سس را

که دیدش وید رنگ جام گستاخ
 برون برده چو او بعد کاسه
 فدری خورده کاری از زمان
 پرستش گریست چمن و چگل را
 که می لبوسد زمین از دور فر پا
 که باشد سیمن از زند لطف
 که این کار از تو میگرد کشته
 که مانم زیر بار منور این کار
 که منور رنج او من گنج لب نیست
 که من خالی ز گوهر گوشش گردن
 همین جا جانی عوض جوی شیرست
 بگویم آنچه باید گفت با او
 ز دشمن کیبارگی نشش بخیر من
 مرا اینجا سلم از دست اقام
 ولی زان شیر چون میگشته است
 ز رخ گلگون بر بندش آفتابی
 خورید از دل و جان شتری را

شراب دیده بر سرها و پیو و
بنای طاقش زیر و زبر شد
چو کوهی کو کهن افتد از سپاه
بغم دارد دل نمناک عادت
حضر از شوق دارد جان ناشنا
پریشان دید چون مه حال فرساید
ز بوی موی غنچه بوی جانان
زمانی بر و زلف سار به بد کا
چو خور از غنچه حیرت بر آمد
نمک بر ریش ناسور جگر سخت
لب نوشین شدش ترشیمه جان
شکار از خنده دامن دامن فشان
وراندیشه لب یا قوت سنجش
رسانیدش گردون پاینده
بس انگه از سر ز دل سخن گفت
که بودم مدتی و حسیست و جویت
برین منت شاپور شد دل

که کار دل شد و جان در خط بود
خبر تمامی شد او را بخیر شد
نماند از تحسلی کوه بر جاس
نباشد بیم جان گر شد زیادت
خوشا جانی گرفت از شوق بر با
بیاری یکس گره از زلف کشاد
بس از دوی تن باز آمدش جان
زبان که از غنچه شیرین باز
لب و لعلش بجان بخشیده
ز لب گاهی نمک گاهی شکر نیت
روان شد از آتش ترا بخوان
گسر از لعل خرمن خرمن فشان
که پیش از کار نخت دست بخش
بهر دست گفتش غیرت دم
الماس با آن زیگانه و شفقت
مبارک باد بر من عید رویت
کو بر با کرد آسان کار شکل

و هم گنج باد آورد و بر باد
 بست شیرین تر از نامش و هانت
 نگردد ضایع از باد کهن گنج
 باین جاطر جوباید فکندن
 زیر ششهای گزشت گشت فرما
 منم مشغول کاش کرد و خوفیت
 نظر بر سر و دستش بود و کار
 چو سنگ آتشش ز پای سپرد
 نشاطی و گرفت از قرب یک پیر
 چو سنگی بر مراد دل شکستی
 چو بود آن سنگ سخت فلک دنیا
 برون از حد امکان کرد کاری
 چو جوی گمشان می در زنجونی
 به خربت سنگی راتهی کرد
 رقم زد نقش حوض بر رخ سنگ
 ز کوی چرخ برده کوی تذویر
 قبایم خلعتش خانی فلکسان

مشیر بن سر و هفتی

نباشد و خور باز وی فنداد
 نباشد نیم جان گزشت زیادت
 برای دوستان گرس برودن
 تواند گری این کوه کندن
 سر پا آتش و در کوه افتاد
 بدل صد کوه آتش کرد و رفت
 ولی سنگی نشد بیوقع افکار
 به نفسش اندکی نزدیکتر شد
 دلش وصلی نهاد آن گامه زانام
 بدست و تیشه نقش بر سستی
 ز خرق و آیتش خاطر آزاد
 همیاشد باز که روز کاری
 ندیده روی در زانام سوختی
 که فکر از طول عرضش کوتاهی کرد
 که رفت از روی حوض و غورنگ
 شده حوض فلک ز غرق تشویر
 ز روز دامن و چاک گریبان

بسیار تر از موش بیان

فلک را کرد دست او چو بر کار چو شد زان فستنه فاغ شد گریز ز بهر آنکه باشد آن پری زار بکوه بی ستون شد دور ز انبوه	ز شوق آن رقم گردید صد بار چو دپوی جست از بند سلیمان ز بار مردمنت خاطر آزاد بس از ماهی نمود از قله کوه
---	--

آغاز داستان شکر

چو در باب بنم از عشق فرهاد شبی بر بستر راحت نشفتند چنان گیتی از ان آواز بر شد چو میرم رفت او این نکته در شد که گر بنید دلش از رشک سوزی شبی شد در شبستان پیش میرم که خدای جهان را چند بر من کشیدم صدها پریش منت ز بد عهدی بگیتی جنگ دارم مروت کن درین بزم آشکارا که در راه من از شاهای برآمد	بدست حرف گیران حرفی افشاد که با صد آفتابش وا گفتند که در گوش صدون هم سنگ شد در یکتا شمر دو در گره بست کنند در کار کوشش شاه رفری ز دل بخو است بیرون بخت غم بخازین بشیر پسند بر من که خواندمم جهان بمرت ز نام یو فانی تنگ دارم همین در کار شهر بن کن مدارا بختهای من تو سن بر آید
---	---

بفرمایا بیارند شش از آن کوه پرستاری بود پیش تو بر پای چشم مرحمت در روی طشکر کن بگفت این وز آشکاشن میده شد	کزین افزون ندارد تاب اندوه نجد نگاریت سازد ز سر پای ازین احسان مرا شمرند تکریم ز آشک خون کنارش برگردد
--	--

طعنه زدن مریم خمر و زهر

بجوش آمد ز غیرت خون مریم سر ایافت شد چون یافت موت مرا خونی عجب در دل گره بود نخل بودم ز خود هم در بیان شش چرا بر لحظه مرد غیرت آیین ز نام او ز بان کس چون کشاید اگر از دیده خون رانت روت چرا بر من نمی منت ز گریه بیا بگذر شیرین را بفرمای بیتی نیست پنهان شرح این ساز انسان آتش کز آن نادان برافروخت	ز تاب دل نمادش در جگر خم که بشاک لممند از باب دولت که در روز جزا نگفته به بود ضرورت شد که آرام برز بان بیا لایذ بان از نام شیرین ترا حیف از زبان خویش ناید که شیر و می بجوئی دیگر نیست نمی آید چرا شمر مت ز گریه که کوه از عشق شان آمد بفرمای اگر از کوه پرسی گویدت باز متاع صبر و آرام ملک سوخت
---	--

سپندی شد و شش از بقراری
دل پر خون برون شد از شبستان
ز غیرت تا خمر خون خورد و آتش
ز زخم نیش طعنش در جگر چاک
لبی بخنده ساقی و ساغر
گلستان شد چمنها از گل مشوق
بمطرب داد نوبت دست ساقی
زهر سوخت لب نغمه پرداز
بر آتشک محم مطرب نواز
زده چون در رخ گلزنک بابو
غزل گوشت عرق نغمه رود
نهادی این غزل بر خنک فکند
سرایان نغمه از قول سپاهان
بداین گریزند شه از نیست
شکر ریزد ز جای مانجمنوار
دم کرم غزل گویی عسراقی
ز دامنش در دل غم دیده شاه

که باشد زخم غیرت سخت کاری
بیافت و بسر آمد با یوان
سحر الید خاک از شرم بولب
نه افسون مرهم زخمش تریاک
غم از دل اندکی چون کرد کمتر
در آمد در رگ پی باد و ذوق
بر افتاد از میان غمهای باقی
بدام افتاد از ابر شیم ساز
نوامی خون عشا قش بگردن
سرود و پهلوی ابرود و پهلوس
که مارا کرد شه یکبار و پرو
که رفت از یاد شه راه نهاد
که اینجا بود هم جای ششاهان
که خاکش جامی شیرین معنیانست
در یغانیست زمین لذت خور
ز تاثیر غزلهای فسنه اقی
شد آن آب گل نم دیده شاه

ملک را نام شکر زاده شد	بدل غبت یکی گر بوده شد
ابصیدومی بره مشغول شد شاه	نشد آگه که چون پیوده شد راه
جهان از شاد می خسر و شد شاه	مداین باصفایان عشرت آباد
چو خورم تازه و عشرت گسبه نو	بروی زنده رودار است خسرو
شده آسوده جهان از روی جانان	دل شاه و سپاهش در سپاهان
نوازش کرد روزی بار بدر	که ای از جان گرامی بر جبر
از آن روزی که بر دم نام شکر	دل و دسینه از گرمی شد اخگر
بدل دارم اگر یاری کند نجات	که چون بر خیزم امشب از سر تخت
در آیم از دربان سر و طنان	نهان از دیده چون گوش آون
نعم از پیدایش بر دیده منت	که پی شکرندارد عیش لذت
نگهدار آتشی خود را تو هشیار	ز افرونی می خود را نگه دار
که باشی رهنمای گوی آناه	مکن اندیشه رازین راز آگاه

بیرون آمدن خسرو بکرو سرنو و آرایش کردن شکریا و طلب خیر

شبى سر شپه صد شپه نور	جراغی چشمش از بی روغنی دور
باب زر چو خورشید چنین را	گرفته انجمن در زر زین را
که بهر خشت زرین خورز افلاک	ندیده جامی و پنهان کرده در خاک

ملک آمد برون از بزم شاهی
 تبخیل و نمان چون نور دیده
 گذرگاه ملک شد بر لب و د
 بنا کرده در و عالی بنسائی
 گرد برده ز نور سرم ز منبش
 مبارک روی قصر و زبسته
 صنم ترتیب نزل شاه کرده
 نشسته دل نشسته بر سر پا
 بتایر محبت استمالش
 عروسانه قبا زلفت کرده
 ز زپورا آنچه بر خود ساز کرده
 گرامی دید از بس گوهر خویش
 ز گرد راهش تا سرمه بسته
 بتنگ از دست او زلف درازش
 زده که ز گسی بر گوشه تاج
 گسی رخ را گوهر و او خوشی
 زبانی عارضش با عل و خبا

چو نور دیده پنهان در سایه
 بریده راه و با مقصد رسیده
 قضای و کشا چون خور زانند
 بخود بخند گان را از نهائے
 هجم از گوی کریمان دل نشیش
 کشاده رخ در و نقلش شکسته
 دل او را همیشه از آگاه کرده
 بهر آواز پای رفته در جا
 که خواهد کرد امشب شاه پادش
 ز تو هر لحظه هر نفیست کرده
 چو در آئینه دیده باز کرده
 ندیده هیچ گوهر و نور خویش
 ز سرمه چشم را صد بار شسته
 زده گاهی گریه که کرده بازش
 فرود آورد بارش ز در حراج
 برنگش داده زان گلگونیش
 ز روی معل برده خندش رنگ

بیوسنی چون پسند طبعش افتاد
نظر بر آئینه چون یار میکرد
نشسته دیده و دل وقف بر راه
پرستاری برون آمد شتابان
رخ شه بر گل از بابیشه باده
خجل از قاتش سر و منو بر
درون آمد بان خشم نشیمن
بغزم آنکه در پای شه افتد
با دل گام چون قامت شد عیش
بپای شه فتاد آخر لبه دهد
ملک را کرده حیرت مست بدوش
زمانی عجب جانش داشت در بر
بس آنکه گشت مسند جای نشید
نشد شاه را از گوش و گردن
بر افشاند و نبودش چون بجایست
چو حرفی شوق دل ناگفته ملی شد
ملک ساغر نمبر شیشه بر داشت

ششمین فصل از سفرنامه
و گر آئینه را از دست برفتاد
بعکس خویش تن صد ناز میکرد
میان شیشه و ساغر که ناگاه
که اینک آمد آن ناخوانده همان
کله که راست گاهی کج نهاده
چو یوسف بر خرش خود باز شد
ز رویش خانه روشن گشت گاش
چو مصروعی که چشمش بر مه افتد
صنم صدره ز پا افتاد و بر خاست
ز پشت پای شه جیش جبین مبد
نشست از پای بگر گفتش در غو
بیابان از خجالت ماه را سر
بشکر جاشنی در داده خورشید
میاداشت لعل و در بد من
بفرمان ملک شرمنده نشست
برقع شرم و غم حاجت بی شد
چو بر شد پیش لعل سیمبر داشت

اتم افخورد و دهم این نزد دست هم
 بفرمان بار بد از دور در آمد
 سر و پهلوی با باد شد یار
 در آن گلشن گلی آمد بدستم
 گلشن شکر و می آب باشد
 امید از نجات بیدارم همین بود
 با دل نغمه سازش سوره دل
 گل از نزدیک لب جام خوی بود
 غزل گوش لب عاشق نوازش
 که کس را نیست ممنون و منت
 سخن نجات بلندم کرد بیدار
 چو در دل سیل گل چیدن در آمد
 فخر اتم خانه گلزار است دهم گوی
 نه بستم در روی دولت امشب
 که در بر روی باد صبح دم گل
 به بند و بر سباز در گلستان
 صنم لاس از آواز است بدست

ز دل شد حسرت جام بیایمی
 ز دل کی باره و چرخ غم بر آورد
 که دیدم نیم شب در خانه گلزار
 که از دیدن چو بلبل کردمستم
 نهی حیران اگر در خواب باشد
 و دای در و بسیارم همین بود
 صنم را کار دل شد نجات مشکل
 بمطرب داد و گرفت از بخت نمود
 رگ جان سجاتا رسا زش
 بدام آمد بیای خویش دولت
 که خوش باشد حسرتا زار
 گل خورشید از دامن بر آمد
 و در زمین بام در گلمای خودی
 به طعمم به که نکشاید کس لب
 بنید و گردن دمسد طعنه بلبل
 و در آتش گل از چاک گریبان
 تو انم عالمی را پاس دل نشین

شیرین خسرو آهسته

که نقش سنگ کوه بی ستونم
 بیاخسرو مبارک بر تو سر باد
 گرفته روزه میریم ز شیرین
 نزدتش ساز بوسه لب بچست
 چو شکر بوسه را باز شد گرم
 هزار آری ز لب تا سینه راه
 چو گردون بوفائی کرد آتش
 که آید در میان نام کناری
 که تا باشد بنای وصل بر مل
 شکر شیرین و خسرو گشت فرما
 بآمدش موبدان همراه یکسر
 وز وایوان خسرو گشت پر نور
 چو گیتی ز بر سران ملک شد
 وز و سر سبز باغ عیش خسرو
 زشته نامی بحب باقی همه او

اثر او بدل حسد و فسونم
 بگو با آن پری ز ادا ز من ای باد
 ملک حلوائی شکر دیده شیرین
 گرفت از نغمه اش چو گشت مست
 صنم بوسید دست شاه با شرم
 سوال بوسه لب چشمم بر راه
 نیا سوده هنوز از بوسه بالب
 بدل شب بند چند اش قرار ی
 بنرم خسروی شده وعده وصل
 ملک آمد بنرم خوشترین شاه
 بدوش خسروان در مدی انذر
 بنرم شاه مه سا بردش پور
 شکر شمع شبستان ملک شد
 باو هر لحظه شاه را ز غلبتی نو
 حریف و مطرب و سانی هم او

بیرون آمدن خسرو از صفایان و کوه بیستون بنظاره فرهاد

و نه خوردن و مهیا نمودن یکدیگر اسباب آسایش و آزارش

بگوشت شه رسیده از بنگو اهان
مزاج شه ندارد تاب گرما
موافق نبود با طبع پرویز
نخوبان بد این عشق بازیم
ز هر خرم زمین بهری گرفتگی
نخورده ماده گزشتنی ز آبی
رسیده آنجا بگردون بارگاهش
سپاه آسوده اند در بند گزشت
کشوده پرچو شبازی فیکاری
ازین پشته بران پشته دویدی
فرازش شد برابر با شیبش
بعجز از ترس فم شیرش و آتش
که از بالا فلک ده گاه از زبر
فتاده صید هر سو پشته پشته
ز شیران بکرمه افگند پیش
پلنگانش روان چون گن دنبال

سر آید فصل گل چون در سپاهان
که تابستان نشاید بود آغب
درین موسم هوای شهر تبریز
بدی ز آغب بد جله خوش تازیم
ملک هر دم ره شهری گرفتگی
به نخبه گیر که ردی کس بای
بگو نیستون افتاد راهش
بعیش آنجا چو روزی خد گزشت
ملک بفسد کبک کو بهاری
ندائی کمک از هر جا شنیدی
به کوهی که بگذشت از نمیش
پلنگان در کنام خویش چون ش
پلنگ شیر را از تیر و شمشیر
زمین تا آسمان پر شد گزشت
ز کشتن کرد خالی چون بل خوش
به سو چون شبان رفته ز اقبال

کسی میگشت و گردید او شان آب
 ملال آورد چون مشغولی صید
 گزارش بر کنار جوی رفتاد
 چو کوهش سبیل غم از پا گفتد
 ز تاثیر وفاداری و دو دو دام
 به بوی دشمنی آلوده شده باد
 ز حیرت شاه مرکب سوی او بخت
 تغافل کرده گفتش که کجائی
 بگفت از کشوری دورانه و تنگ
 بگفتا چون شهرت نیست ما و
 بگفتا چیست رسم عشق جبین
 بگفتا بس غرض از عاقلی چیست
 بگفتا ترک عشقش سوختن است
 بگفتا سیر و دو جان از غم بیار
 بگفت آن سر و سرش سر فلان
 بگفتا سرفروزار لبش امان
 بگفتا خورند و خورد کنند است

شیرین خمر و ساقی
 گنجی گشته شبان و گاه قصاب
 دل فارغ شدش از اوزان قید
 بطرف اوز پا افتاده هر دو
 بنجاک افتاده نه مرده نه زنده
 باور ام بسم بگفت آرم
 رسیدند آهوان بر خاست فخر باد
 چو دیده بر رخسارندخت بخت
 که از دل دور چشم آشنائی
 که عشق پاک می رویان خاک
 بگفتا داده عشقم بسم
 بگفتا از غرضها دست شستن
 بگفتا عشق عشق و زار گریست
 بگفتا سود عاشق در زیانست
 بگفت این غم به از جانست
 بگفتا دست امیدم درازست
 بگفتا دل از آتش است خواهان
 بگفتا ذره راحمت بلند است

دو دور

بگفت این کوه اگر خیزد ز بنیاد
 بگفت این خود ز امکان نیست بیرون
 منش بردارم اما نیست الفان
 چو عا جز گشت خسرو و جوشن
 بیاران گفت کز خساکی قالی
 بزدیدم که با او بر نیایم
 کشا و آنکه زبان چون تیغ پولاد
 که مار است کوهی برگزیده گاه
 بحق جرئت شیرین دل بند
 که با من سر بدین حاجت است
 جوازش داد مرد آهنگین خنک
 بشرط آنکه خدمت کرده باشم
 دل خسرو رضای من بجوید
 چنان در شمشیر خسرو ز فرط
 مکره گفت این شرط چه پاکست
 اگر سنگ ست چون شاید بر بدن
 به تندی گفت آری شرط کردم

ترا هم دل بوصل او شود شاد
 بوصل او امیدم گشت افزون
 زندگش ز عشقش بعد از آن
 نیا هیچ پرسیدن صوابش
 ندیدم کس بدین حاضر جوابی
 چو زرشش نیز بر سنگ آیدم
 فکند الاس را بر سنگ بنیاد
 که مشکل میتوان کردن بر و راه
 کزین بهتر ندانم هیچ سوگند
 چو حاجتمندم این حاجت برای
 که بردارم ز راه خسرو این سنگ
 چنین شرطی بجا آورده باشم
 بترک شکرش بدین بگوید
 که حلقش خواست آزدن چو پلا
 که سنگ است اینک فرمودم کشت
 و اگر بدو کج شاید کشیدن
 و اگر زین شرط برگردم ز مردم

سیان وز بند وز در دست کشای
چو شنید این سخن سبها و بیدل
بگوئی کرد خسرو رهنمونش
بحکم آنکه سنگ بود خن را
ز دعوی گاه خسرو بادل خوش
بدان کوه کمرش رفت چون باد
نخست از دم آن گری گمشت
پس آنگاه از سادون آتش آگیز
به تیشه صورت شیرین بدان سنگ
بران صورت شنیدم کز جوانی
وزان دینه که آمد تیشه پرورد
ز خاک آهو چو دیدم در پیش چشم
اگر چه دنبه بر کان تله بست
گهی کوهی پی امد او آن دست
همی کنند از مهرش پلکان
چو به از دنبه ز انسان دیدار
مکن کمینش و ندان تیز دارد

شیرین خسرو است

برون رود دست بر دوش بجا
نشان کوه جست از شاه عادل
که خواند هر کس اکنون بستانش
بستنی رومی آن سنگ آشکارا
روان شد کوه کهن مانند آتش
که در بست وز خم تیشه بکشد
بر و تمشاهای لغز بکاشت
گزارش کرد شکل ماه و شب بیز
چنان بر زد که مالی نقش از سنگ
جو انحرودی چه کرد از مهربانی
چو کرد آن پره زن با آن جو انحرود
کشید یک طرف از دامن چشم
بدنبه شیر مردی زان توان بست
بضر بخرجه شیران شد می بست
کنام خوشستن با جنگ ندان
تو بر دنبه پسر اپی میگداری
نخورون دنبه دل آویز دارد

چو شد پرداخته فریاد اچنگ | ز صورت کاری دیواران سنگ

مشغول کردن خسرو فرهاد را بکندن کوه بیتون

بکوه انداختن بکشت و بازو بالاس مرده پا قوت بیسفت گرامی کوه ارچه داری سنگ را ز بهرین چو تختی روی بخراش و گردن سختی جان جانان نیاید تخم زازار با تو بحدت همچو برق آن سنگ سختی چو برج طاعت باشد ذنب وار گجا باشد عروس ز هر کس عروس تر شدن این غنچه است بهر خارش که با آن خار میگرد نیاسودی ز وقت صبح تا شام چو کاری در نظر شکل نمودی شدی در پاران صورت قادی	همی برید سنگی بی ترازو ز حال خوشیتن با کوه میگفت جوانمردی کن و شو پاره پاره بر پیش زخم سنگینم بکباش که تا آن دم که باشد ز تخم جان کنم جان در سر پیکار با تو وزین افسانهها با خوش گفتی ز پس رفتن بسراید و نبه ار ز شب خانه زنتش طبل ایس اگر طبلی زنند از پس عجب نیست یکی برج از حصارش پاره میکرد بریدی کوه بریاد دلا رام ز دست آسانش نمیشکل کشود ز دوشش مزد دست خویش دادی
--	--

قوی کردی دل و بازو سے خود را
 شب از رم یک جانب فکند سے
 با و از حال از این خویش گفت
 بر ویم صد در محنت کشاد سے
 نیا سودم دے امر و نوا مشب
 دے افزو ازین اندیشه در دم
 که بر ناید ز تحسین از تو آواز
 بلال آساشد سے بر قلعه کوہ
 ولی بر آرزو جانے برامید
 بعد منزل دل از جان و رفتہ
 و اش و سینہ دشمن ناصوری
 بجز ناله نبودش بیج کار سے
 نشد خالی هنوز از گریه چون دل
 که سنگ از ناله اش و بر فیراد
 زیادش نام خورد و خواب رفتہ
 چو کرد از ضعف تن افتان خیزان
 بهر ساعت بکوهی کرده زار سے

بیشیت پاش سودی را دے خود را
 ز وقت صبح تا شب کوہ کند سے
 سحر پیش آن بت خاک رفتے
 که باز امر و زلفاوت ندا سے
 ز تو دارم غم امر و نوا مشب
 بزعم خویش تقصیر سے نہ کردم
 که تقصیر بیست و سهیم مگر باز
 وزان پس خم شد زبا و انده
 نظر کرد سے بسوی قصر خوشید
 چراغی دیدد اش را نور رفتہ
 بدل شد کوہ اندویش و دغا
 سیاه و زری پریشان و رنگا
 ز خون ویدہ شلک کعبه شد گل
 بدرد دل چنان نالید سرهاد
 ز خون از ویدہ اش سیلاب رفتہ
 ز غم غمگین دلش در غم گریزان
 بنمود اوہ سراری بقیار سے

بلال آساشده زرد خمیده
 وزان غم جو غمش غمخواره نه
 غم آن سیلی که رنجبت نجت برده
 دل گردون ز سنگ ناله جسته
 شره ابری و داسن لال از ارے
 ز نام دوست شیرین باشد شکر کلام
 محل حسرت باغ سبزه و غش
 تنش موسی ز زخم عشق صد شاخ
 ز آب دیده در خون غرق گشته
 ز آتش عالمی را یک شراب
 بویرانی دل ز انگوته دل شاد
 برگ از تلخ کامی شد هم آغوش
 دلی خوش گرز خون جامی فرستد
 زهر ابری که برقی بر دمیده
 نه رنگ مژده دیده گیسو
 ز لب هم نام آن دلبر نهفت
 بلا گرد وجود از عشق شد دست

البعد سعی آمدی چشمش دیده
 بغیر از صبر کردن چاره نه
 دل آن عریان که میلش زخت برده
 ز سنگ آه جام خورشیدی
 ز جان آ ماده بهر غم تنهارے
 فراموش گردان و آب رانام
 حسد برد و خود برد و چه آتش
 چو لای ناله اش در سینه سواخ
 چه جامی آب خون از سر گذشته
 ز صد در صد گشته گرد و او کس
 که دهنانی کند ویران آباد
 گشت اما ز دل شیرین فراموش
 بدست باد پیامی فرستد
 بمرول در آغوشش کشیدی
 نه امید اجابت در دماغ
 ز تلخی مردی و شیرین گفتی
 بلائے جهان بود هر جا ولی هست

غم دل را کند کم گرچه مستی
 در آن کشور که عشق آتش فروزد
 بیا و قد آن معشوق چالاک
 بگل گرد را زو نظاره کردی
 بدل کم دیدی از یکدروزان درد
 چو خس در روی آب از راه رفتی
 اگر باندی زیر کوه چون موسی
 اگر از چاه کردی فسق تا راه
 چو محتاجان دشت و غم شستی
 قتادی گر بروی آب یک ماه
 ز خویش دیده هرگز ناشده سیر
 نیا سوده چو شمع از سورتاروز
 نفیرش ز خند در کاخ کردی
 چو مجنون و حشیان گشته بستان
 شده دام محبت دام و دو گیر
 فتاده شیر و آهو مانده از جای
 فروده مهر از بس هز زانوش
 کسی دل دام و گاهای دانه کردی
 بهشتش و حشیان و ساز بود

غم اینجای کرده بر می پیش دستی
 اگر از سنگ باشد دل بسوزد
 بیای سر و میکردی بسخاک
 چو گل صد جا گریبان پاره کردی
 با و تا جان بدش میکرد تاورد
 نگشتی اگر از یک ماه رفته
 نیاوردی ز بارش غم در ابروی
 فکندی خویش را دانسته در چاه
 اگر صد تنگ غم در هم بستی
 نگشته همچو گاه از خویش که گاه
 بی راحت خسک گسترده در زیر
 بشوق دل همیشه کار او سوز
 فلک را ناله اش سوراخ کردی
 زو نباش بیابان و بیابان
 گرفته انس با هم شیر و پنجه
 نه در غبه و نه قوت پیا
 شده و حشی بیابان هز زانوش
 به پنجه موی شیران شان کردی
 که ایشان محرم اسرار بودند

نغم یارشش دل از خادای جد کرد	دلی خورم ز بید روی رها کرد
چو دل دیوانه در خانه بپوشش	از آن جان از غریب گانه بودش
یرید از دشمن و باد دست پیوست	بیکبار از دوعلم دست در بست
دش را بود آن اندیشه در پیش	که آن بیگانه را سازد بنجو خوش
ز روی کام ارج نه الفت صبح تا شام	ز مقصد دور تر گشتی بهر گام
چو دل مرع و دین زین نفسیت	وزد محروم چون دل بیج کسیت
بنجاری بایدش ناچار و ساخت	چو کس قدر گهر در دهر شناخت

برگشتن خسرو از صفایان و یاد آوردن شیرین از دل جان

چو خسرو چاکمیب جامه جان	رفتار کرده برگشت از صفایان
منت او شش شور شیرین از دهر	نمک سازد جراحات را از شکر
دشمنش زنده و دی گشت از خون	کنارش شد بطرف و جلوه چون
جراحهای دل کتر کس کرد	اگر چه عمل شکر مهر می کرد
قلمن چون بخلوت شد طلبگار	عقاب آلوده در وی کرد اظهار
کزین پیشیت بقصر آن گل اندام	فرستادم کز و شیرین کم کام
در آن خدمت نه کردی هیچ تقصیر	شکایت چون توان کردن نقد
بلائی آسمانی بود فراموش	چنان بهتر گزید و نارد کس یاد

از تاثیر آن پیکان ولد و نسب
شدم اکنون که صبرم شد تباراج
بقصر که کرد جانرا گذر نیست
چنان خواهم کز اینجا پر برآرے
ز تخرش دانه ز فسول نام نری
قلز ن غرق خجلت زان فسانه
دو چارش شد چو طے کرد این پلن
دعای از غمرا تم داد تاثیر
چو خون دشمنت خون جگر باد
چو خون دشمنان باد اگلوران
ببناوت غم چشم و مرا هم
میا چون شد این خوانا اکنون
بخونم تشنه شد خسر و که فر باد
به نجات تیره سن اسے مر نو
کنم عیب تو تا کی از تو نیسان
سخن دین جوی بیش و کم نلفتی
بلک غلیشتن دار اسی ایران

رو از دیدم خون تا با مراد
بهر عمارت غسول تو صحت
تو خود دانی و دمنزل شیر نیست
بهر کاسے پر دگر برآرے
بدیوانه پری رارام سازی
سر پا آب گشت و شد روانه
بطرف جوی شیران آب حیوان
که در جواب حضرت باد چون شیر
بخون هر دم سپهرش باد بر باد
بشیر و غمت بر دوستداران
باقبالت خلاصی باد ازین غم
تو اینجا شیر می نوشی و من خون
بسعت این بناراک در بنیاد
تو هم یکباره کردی ترک خسرو
بشیری چون شدی تانع و طفلان
شای بدنام و عذری هم نگفتی
برابری شمردت بلکه با حبان

نباشد بر تو هم این راز مستور
 جهان ز اید تو میسر باز گرفت
 و گر هرگز از و پادی نکردی
 بر آید گرد عالم نام فساد
 اگر چه غیر بودی ز عشقش +
 ز غیرت سنگ را گرد و جگر خون
 ترا یکره اگر چه راه دور است
 بیان کردن تمام نیک و بد را
 و زان پس آمدن با قصه خود شای
 منم گفتا که رفتن گزیند و زین
 فلان چشمه چو شکر گاه سازد
 قلزمین صد دعا کرد و برون رفت
 بنحسرت مالک جو بود و ساز
 صنم را دید ساز را کرده
 ز می کلبرک تر را غازه داده
 ز زبور ماه را خورشید کرده
 گلی از زین گلکش گلستان

که شته در کار میرم بود معند و
 ترا میوه داده من باز گرفت
 بخود زین پیش بیدادی نکردی
 که زو نام و نشان جائی بماناد
 به عالم تهمت آلودی عشقش
 بغیرت شاه و عاشق چون کند
 بزم خسروست رفتن ضرورت
 و زین تهمت برون آورد خود را
 و زین محنت مرا هم کردن آزاد
 و زین دلم بی شوق و ره بسیاد و ست
 بیایم اگر کسم آگاه سازد
 که باد اگر نشد زان ره که چو رفت
 و زان میعاد که آمد به پرواز +
 می غیرت بحبام ماه کرده
 بعارض آب و رنگ تازه داده
 ز خود خورشید را نوید کرده
 هنوز از رنگ و بویش غلظت است

زخون سیراب چشم و غمزه مست	مژه شسته بخون عالمی دست
لباغ سرگشته را گلگونه کرده	بیاض دید هم ز انگونه کرده
ستایش کرد بیرون از حاشا	بوسه رنجیه کرد آنکه رکابش
پیشش شاخ گل شد شکلی بلبل	فتاندا ز گرد گلگون بر سرش گل
بماه نوبفرمان هم عنان شد	بتن هر موی از شکرش بان شد
فلزین دقری بکشد در راه	ز رنگین بدلهما شد راه کوتاه
ملک مطلع خورشید شد در	هنوزش دل ز کوه نیک از بر
باستقبال آن غارت گریهش	ز جابر خاست شه بکشد آغوش
ز نقش در بر و نگذاشت کانه	بکام دل بوسه خاک را نگاه
دست دل بدست دست آناه	بجای خورمه بنشست همراه
حجابی از دوسو بند زبان بود	بزنگ آئینه دلها نمان بود
ملک برخواستن خود باده پیچود	که آن صیقل زردا بدنگ دل خود
منبر هم زخمسو کرد آذر رم	گرفت از دست شه جامی بصد
پیاپی باده پیچون گرفتند	رهی در حکم دل بودن گرفتند

نخنان شکوه و شکایت آمدن میان شیرین خسرو

درشته الفت لبط یافتن در میان هر وه از سر نو

خوش است از دلبران حکام بودن تزیید سرکشان را رام بودن

اگر با سرکشی عهد استوار هست
نگهدارند ترکان خطا
سپهر سرکشی شیرین خود را
نیاسود می دمی از ترک تاز
بجرم یک تن آن سر و سرافراز
و گجرم نبود می در میا نه
سرکش سرکش و دش نامهربان بود
ز خسرو پنجم و حشمت میفرودش
زمی چون از کف صبرش عیانیت
یکایک می شمرد و تیز می شد
که از مریم سخن گاه از شکر شد
شمنه شد پیاخ گرم گفت
کل از شکر شده از فرهاد میگفت
جواب تلخ در شیرین اثر کرد
شد از گرمی آن ناخوش فسانه
فروش پهلوی رنگ ارغوان زد
چو شعله سرکشی از سر گرفت

بنای دلبری محکم قرار است
بخود را می شکوه دلربا
کز استغنا زدی بر فرق خود را
بخود را می شش بودی عشق بازی
بقتل عام دادی ز خدمت ناز
بیک دم از فریدی صد بهانه
هم از خسرو هم از می سرگران بود
بهر روح غیرت ثبت بودش
هر بخش بود و دل زبان شد
حکایاتش عتاب آمیز می شد
سخن زاندا نه عادت بد شد
غرو رستی و شای هم به
بیار تو مبارک باد می گفت
مزاج گرم او را گرم تر کرد
شرارش انگر و انگر زبان
کمر بر بست و دامن بر میان زد
سر پای وجودش در گرفت

بدندان لب بناخن چرخستی
 ز زلفت خویش دست انداز میگردد
 ز بانفش هر چه دل فسرود میگفت
 میآوردشت طبع نازنینش
 بالاس مشرد لولو بهی سفت
 بیزم بر که کس ناخوانده آید
 شه اول این سخنماناز بند است
 بلب آورده ساغر بر زمین بخت
 کرد من چه بودای آتشین خوی
 ز شکر خود سخن آغز باز کردی
 ز تنی و جنون آشفته بودم
 غزالی و حشی روم خورده از شیر
 گرفته نازش از مهتابهای
 چو شد نزدیک کز سعی و جالاک
 شنیده ویش از دست بگذشت
 رها شد چون ز دست شاه بهبان
 شنیدم که گلگون سبک رو

گوی بر خاسته گاهی نشسته
 گوی میزد گره آگه باز مسکرو
 سخن میگفت اشک آلود میگفت
 همیشه گریه در آستینش
 میان گریه سخن بدو میگفت
 رود شهر سنده و شهر سنده آید
 چو دیدش کز پی فتن قد افراشت
 ز جابر هست و در دامنش بخت
 تو از انصاف کی می تافنی روی
 ز بانم را پیانخ باز کردی
 تو گفتی تو من بد گفته بودم
 بر فتن دیر بودش دیر پس دیر
 کند پیری عذر و عذر خواهی
 کشاکش افکند در دوش خاک
 شکوه شاه خود را نگدشت
 به پشت زین گلگون کرد پرواز
 سبکتر بود در سبزه از مه نو

برین تاداده تزیین آسمانش
 نشستی گر بر دچابک سواری
 جرس تا از لجام سرگران شد
 فلک از دست و بالیش پنداشت
 جوگوی خور ز بس چابک نهادی
 بمقتضی محو رهبر است میرفت
 رسانیدش بمنزل کرد و دیدن
 هم از ره و لبر خورشید مایه
 گرفتش دست و مهر انوشیروان
 شراب آلوده لب را درفشان کرد
 اگر بد از حد گرانی این گران سنگ
 نه پنداری که بر تو شکاست این
 چرا که گشت مرد کو و فرسای
 بخدمت همچونی صد بامیان است
 جواب هر سخن صد داستان داشت
 که گر گفتی سخن تا خیر می شد
 نوازش چون تنش را فوت افزود

نکرده کس سبک هرگز غنائش
 نبودی جز فدا و اریش کاری
 همین روز از کفش مطلق غنائش
 بکام خویش گامی چند برداشت
 نباید بر زمین پایش ز شادی
 به تعجیلی که دل سنجواست میرفت
 ندادی فرصت و نبال دیدن
 بفرق کوپان فسلند سایه
 جود ست خود قوی بانوشیروان
 سرش از باد گوش از درگران
 ز تقصیر تو دارم بانو صد جناب
 ترا بر راه و ما یبر دست این
 باین غایت ز سعی کار فرمای
 بغل بکشد و از پا سخ زبان بست
 ولی مهر خموشی بردمان داشت
 در آن خدمت دمی تقصیر می شد
 ز خموش گاو مای و خطر بود

چنان در کار خود شد گرم فر باد
 بدامن بستون هر سنگ کانه دخت
 شنیدم تیشه هم طاقت نیاورد
 چو شته از یار می تیشه تھی دست
 بنا خنما سپرد آن کوه اندوه
 شیرین شد خبر کان آهین جنگ
 خرامان سرور او در جلوه آورد
 که دست خود برای ناگمدار
 پیوستش دید دست از پانده است
 چو ساقی باده از طاقت فزون
 ز پانده شمشاد و قصبه بخش
 نهادش بر سر زانوی خود سر
 بفرکان زد و نمم بر رخ کلاهش
 ز جابر خاست جان از تن رعبه
 بقصد بستون از تو کمر بست

که شد چون موم پیش سنگ پلاد
 تجلی دار برق و تیشه اش خوت
 ز ضرب دست او چون تیشه نمود
 در آن کار یک بود از پانی نشست
 غلغل انداز می نمیداد آن کود
 بناخن میکند بالی ستون جنگ
 گرفتش دست و صد غمخوارش کرد
 و می نشین رخسای ناگمدار
 ز میوشی در خود راند است
 ز با افتاد و هم در بالیش افتاد
 بجلی گرد خسر و رافرا موش
 خوشا اگر خفته ماندی تا بچشمه
 بجوی رفته باز آوردش
 بدامن مزد دست خویش دیده
 سمنبر زان زمین زحمت سفر بست

خبر یافتن خسرو از رفتن شیرین نزد فرهاد و حیلگیختن برای مرگ او

دل عاشق بود جاسوس اهل دل پنهان نماند حال جانان چو ماه آمد برون بزم خسرو که خواهد پیون شد شرفی خور ز دلتنگی بکوه از راز گفتی بدل رازی که شیرین را نهان بود بغیرت بر نیاید مبر از ان بیش ز هر کس در خود چند ان نبوده بجا گشتنش لایق ندیدند چنان گفتند پس رفتند ز انسو یکی گفتا خبر از مرگ شیرین پسندید این سخن را طبع بد و بزر روان شد ز اثر خانی هرزه گوئی ز بان رو سبا و شوم هر دو بجان گاهی گرو بروه ز اندوه خواص نیش افعی بیکر شمشیر شب مرگ پدر زاده تیرا دور	که آگاه است بی آگاهان کس بصدق دل گواهی میداد جان بدل شد ز منگند این راز پرتو چو خورشیدش بدل افتاد آند چو جاسوسان نجس و باز گفتی بزم شاه نقل مجلس آن بود شکستش خا غیبت و جگریش تمام شب بجا گرفت و کوشید ز تنگ خون او دامن کشیدند که باشد خون او در گردن او دهد این فتنه را فی الحال لکین بسوی بی ستوان از بهر خیزد چو غم نا خوانده حاضر شوم روی گرو بروه ز زراغ و بوم هر دو ز شاد ملی کسان مردی ز اندوه چو عقرب بلامادر بر سرش را بجا نم تو اُمم و با غم برادر
--	--

ولی در حیلہ صد البیس زد و دم
 بخوان بی دشمنی لب تشنه چون مرگ
 ندیدی گر کسی بر سر زوی سنگ
 بهر سنگی رسید این حرف سر کرد
 بخاک راه تش سنگ افتاد
 یقین دانم که مانی روزگاری
 که بر جای تو دو بگذاخت آن روز
 ز خون خاکش کجا گلزنک بودی
 بسنگ اینجاست گشته فرهاد
 بیا نکتیشه کردی کوه پر شور
 اثر و دل نماد از صبر پوشش
 جگر بی نم شده رخسار بیرنگ
 فلک ز اهت بزیر بار اندوه
 سزاوار صیبت خانه خویش
 و گر نظر نباشد نوحه گزست
 ز نجات بد غلط نمید فرهاد
 تو طرح ناله جایی دیگر افکن

ز مادر ترا ده با البیس تو ارم
 ز عارش دست نالوده بخون
 بخلق از خوی بد پیوسته در جنگ
 بیکدم بیتون برابی سپر کرد
 بیامد تا پرستش گاه فرهاد
 که این ماند شیرین یاد گارسه
 ز پیش سنگ تو صد بار بهتر
 تن سیمش اگر از سنگ بودی
 بخاک اینجانان شده مر و ممشاد
 از اینجا نمره داری کوهن دور
 رسید آواز آن نوحه بگوشش
 و دانیدش اجل تا پیش آن سنگ
 بگفت ای سویی گر بر نوحه ات کوه
 چو بگذرم ساکن و بر از خویش
 اگر نمی نیست خون اند جگر نیست
 ترا دل بود از زردی لب فرهاد
 بود لب بیتون را ناله من

که زخم آمد مرا بر حال این کوه که تاثیر ندارد ناله زار خجاک پای بت رخسارالم ز مقصد دورتر فرستم هر گام بپاوشش تبو این ناله آموخت که زین ناله دیگر گون گشت عالم باین سوزی جگر خواری و گز که ای بی تو جهانی در سیر و ز نکرده می رحم بر کس فرهاد غمت ناخورد زین دنیای فانی که زخم را غم ز شادی بود سلخ که روز کو کهن بهر گشت شب نیست که زین سده می توان در روی رسیدن نه فرهادم که جانم باشد از سنگ و دو عالم را بود پس ز هر جام و گر حریفی شنیدی کن فراموش چو شیرین مرده ام انکار و گنه	جهان زین ناله ام شد دل پرانده بر آهنگی و گرمی ناله ز نه سار کنون عمر سیت با من زار نالم بزاری پویم این ره صبح ناشام فلک را ناله فرهاد دل سوخت بزاری بعد ازین دیگر نالم بنال اما باین زاری و گرنه فسوگر ناله بردشت بر سوز بدرد خسرو دل بود اگر شاد سفر کرده در ایام جوانی چه روز است اینک ملی شیرین بو تلخ اگر خسرو غم و از غم عجب نیست ز مرگ اکنون توان شست کشیدن نه پرو بزم که مرگ ازین کند تنگ ز شهد چو شیرین تلخ کامم کمن ای کو کمن این ناله گوش بحال خود مرا بگذار و بگذار
---	---

نمی شد گو کهن را قالب از بهوش
 بخون اشک و آتش ناله آلود
 کزان روزیکه نامست میوفاشد
 چنین کیباره بیدردمی نه کردی
 خندان فصل بهار آمد باغم
 گلی هر کس تباراج خزان رفت
 نشاخ دیگران برگی در افتاد
 زبان هر شاخ را برگ کس شد
 ز طوفان ناخدا می زان بد زینا
 رنگی میکند در رفتم جان
 چون مرغ نیست وصلش آنچنان
 نفس باقی نه کم بختیست اکنون
 بخشش چون خزان در وی نظر کرد
 مر از و بیشتر بایست مردن
 که دارد آنچنین جان سختی باد
 گواهی میدهد دل از طبعیدن
 بوصل آخر چو زین ره میرسد دل

پراز الماس و پمالش فلک خوش
 زبان سزانش بر چرخ بکشود
 به بیرحمی دلت نا آشنا شد
 بکس این ماجرا نمودی نه کردی
 دو چار باد صبر مرشد جزاغم
 مرا هم بلبل و هم گلستان رفت
 ز پا افتاد مارا سر و شمشاد
 که بنیاد افکنی تنها بمن شد
 بنا که آتش اندر کشتی افتاد
 گره جبری درین وصل است پنهان
 و هم جان و شوم فایز ز سحران
 بقای جان جان ز جان بختیست اکنون
 ز محبت شریحان از خاک برگرد
 بخشش انتظار وصل بزود
 که شیرین پیشتر میرد ز فرهاد
 که جبری در عدم خواهد کشید
 نباشد روز چندی جبر مشکل

که عجب یاد دوان بخشی بخسرو که جزین در غم او کس نمیرد درین آتش کسی نخرمن مسوزد ز نقش رویش انگه قبله گر کند ز پیر پامی نقشش دوست باقی ماند	بجو دارم سپهر اساجی نو کنون خرابین غم دامن نگیرد بدرود و دوستی دشمن مسوزاد نخست از نام شیرین زاده کرد برفتن مرکب جان را عیان داد
و بر بیان صفت مردن قهرها و کوهن در غم شیرین و فیر یاد از فیرها و کس گردون کز گردون	و بر بیان صفت مردن قهرها و کوهن در غم شیرین و فیر یاد از فیرها و کس گردون کز گردون
بجوانان هلاک خوشتن داد نه دامن دید گردی نه جبین چین بعالم کرد رسم عاشقی نو حدیث مردن کز شستن سراید چو مهرش را سپهر افتاد از جنگ بکار عشق از شادی بدو خوست و ران تدبیرش آمد تیر بر سنگ نه تیغ کوه از تیغ زبانش + غمی بیش آمدش از مرگ خویش و فاداری چنین از دست رفته	جوقه جان جوانمردانه فرهاد بفشاند استین بر جان شیرین خبر کردند شیرین را که خسرو بمهر دل چو با کس بر نیاید بمیزان محبت بود کم سنگ بعزم جناب آن افتاد و بر سخت بسنگ اولش افکند و جنگ با خرگشت آن نامر با شش + چو اگر شد ز مرگ گشته خویش روان شد خون ز جسم مست فتنه

بالیغ غمیری مرده بیکس
 نهانی دست تخلص کنده از چاک
 بخاکش بستر و از اشک بالین
 بهم مهر بانان لوحه سر کرده
 وفادار را نه پیش آن وفادار
 که کوه بیتون را مرگ فریاد
 باشک خون شهید عشق سست
 چو عیاش کرد پنهان در دل سنگ

ز لیتی حاصل او حسرت و پس
 نزدست انداز شاه افتاده از پا
 تکی گشته زمی جامی سفالین
 فلک را ناله اشس زیر بر کرد
 ز بافت او ناله پیدای پنهان
 نعلی بالی شیرین رفت از یاد
 ز گلزار بر ناله خود کفن جست
 بقدر آمد بخت خویش و جنگ

در ماتم فرهاد و یون شیرین و گم کردن جسم شیرین

از ان زخمی که شیرین بر جا خورد
 پنهان فارغ ز شاهنشاهی گشت
 ز دور رانده و فانی خالگی را
 همه اسباب حسش مانده بکار
 نه دل دادن نه دل بردن سایش
 بهوسا جلگی بر باد و رفته
 همی کشنی بگرد خاطر خویش

بحکم غمیرت استغنا ز حد برد
 که بر روی خیالش نبرد است
 پریش جو شده بجانگی را
 زمستش ز گرس و فی غمزه شایا
 ملول از جمله طبع او ستادش
 دلش را اندھا از یاد رفته
 چو خالی دیدی از خسر و دل پیش

ولی خود را بصیر از دوری شاه
 ستودی خاطر خود را می خود را
 نقاب از روشکج از موسی فرته
 کفش رنگ خانادیده درخواب
 درفش از خون دل با قوت جهر
 باز در فته چین گیسو اش
 شمشیر شسته گریه سر ز غم
 خبر گردن خسرور اگر کشیدین
 از آن روزیکه خورد این خم کاری
 ز بس شیرین ز مرقان گشت خوین
 بپاک کوکهن سودی نگرش
 غم افنوس شیرین بر لاش
 دگر راه از دوری زاری در آمد
 بدر خسر وی دل کرد تحسیر
 که از سوزش بخود پید نامه
 بعنوان نام نامی گشت نمانم
 نامه شکوه از جانب خسر و شیرین و پویشیده

نوازش گریه شب تا سحر گام
 نوازش بخش استنای خود را
 در آئینه ندیده نهفته هفت
 سر گشتش ز دندان غرق خون
 ز خون تازه شش آتش تر
 شکستی خورده طاق ابروش
 سیه چون سرمه در شمشیر من
 ز اشک خون شقایق گردن
 نذار هیچ کاری غیر زار
 ز خونریزی پشیمان گشت پیر
 جراحست روی بهودی نگرش
 دگر ره در جگر افگند خاش
 دبیرش در گهر باری در آمد
 بسوزی در دشته را کرد نقریر
 گریان چاک شد از درو خام
 که باشد حاصل آغ از انجام
 نامه شکوه از جانب خسر و شیرین و پویشیده

مانع بودن از سوگواری سرها و حسرت گزین

دل خوره ز تاب مهر خورشید	بنام آنکه دل را عشق افروخت
ز دل بازیچه ساز خور و سالان	انجم راحت ده دلهای نالان
بخون رنگین گن تیغ جدائی	نگاه آموز چشم آشنائی
چراغ افروز شام اشک پیر	آتش بخش دعای مسیح خیزان
ستم در شرح سوزش بفرمیت	وزان پس بر سر اظهار غم رفت
و فایز و ربیت قدر و فادان	که جوایم متاع و مهر و ایمان
ملال از حکم ایزد کرد اطمینان	شنیدم کمزیران آن وفادار
ستم از دست او بر موی غایت	چو یاری بی بدل از کجای رفت
در بیخ از موی مشکینش نیامد	بدل نمری ز تمکینش نیامد
بناخن چاک در جیب گلش شد	ز سرین آب و تاب از سنبش شد
لبش از نوحه کردن گسخت	گریانش ز دامن گسخت
بمرگ از رشک میزد بادشائی	که مبد است کز رشک گدائی
اگر میرد کسی باری بآن مرگ	حیات جاودان باشد چنان مرگ
بقدر هر کسی باید با وزلیست	کز تم در وفاداری چو اونیست
بگرد و خرمن خور کسی برقی	بسبب شعله گرگای شود غرق
نشان آتش اندر گلستان	تبر بر شاخ خشک از باغبان

محیط از بحر غم کی غرق غم شد
شهراری گزند و دود دل بمیرد
شهابی کم اگر د افلاک گردد
همان بهتر که دل خرسند دارد
کنون شد آنچه شد شیرین با دود
چو فایغ شد و بیر از شرح این باز
بلیقیش رسانید از سلیمان
نه نامه بلکه آب خضر آلود
نه نامه بلکه باری بود نقشش
زهر سطرش بنجو و حید چون بار
ز نور خارش در پای جگریت
ورش یکپاره شد بر خلق بستر
ز کف داده عنان صرصر آه
که نخل مریم از پاکی در افتد
بقصد هر دو از همت کمر بست

نگیر و آفتاب از ذره کم شد
غباری دامن آتشش نگیرد
گریبان فلک کے چاک گردد
کمان را ماه ماتم چنند دارد
وفا تا محشرش آئین بماند
چو مرغ قاصدش آمد بر پرواز
صنم برداشت مهرش چون زین
کشیده پرده بر آتش زود
دش را از ننگ و دو کار تمش
ز هر نقطه بد اغی شد گرفتار
بدرگاه دعا های محسرفت
ز دست انداز خسرو دشت
نشانده یار بی در هر کس گاه
بنای عمرش شکر کی بر افستد
آخر هم ز همت طرف بر بست

جواب نامه خسرو از شیرین

سر مقصود را بهمت کند است
 که با بهمت زمانی گشت همدوش
 خبر داد او را بر از عشق محرم
 که تا شته شد از دانه خراط
 ز خسر و هیچ روی دل ندیده
 بت غیرت نکلند آتش بپاش
 چنان شد ناتوان از ضعف تن گل
 چنان از ضعف گل بر بستر افتاد
 ز بس بر سر گرانی کرد اس سو
 ز تنها غیرت از گل رنگ بوبرد
 بجا کش شاه پیراهن دریده
 زیاده پس از روی مهم رفت
 بکبار آچنان منصوب یافت
 سخن را داد و انامی و رازی
 بخون کوهن و انعم نگو کرد
 چون شد تقرب افتاد آن مه نو
 بطعنه زهر در شکر سرشتی

بر سرنگامه بهمت سر بلند است
 که کام دل نشد و قش بر آغوش
 بمن زینگونه از احوال فریم
 نکردی بچو اول حفظ طاهر
 ز شکر نفس زهری چشیدی
 گدازان گشت چون شمع آتش
 که بر سرش گرانی کرد سنبل
 که آه خود بر سر و دلش باد
 ز مو نگذاشت بر سر خنثش بو
 که شد آب درینش هم فرو برد
 بکف باد و بدامن آب دیده
 بلی با توگان تنها ستم رفت
 که او شد مات شکر نیز بگذشت
 که شیرین کرد آن شطرنج بازی
 اگر شیرین و گرافال او کرد
 بفکر مقام افتاد خسرو
 و برش هر چه او گفتی بشتی

قلزم چون ز جبار داشت خا
 بنام آنکه خسرو بنده اوست
 خداوندی که لطفش اعدا نیست
 نخواهد تاج و نجشده تاج
 وجود جمله فرغ هستی او
 بهر ساعت و در گون سازد جول
 گهی لوح دل از غم ساه سازد
 کند که قهرمانی ذوالجبال
 کسی ماتم بشور از دل شود دور
 حدوث ممکن و تغییر حادث
 نباشد محرم اسرار او محفل
 چو در تقدیر ممکن نیست تدبیر
 شنشاهی که قانون شمی اوست
 دور و زمی گز فلک نوعی در گشت
 خلاف رومی شده در دل در آورد
 و در لایزال یک ره قصد جان کرد
 سلب خورشید را هم رنگ شب

بقدر باش مفرین کرد نامه
 ز هر کس بشیر شر منده اوست
 خداوندش محتاج مدد نیست
 بحکم او کرم محتاج محتاج
 همه محکوم مطلق دست او
 نماند غیر ذات او بیگ حال
 ز لطف اسباب عیش آماده سازد
 کنار دامن از مقصود خالی
 زندگه نامی به قلب صد سور
 زوال شادی و غم راست عیش
 قوی عاجز و در کار او عقل
 بجز راه رضا رفتن چه تقدیر
 حواله شکاه گنج آگهی اوست
 بیچاره قدیم خویش برگشت
 ز نادانی بطعنان سر بر آورد
 ملک را بیدل و بیدستان کرد
 جهان از کار خسرو در عجب شد

گریبان را به اسن چاک افکنند
 چشم ملکوت خار خصل زد
 شنیدم ترک سیم خسروان کرد
 شمان جز راه استغفار نرفتند
 نمیدانم شمنه را چه افتاد
 نباشد شاه هم چند ان فادار
 شاد مرد مرگ زن خسرو س
 چه شد گر خصل مریم رشکستند
 بی در خورد آغوشش نباشد
 ز شکر گردل شه میکند یا و
 چو داری مصر و خورستان بفرمان
 بهر کشور چو شکر شد شکر خای
 بجز ایران غزالان غزلخوان
 گمان کرده است جای دلبر نو
 بجا آورد چون رسم و فساد
 ز دستش دلبری گرفت بیرون
 بجای بربز باشن سترس باد

کلاه خسروی در خاک افکنند
 به تکیه پیش دشمن مثل زد
 ز جوی دیده سیل خون وانگردد
 بمرگ عالمی از حب برفتند
 کز اینستان اختیار دل کف داد
 که گوید کس و فافر مودش ایجا
 بس ست ای بوخارین عالمپوسی
 به آفاق چو عیسی می پرستند
 ز خاقان جو اگر قیصر نباشد
 نه خاک اصفهان رفتست بر باد
 چه شد گر نسبت شکر در سپاهان
 بیابی پای کوبان بر سر پای
 صفایان گر نباشد یزد و کاشان
 که دایمی از وفا گسسته سرفرو
 دهد صبری حد ای صبردار
 یکی را صد عوض باید زد گردون
 دلش افزون ازین هم بپاویان

ندارد خویش را هرگز نمی یابد	که گویم آخر غمهاش این یابد
بکام چو شد آن نقش زیبا	ز دود آه خون دل مسیا
رخ عنوان بخون تازه غازه	بهر صلیحش نهان صد جنگ تازه
بخمسرو داد دست روزگارش	سنلای او نهان اندر کنارش
شده کنجی ز باد آنسوی نامه	قیامت کرده در پاداش خامه
گهی بگرسبت خسرو گاه خند بد	همانا نامه اعمال خود دید

بیان شب عشم و سیاهی او پرالم

شب ز اغاز چون تخم سبخت	خور ازادی در بودی بخت
شب شبیه از ظلمتش ماه	فلک گشته و سیاره گمراه
شب گروشنی گردید نوید	ز باد امن او شمع خورشید
سی چون خال بر روی فلک	قاده یوسف خورشید در چاه
شده در یای قیر این بیلگون خم	سی چون مرد مگ در دیده انجم
نبرده لی بدل از ظلمتش از	نه چشم و گوشش دیده روی آفتاب
مگر ظلمت از ان عمر ابد یافت	که آب زندگی در کام خود یافت
کشوده دست خورشید بسیلی	ظلمت کرده روی ماه بسیلی
کشیده دیده خورشید را بیل	فلک از ظلمت جامه در بیل

گفته انس با ظلمت خسلائی
چنان ظلمت لبایه داد ما به
خروش صبح و حسر با هر دو دردم
در آن ظلمت فلک چون پای بنما
بجسته سرف شد عمر و رازش
زود و شب جهان از صبح نومید
چنان شد گنبد افلاک پر دود
ز بس شد ز آتش و دوش جهان
جهان بسته بظلمت و در جاوید
گهی باشب گهی بانجست و جنگ
که گویا ز اغ شب را پر بریدند
که از آواز و پروازی آن نیست
شب عمر عمر که سر نیا بد
امید از وصل خورشیدم بر افتاد
نذار دژ و دارا بر سپه فرق
چرا ز طبل خاموشی لب گوش
چرا خاک سپه کرده لبش شب

بد و دوش مع صد پرواز عاشق
که خور مانده زیر سنگ سایه
نخورد خفاش سیم غمی شمرده
در یکتای خود از دستش افتاد
نیاید با هزاران دیده بازش
سیه چون خشت گلخن خرم خورشید
که شد راه نفس بر خلق مسدود
سپیدی گشت در جوف صدق
صنم از جان چو شب از صبح نومید
بنالیدن در آمد بادل تنگ
خروس صبح که ساسر بریدند
چه شب روز قیامت ایستاد
دم درودی از و چون بر نیاید
که دیدارش بر دژ محشر افتاد
نه از مار سپه فقرست تا برق
زمان را در گره چون بست تا قوس
غذا سه روز میدارد مگر شب

سحر و پری نداری شام و پیش که روزی پیش از آن بودی تیار غم ای از قیامت کم ندارد زیاحی گفتنت چون بسته شد لب سحر شد از خدایادی نه کردی بگو بر منم کبیسری امشب مگر روز قیامت یاشبی تو اگر امشب بودی روز قیامت که دید از دودمان شب بر آورد که شب تعجیل کرد و صبح شب گیه گنه را وقت استغفار صبح است شب غم زنده بر امید صبحند کنده آه حسره که کار خوشید تمنا تا حسره از یک گریان بعد محنت برو ز آورد شب را گر در ناله برد از بلبل صبح گریبان را بدامن کرده پیوند	چرا ای شب برسم و عادت خویش ندانم از امتداد شب زمانه ز بی روز قیامت هم ندارد چه آمد ای موعود نیست امشب چه شد امشب که فریادی نکردی که بیدار بخیزن تقصیری امشب نمیدانم چه تا بر جاشبی تو نبردی محرم جان از ندهت ز ظلم شب چنان یارب بر آورد چنان آهش بد اما کرد تا شیر گل امید را گلزار صبح است گل و بلبل مرده و خوشید صبحند بروز تیره شهاسه امید بر آرد سر چو خورگه ستوده دامان منبر وقف زاری کرده لب شکفت از باد آهش چون گل سر از برقع پشنگ کیسواز بند
---	---

بزاری خاک غنبر بوسه مشکو
 زدننگی دعا آغاز کرده
 که ای خواری بدرگاه تو غرت
 قبا ی نور خور را از تو بردوش
 نه تنی بر کرم ثابت ز خورشید
 نداند عقل سحر با جبر را
 ز عصیان ملک نعمت را غفلت
 تمنا یک در جان باشد از تو
 نصیبم چون ز جانان بی نصیب
 بود از جبهه صبحم نسایم
 محتاجان تو از بهمت تو بگر
 بجانهای که در قالب دنیا سود
 نه افغانی که از لب بر نیاید
 بخوتاب جگر هاییکه بکشود
 بی صبر دل بر باد داد
 به تحت از تنه طوفان کشیده
 بپاک جیب جان از پنجه مرگ

بکین سوخته و ما سیده برو
 دعای را اجابت باز کرده
 ز خاک در گمت از دیده منت
 ز فرانت شب ظلمت هم آغوش
 نه شب را کرده جرم از نور نوبه
 به چون نیست ره چون دجرا را
 عنایت وقف پادشاه عمل نیست
 معاذ الله که پنهان باشد از تو
 مرا صبح وطن شام غریب است
 فروغ ظلمت شام غریبان
 بهشتا قان دایم چشم بر
 لبهاییکه از یارب نپاسود
 بامیدیکه در دل نیاید
 به آتش خانه و لهای پر دود
 بشقه در پی جان اوستاده
 بنابر حسرت تاراج دیده
 بظلم باد غم رنگر بگلبرگ

بقوی بر شفاعت جسته پیشی +
 بحر دمی شده در مانده جان
 زخمی کارش از مرهم گذشته
 بجان سخت مرغ نیم بس
 بی تابانی صید زخم خورده
 بی پروازی دل مرغی گرفتار
 گزینم بیشتر نو مید گذار
 بر آوردش بجز از دلم دود
 بولی دارم بعد محنت گرفتار
 بنیان بالا مان آورده اقرار
 چو مید انم ترا داننده راز
 ازین آتش که عشقش در دل فروخت
 جو خواش را بدل فزایش از است
 ز بس شیرین بزاری دل گرو کرد
 دعا را شد قومی باز و تباشر

بشرمی با عقوبت کرده خویشی
 بشتاقان اجل در بحر جانان
 بعمری جمله در ماتم گذشته
 بخون گرمی ز جسم تازه دل
 بمرغ در شکنج دام مرده
 بدروی تا قیامت بادش کار
 درین نو میدیم جاوید گذار
 بمقصودم رسان یا ز بمقصود
 بدروی تا قیامت بادش کار
 دله بایکجهان ز نه از نه
 زبان گو در دهن از شرم گذار
 زبان از شرم و دل در آرزو خست
 تو میدانی کنون بخشایش از تست
 سرایت تا محبت عهد نو کرد
 کشان آدر خسرو را بنخیر

بیان عاشقی و محبتی خسرو شیرین

جهان را تا شهنشاه عجم داشت
همه گفت دل خود کام کرده
براه عاشقی ننهاد ده گامی
دلش کز دست او کامی می بست
کجا خسرو کجا عشق و چه فرهاد
غمی کاندک نماید همگنان را
ز غیرت آتشی شد در رمیاد
که امی چرتنه را بنهاد از تو
باین غمها مرا هر توئی تو
چه شد گر حسن بیش از پیش داری
بدیدن گر چه بس نیکوست ریش
چو از انداز به بیرون شد عتابش
که حرفی گفتنی در دل نهان ست
بگم ستاخی گفتار نخواهد
ملک بکشود لب ز نهاردادش
دعای او در عبارت پیش رو کرد
که خوش و خوش شهنشاه عجم را

بش بی خنده گیتی یاد غم و شبت
هوس را عشق بازی نام کرده
و معشوقی بشیرین مانده نامی
بناگرفت بازی بازی از سبت
بیکبار را غنچین کارش افتاد
بود بسیار غم نادیده کان را
همه بر خرمن شاپورش افتاد
هلاک خسرو فرهاد از تو
سر این فتنها یکسر توئی تو
دل بیگانه روئی خویش داری
نیز زو دیدن رویش نبویش
زبان بکشد و نادار جوایش
شکوهِ خسرو می پند زبان ست
اگر رخصت دهی ز نهاردادش
خوشی رخصت گفتار و اویش
دعائی در عبارت های نو کرد
به استحقاق وارث ملک جم را

همیشه شاه دستانهای جوان باش
 دعا گو داد اثر چندی در غار
 میان خسرو چشم و عتابش
 بعد افسون زبان گل فرو بست
 که شاهان و پادشاهان عمت السبت
 به شیرین دارد ولی من گناه
 گناه از تو وزان پس خانه تو
 چنان دامانی از کف کی دهد کس
 چه دانم تا چه بایه جادوی کرد
 نهاد انصاف بر کف جانشینش
 سوی بالا چنان گم شد گاهش
 دلش رفت کرد آن نازنین را
 که ای دست در بانت هر دو چلو
 دلت را در پهنر آرمایه صافی
 برو صد جادوی از نو در آموز
 که لوح خاطرش از نقش شاد است
 که صد رفته شسته چشمش در شکوه

بلکه خوشدلی صاحبقران باش
 که چشم از دل بردن شد بادش را
 حصار می شد و عامی ستایش
 خودش بلبل شد و بر شاخ نشست
 و گر خاموش بودن بجای بست
 اگر دانی و گرنه بادشاهی
 عجب می آید مافسانه تو
 سبزه شاهی چه نام آن نمکس
 که آخر پسر انصافش آورد
 بجو شیدن در آمد خون گزش
 که پیش آنگذ سبزه کلاهش
 ز بانمش عذر خواه استاد چین
 ز بانمت خوش وزان خوشتر بسی
 که از دست وزبان شوگان
 بیاد جمله در سر و در آموز
 بپاد وئی سرکارش قناد است
 کتاب سحر بابل را بعد آب

دگر باره سحر جادو ز بانان که اسی چشم بد از خوی خوشست دور نگوید کس که داین نسبی تو مدو باید در بن کار از قدم خوشست نه مشوقی بود شیرین چنان خوار ملک را بس که مشوق از جا آورد	دگر بکش بر سر مهر بانان بلاگردان انصاف خوشاپور بلا دور از بدل نزدیکی تو ز پای خویش عذران ضخم خوشست که از رفتن بگویش کس کند عار بکف ساغر بجز کعب باد آرد
فما لیش شایسته خنجر و نیزه شیرین بیا بان کی رسد بلی مشوق جاوید پیشوقی اگر باشد چه دولت شهنش آفتاب و شمشیر زین ز نزدیکی کی را بیشتر خوانند و لم یس تنگ و صحرایس فخر است کنار کوکب و امان کو سب مباش اندک شیه مندا زود می بکوهستان بود البته خاکم شکاری طرح کرد از بهر ناموس بهانه جستن صید دگر کرد	عجب است راه دور امید ره دوری چو گیر و پیش بخت چو شد از سعی آن صورتگر چین جنینت را ز ایوان چین برون که طبعم را مال از کج کاخ است بجز تنگ دور از گردن مدار از کوه دامن دست کتفه که هر جا غیر کوه اندوهن کم بصحرای افتخار نسل کاوس ز بهر منزل تقصیری گذر کرد

چوین تا بیستون نمود از دور	روان شد پیشتر از شاه شاپور
چوین تا شد نمایان قصر آناه	ضمیمه آگه شد از سرنگی شاه
بنار و ناز را شد گرم بازار	بسینه کار دلهما گشت دشوار
ز تاشیر شراب بیغش شوق	سپیدی گشت دل بر آتش شوق
نیاسودی دی چشم از بریدن	گرفت آسام دلهما نا طمیدن

رسیدن خسرو به رود گاه شیرین
و دور اندیشه قنادن آن نالین

چو دولت رویشای آرد آسب	مه از دامن در آوندش رخ ساز جیب
برونق کبرند از زلف مارش	پیر از خورشید و مه گرد و گناش
غزال دشت و کبک کوهساری	شکارانند از شیران شکاری
فروغ آموز نور آتش طور	عبیر آسب نیز چین طره حور
بها خرم و باغ دل افروز	نشاط آموز روز عید و نوروز
از ان مشکل که ناگه روی نمود	بدل تا مبدع دم در مشورت بود
که آمد بر در اینک بادشاهی	نمی بینم درین اندیشه راهی
درش بندم شکوه خسروی هست	تفضل اندازیش دست قوی هست
برون آجم مد انجم آخر کار	دری خواهم نگهبان ترزد و یوار
گهی شوقش و دان بر روی بیدار	ز خود آگه شدی در نیمه راه

ملامت کرده خود را باز گشته
 روم گاهی با استقبال گفتی
 صواب آن دید آخر بانوی عصر
 به آئین کنیزان سران
 شنش را بر رسم نوپرستند
 زور زانده دفائی خانگی را
 بیا مقصر آتش تا حمرگاه
 چوهر دیده بر رسم ره آورد
 ز مشرق صبح امید برآمد
 گهر آموذ و نسق اندازان ماه
 منم را بود باغی برب جوی
 در دخر گاهی از زرشده مهیا
 تنق بسته فراز خسر که زر
 باغ آمد گل خود رو پیاده
 عنان گیر ملک شد بر در باغ
 ملک را دیده از خورشید پر نور
 فرود آمد بروی فرش زلفقت

شستی و سه اپا ناز گشتی
 هزاران فی دل باز دنبال گفتی
 که بکشاید بروی شده در قصر
 نگه دارد شکوه بادشاهی
 رعیت باشد و خسر و پرستند
 پرستش گر شود بیگانگی را
 دلش در فکر و خمش بود در راه
 صبا از گردش که توتیاء بود
 نه گردی بلکه خورشیدی برآمد
 پای انداز شده گسترده در راه
 برو نق برده از خلد برین گوی
 ز گوهر گشت حنالی کان دریا
 سیه چتری از خود و مود منبر
 گر هساده دل و ایر و کشاده
 بخشش چون لاله امل برانواع
 زبان از شکر دل نسید پر نور
 عروس ملک گیتی کرده هر هفت

نشان قدش چند آن گهرش
 ملک در ماند و گرداب گوهر
 چون گنج از خواهرش او گوتی کرد
 ز آداب پرستاری شکر لب
 شبستانی بشب آراست از نو
 چو فارغ شد برسم میزبانی
 بجوم آورد و بدولت نازنازش
 بیامد و روز استغنا سخن کرد
 رقیبان را از باره خبر شد
 بکرم نازنین باز قومی دست
 ز دربان نیز برد نام گدشت
 سگان را با سپاسی شد و فراموش
 نه بدیشان دسترس بر شعل ماه
 بشب دل را سلی داشتی شاه
 خور خرم چین چون کرد آن روز
 گلش را بادی از گلشن نیامد
 گدشت آن روز و آن شب هم شد

که گوهر بنشین تاج زرش
 ز سر بگذشت بار آسب کوثر
 ز گوهر گرس کردن هم نمی کرد
 سر موئی فرو نگذاشت تا شب
 که در نظاره حیران گشت خسرو
 بحب آورد و حد رسم و ان
 بقصر خود گشتان آورد بازش
 آخاقل را احصاری خوشتن کرد
 و قصر از و در دل بسته تر شد
 و قصر و در دل هر دو و لبست
 روی آمد شد پیمام گدشت
 زبان منع از سبج خاموش
 و گرنه دو سیکر دند از راه
 که با خورشید باز آید مگر ماه
 جهان را جمله خرم تر از نور روز
 چراغ دیده را روغن نیامد
 بنامی طاقش زیر و زبر شد

غم از چه مهر را معزول مبدشت
 شراب کی نه باشوق نوشد
 ز بد و در دلت محکم اساکش
 پنی غلط شکوه بادشاهی
 برون آمد ز خلوتخانه خاص
 ز غمزش غیر شاپور آگهی نه
 بخاک آنوده شد پای گرانیش
 نهان شد پشت پانیه عیارش
 چون نزدیک در آمد دید بسته
 بفرمان باریقی گفت افکاش
 درون شو عرضه دار از پنج شیبه
 کسی بروی دولت در نه بندد
 از اقبال جهانگیرت شنشاه
 ازین در بستنش دل خسته کردی
 دولت گمراشتن ای می ندارد
 جوالش داد و کار دیده
 چشم نازنین و خواب نارست

ملک خود را بی مشغول مبدشت
 ره نادیده را خود پیش روشد
 همیشه سرخ می بودی لبش
 نهان شد چون نور انشب در سیاهی
 زمین در زیر پا از شوق قاص
 بجهت طرب در آن ره همی نه
 نهادی گر چشم خوشیدی ریش
 چو روی بادشاهان زیر بارش
 کلید قفل او چون دل شکسته
 که در بر خور نه بندد غیر خفاش
 که سنگ کم مزن بر جام جمشید
 کمن کار یک گیتی بر تو خندد
 با نخی خویش پیوست این راه
 غلط کردی اگر دانسته کردی
 چو دل نخت تو بدخواهی ندارد
 بگیتی نیک و بد بسیار دیده
 مشو زان خواب بروی شب است

ندانم چون شود حالت بفرجام
 شمه و خورشید شب گرد نمی آید
 بروز اینجا کجاست یافتی بار
 سخن گو پاخ از رنگ و گرداد
 که تا شیرین نخواهد گشت آگاه
 شمشه باد و دیوار و در جنگ
 چو روی خویش روشن گشت مرا
 بقصد بام قصر از جای بنحوت
 برود و شش هم آغوش گشتند
 ز هر زیو بجنگ شد مدحوت
 که دست فتنه بس برادرانست
 اگر شه را نکر دی طلقه در گوش
 بگردن کرد پار اطق خلخال
 بلعلی شده خون ریشتری را
 ز غیرت آنچنان در آتشش لعل
 به آب انگشتری لعلش و بانگشت
 چو در پیرایه شد مرد و بر و مند

که شایان را شب کردی پری نام
 و گردانند هم پنهان ننمانند
 که اکنون بار خواهد و شب تار
 سخن را غمزه از خون جگر داد
 نخواهد باز گشتن خسرو از راه
 گمی بر در گمی بر سر زدی سنگ
 که روی باز گشتن نیست شه را
 همانرا چو روی خود بهار است
 زخس پیرایه را پیرایه گشتند
 بیاره گفت چون ساعدی است
 میاشو که وقت ترکنا زهت
 نه بینی ساعدم را دیگر آغوش
 که تاج خسرو انت باد پامال -
 منم سیراب کرد انگشتری را
 که در پیرایه مردارید شد لعل
 چراغ دیده گستاخ میگشت
 و لاش آئینه را شد آرزو مند

غنی چون سُرخ گل بر نو میدید
 سر موی ز خود نا دیده گذشت
 ز سیرابی گل چون غنچه بگلست
 مباد چشم مردم بر من افتد
 برون آمد ز زیر تافت پرده
 نگارین شمع و صد شعل پس پیش
 سراپا شد چنان یگانه از ناز
 شکوه شه نهادش جبهه بر خاک
 بود ز اسباب خوبی ناز و ممتاز
 بینی کز ادب بر خاک سودش
 ادب بند ز بان نیک و بد کرد
 بچشم شمر چه چشمش آشنا شد
 و عار ابر اثر فرمان روا کرد
 بتوفیق و غایب اثر مستد
 بس انگه داد از رشک بگلاب

خطی چون غالیه گردش کشید
 نهاد آئینه را صد بار در پشت
 بکف آئینه میخندید و میگفت
 که خون عالی در گردن افتد
 دو هفته ماه را هر وقت کرده
 شمرده ماه را پر وانه خویش
 که شد در گوش شه یگانه آواز
 ولی سودنی سر نازش بر افلاک
 شکوه حسن از نازست از ناز
 زهد و شی خور صد بار بودش
 مراعات ادب بیرون ز حد کرد
 ز بان و جان و دل مفعن عاشد
 بسر سبزی بخش مدد عا کرد
 بدورش از نگاهی کرد خرسند
 زبان راتخ و قنغ غمزه را آب

شکوه کردن شیرین نجسرو

که ای کشیده بوی آشنائی بعد تو هوس مطلق عنان شد دل آن نادان که بر عهد تو بسته بهر مونس شکستی غم رسانده است دل دوستی که با عهد تو باز است بعد تو که باشد سر بسریچ کنون اندر پی آن هم فتادی	به بد عهدی از دلبر بوف محبت از تو بد نام جهان شد سر را با بجز نفهم دل شکسته است دوستی در دل دوستی نماند است شکست کارشان از روزگار است همین اندست ناموسی دگر هیچ به بد عهدی چه محکم دستادی
--	---

در جواب خموشی کردن خسرو حیرانی نمودن

ز حیرت کرد شه پانچ فراسوش جمالی گشت خسرو را نظر گاه در آن نظاره بخود اند تا دیر نظر بر طاق ابروی منجم کرد که در محراب اگر طاعت کند مرد نمازش برود و آغاز دعا کرد که در انجم در شگفتن باشی ای گل ز آب زندگی سیراب بردت	سر را با گشته گاهی چشم گرگوش که گر خورشید بنیدر گم کند راه شد از جان سیر و از و نشان سیر نمردش قبله و شمشاد خیم کرد تخواهد بادشاهی را زبان کرد حق هر طاعت از گردن او کرد گلست را هر که دگیتی است بلبل بروی سرو بال فشان در دوت
--	---

گفت باغبان بادبهراری
 نبودم و نه چندان کرامت
 ز دیبامانم در دنیا نه ز رفعت
 چه واقع شد که گشتی زود و لگبر
 بجست جمل خود به اقرار نیست
 نمودی مهربان خود را فراموش
 ز پرکاریت از بس ساده بودم
 تو خود جز بر کارهای بوده تو
 چون صبح آمدت من رفتم
 بطنای مرا از پافسندی
 بر آوردی ز پامی دل بسی ناز
 ببت مردم فسونی تازه خواند
 آن صانع گزینسان آفریدت
 آن آتش که غیر از دل نسوزد
 بخونالی که با جیون ستیزد
 ز استادی که هر کار بت آموخت
 آن زخمی که نهان است و تاز

بهار از عارضت در شرمساری
 مرا شرمنده کردی تا قیامت
 ز لوله آب در جوی چمن رفت
 چه خدمت را نهادی نام تقصیر
 ولیکن زود سیری عیب نیست
 که مختمای و برین شد فراموش
 بوصلی در طمع افتاده بودم
 که بر کاری کنی در کار خسر
 بشب درستی و بر بام رفتم
 بگردون بروی و ز انجا گفندی
 شکستی بیک و چشمم بیکبار
 یاین حد رسم معشوقی که دانند
 که چون بت می پرستد هر کدیت
 نگردد سرد تا محفل نسوزد
 چنان خیزد که شک از دیده یزد
 ز دل داری دل آزاریت آموخت
 که میدارد ز قتل عاشق از

ز دل انچه در او نه بود

کزین پرکاریم مرضی در آموز مگویم شمه هم آخره سبها نم تو همدانی که باشد ای سنگار بتنگ آمد اگر زین جرم جویت گمان بروم که نزدیک کریمان وگر باید گرانی برد ازین گوسه سطیعم گرچه عالم را منطاعم برون آید و رنم خوان که شب بر جان نعتی که از غفلت بمیرم	که از نادانی آفت آدم بدین دوز باین خواری چه رانی زستانم ز همان تا بهمان فراق بسیار که شتم بی طلب ممان کویت گرامی تر بود ناخوانده ممان فرو و آندکی زین تندی خوش توان زین بهتر گردان و دغم کنم ساغر زخون دل لبالب سحر شده راه خویش گیرم
--	---

جواب از طرف شیرین نجسرو

جوابش داد سر و نان پرور دوام دولت جمشید باد بزیار منت آسمان باد منز نغم اگر شب بسته ام در زهر جامی توان شب میمان چهرهای بام کویم تو ای شاه	که دایم باد دولت وقف این در فروغ جبهه خورشید باد گل طرف کلاهت فرهادان باد نبا شد قصر شیرین گوی شکر شب معان شکری توان شد روم بر آسمان یا بم اگر ماه
---	---

چو خورسازم حصار خود فلک را
اگر یاری یمن یاری نه نیست
هوسناک و جوان و مست شکار
اگر یابی بقصرم نیم شب راه
چه سادی را بنجه زین گفتن باز
نه همانی تو شیرین صید دیده
چو گرد و هم کنام شیر آهو
چو جان هر چند همان عسکر
بگیسو زخم از فرشت و رت گرد
نمودم با هزاران شه ساری
پرستاری که اول پیشه کردم
غرض از دیدن من بود دید
چرا باید سخن بسیار کردن
ملک را دل ز خواری سخت
که ای ناله کن بنیاد این در

گو اسازم بکام خود فلک را
ره و رسم و فاداری نه نیست
مطیع حکمت از من تا بهای
کجا ماند زبان خلسی کوتاه
که کس از دور نراند بهمان را
شکاری خویش را در قید دیده
بود هم خون او در گردن او
نباشد زین فزون رسم کنیزی
ز گوهر گشت کوشش و گردنم فدا
شکوه خسروی را پاسداری
جواب این سخن اندیشه کردم
جواب آنچه گفتی هم شنیدی
مرابد نام و خود را خوا کردن
ز نو دامن زاری سخت بگفت
نه از پیشه سر باد گستره

پیشانی خسرو از جواب شیرین شکار گو

بد امان اثر زین ای دعا جنگ
 چو از هر حیل کوه گشت دستم
 باین تاثیر نالم امشب ایدل
 ندارد گرچه آن دل رحم بر کس
 چه خواهم خد چشمم بهم نازت
 اگر چه خبر دفا بر می ندارم
 ز مشرکان ریزد از خون لخت لختم
 فلک امشب ز بس مه انگوید
 هنوز از نور یک جو کمتر آید
 بدل گفتم درین تابنده مهتاب
 نداستم بوقت روزه نوشتن
 مرا این شد گمان از بختن در
 نداستم صنم دانسته بود دست
 بنا دانی ز دم چون حلقه بر دور
 چما زاری ندارد در تو تاثیر
 کدامی زندگی شای شمر دی
 ز هر ضربتی کاسی من مشید

که شاید رخنه افتد درین سنگ
 کنون ای ناله خود را بر نوشتم
 که بر جمی شود بر غمزه شکل
 چنان نالم که خود گوئی کنون پس
 که شد شوریده امشب خج ابنازت
 ز رویت تا قیامت فتر مسام
 سزاوارم که بس شوریده بختم
 بخورشیدش مقابل کرد و بخید
 از آن چون خور فرود شد او بر کید
 نباشد اول شب ماه و خواب
 که خواهد نیم شب بر در گذشتن
 که باشد پاسبان آسوده و لتر
 بدست خوشنیتن در بسته بود دست
 زخم و دانسته کنون سنگ بر
 چه خدمت را نهادی نام تقصیر
 که آب روی شایان جمله روی
 که بودی تاج شان همه دشمن و

کیان سزای بدی در آستان جا
که می را خاصیت افزودی شب

کسی ننهاد هرگز بر زمین پای
مگر ساقی خود خود بودی آشب

بگریه وزاری دست بر آوردن بدرگاه باری

هم از مشرکان هم از لب نجات گو
کاثر دارد دعای گریه آمیز
برو مندی تختش از خاوت
رخش گاش ز بانگ گشت بلبل
خو از هنر ادبی نجات زندان
اگر نشانیش بر گوشه تاج
سزد گر کس نخواهد تخت و تخت
سخن را رخ بخون دیده اندود
بمن باین فراخی تنگ گیتی
ستابد بر خم خورشید از تنگ
سلیمان را شناسد مرغ های
ندارم می از سر کوه تو ترسم
که من بر ملک دلهای باد شام

شکر لب کرد از زان رخ شکر
دل و چشم از دعا و گریه لب بیز
ز نجات خویش توفیق دعا هست
ز خوی عارض ز غیرت جبهه گل
که ای محکوم امرت قات قات
رسد کار نگین خور مجراج
گزید از خاک پایت تاج با تخت
ز دنبال دعا و گریه آلود
که دار از وجودم تنگ گیتی
چو در کان لعل نهانم درین تنگ
چه باید برو نام بادشاهی
ز خاقانم ز قیصر کز تو ترسم
دلت باشد برین معنی گواهم

ترا از حرون شاهای به خورشید
 مرخجان دوست را چون شمع خود
 من آن صبح که خورشید من نهفت
 چون صبح و خورشید در روی نقابم
 هنوزم حسن دارد با جهان کج
 هنوزم غمزه گرم ترکست از دست
 نگاه از ناز هرگز نایدم باز
 مرا خود وقت عرض حسن دادن
 بهای بوسه جان از کس نگیرم
 برخ در جانگدازی و لنوازم
 گاهم تخم حین دین فتنه نکاد
 عنان ناز از کف چون گذارم
 چنان ناز بشم مطلق عنان کرد
 شه از دلگیر باشد زین گرفتار
 چو این جام عتاب شکر آمیز

فروشم حسن اگر شاهای فتوی
 توان بشید می نازی من از خود
 هنوز از صد گلم یک گل شگفته ست
 اگر چه در نقابم آفتابم
 بخود دارم هنوز امید بسیار
 بغارت دست شکر گانم درانت
 ترا و دنازم از سر چشمه ناز
 بیا و کفش پیش پانهادن
 چو خود بخشنده ام واپس نگیرم
 بمو سر رشته عمر درازم
 که دست از آستین بیرون نبارد
 بجای خود ظلم را بار دارم
 که خواهم هر چه خواهم با جهان کرد
 هنوزش عالمی باشد خردیار
 بپوشش آورد خون فحوق بپز

تکرار پاسخ خسرو شیرین

که ای ایمن ز آه آتش آلود دلت خوش باد خوش باد چو بجز ز دل بستن دل و دلت نخل باد که در خور و پرتش هست رویت بگو خود هم که یارب غنیمین با که افرید ترا حسن سراشوق بیک ساغر و کس است دارد بر و خون خریداران بچو شد ز دست انداز دستم چند گیتی نه این کار مشجم افتاده با تو و و صدره دادنی مانع بدستم جوان تر بودم از امروزی آن روز که گیتی زیر دست است تا هست بناحق بادشاهی نو جوان را	پاسخ عمل گوهر بار بکشد سباده هرگز این در پی دعا گوی ز خون صد خون من یارب بجل باد پرتش گاه عالم باد کویت بدرگاهت سرشته بر زمین باد عنایت با تو تلخست در ذوق لبت جامی می در دست دارد بنوشم زهر اگر عملت فروشد جوان و شاه دستم چند گیتی فرو خوردم ز صدره باده با تو فلک دامان پاکت کش برستم نکستم بر مراد خویش فیروز نه امروزم شبهای شد قوی دست مکش تا بر نیندازی جهان را
---	---

باز پاسخ داد شیرین نجسرو

پاسخ عمل شیرین شد که
شکر خندی باغ از سخن بار

ز شکر دامن لبهاش لبریز
 که ای بده لبه در کامرانی
 نگویم با تو چون گفتن ضرورت
 چه وقت گفتن نام نسب بود
 ز جمشیدم چه ترسانی کاؤس
 نمی گزارد بر فسم چه جمشید
 جهان از دست بهمن بی نیاز است
 از آن ترکم که من تازی ندانم
 فلک در طنز که گوی من آید
 دولت گرمیغ باشد بر نگیرد
 اگر چه خواب پوسف داری از بر
 گر آنکه میزنی بجهه بر میخ
 بت و یلم کیانی برگزیده
 برو کن هیچ روی در سنج
 بزور و زرق کسب اندوز نمی آید
 که بر سینه زن چرخ میخوش
 چه ابر از شور و خجسته سبکبار

بنا سور دل شکر نمک بیز
 بخیرش ای و معشوقی ندانی
 میان عشق و شاهی راه درست
 اگر چه این سخن ترک ادب بود
 نباشد جان گرامی تر ز ناموس
 نیایی ره به هم شب چو خوشید
 ناموس غیبت کرد راز هست
 شکن کاری و طنازی ندانم
 شکن خود کار گیسوی من آید
 دست گریغ باشد در نگیرد
 همایی و همان عیسی همان خور
 چون چو اکنون و درستی نیز نیفتد
 بتر بفر خستی زوین خریدی
 اگر موی بموی در سنج
 نشاید خور و پیشانی روز خورش
 ادب کن بشود رایی که خاموش
 دل شیرین شور انگیزد

حلای خور جو بازان شکاری
 هوادار سے مکن شب بچو خفاش
 مرا شیرین از ان خوانند پیوست
 یکیر تلخ گردانم می از جام
 گلایم گرنی تلخی چه باک است
 بنید قاتم گذار از دست
 چون نام من ز شیرینی بر آید
 دوشیرینی کجا باشد بهم نغز
 درشتی کردم از غار پستی است
 گم با سنگ خریا هست در خاک
 تحمل را بخود کن رهنمون
 زبونی کان ز حد بیرون کند
 چو خر کوفته اندر برد بار
 چو شاهین باز بانداز پریدن
 شتر کو هم جدا انداز قطارش
 کسی کو جنگ شیران آید
 پس انکه بر زبان آورد سوگند

مکن چون گر گسان مزار خواری
 چو باز جسد بخود روز و شب
 که بازیهای شیرین آورم دست
 یکیر ایش خوشتر دارم از نام
 مگلاب آن به که او خود در خاک است
 که از بویم بمانی سالهاست
 اگر گفتار من تلخ است شاید
 رطب با استخوان به جوی با مغز
 بسا نری که در زیرش رستی است
 وز فیسان در خرابی گنج بسیار
 نه چندان که بار آورد زبونی
 جمودی شد جمودی چون توان کن
 کند مرگود کی بروی سواری
 ز گنجشکان لکد باید چشیدن
 ز خاموشی کشد موسی مهارش
 چو شیران به که دندان کم نما
 بهوش زیرک جان خردمند

بقدر گنبد پیر و زه گلشن بهر نقشیکه بر فر دوس پاک هست بدارائی که دور انرا روشن داد که بی کابین اگر چه بادشاهی چو گوشت هم حلقه در گوشش لبش شد دروش که بدامن ریزم از لب نه خیمه سر ز سرمان دل او لبش که از لبم بر فروش می باش میخند کس سرنازم فلک است که مقصود مراد در دل جویین نیست با میدی که دل در بند میسند	بنور چشمه خورشید روشن بهر حرفیکه در مشور خاک ست بمجبودی که جان را پرورش داد ز من بر نایدت کامی که خواهی جهان پر شکر از نوش لبش شد زیادش ز پانشینم مشب بفرغم گر کند باز س بکن گو بحسرت کو فلک همدوش باش شوم قانع یازی شوق افزا که با من بر مراد خود کند زیست بعهد استوارم کرد خرسند
--	--

بدولت رسیدن خسرو از تائید اقبال خبر و ال
بشیرین فرخ حال

نماید یک مراد از نخبه مستخ بود مقصود اگر در بهت پرده نهد چون آب دولت تا بجوئی عروس آرزو در عقد نخبه ست	که بناید لصاحب دولتان رخ بدولت رخ نهد هر بهت کرده بر آید آرزوئی جبت و جوئی بهشت نسیه ملک نقد نخبه ست
---	---

بکام دل رسد چون میوه بر شاخ
 چو بیند میوه خود دارد ز خور کام
 چو خمر در از فیض صبح امید
 ز اقبال مساعد هم مدیافت
 زبان بکشد و پیشانی کشاده
 که چون نخل امیدم باورشده
 کنم تر تیب جشن خردانه
 نه پنداری که بخت من بخوابست
 بگفت این و بدار الملک خودت
 بزور کرد و در حجت جهان را
 بر دوازده باش خورش و خفت
 ز مغرب تا بمشرق بپست آئین
 همینش را بکشتی و فرستاد
 غزالان غرنخو آن خیل در خیل
 بهر سو جلوه گر شد خیل از خور
 نویشان تازنده و طرز ادا خاص
 چو خور در پرده داری سعی کرده

نشود شتاق چشم دوست گستاخ
 بگیرد یک مان بر شاخ آرام
 شبتان گشت ابستن نخوشید
 صنم را دل نهاد و وصل خود یافت
 ز جام لعل نوشین خورده باده
 لیم زاب زلال از دل پر شد
 که بشاید دل تنگ زمانه
 شبنم ابستن صد آفتابست
 عروس ملک عالم کرد هفت
 ز گوهر دامن آخر زمان را
 ز گوهر شب چراغ افروخت گیتی
 عروس ملک خود را داد و کاین
 بخور لایق بمه و خور فرستاد
 یدید آورد و در طبع ملک میل
 مه و خورشیدشان ناید از دور
 دل از دیدارشان سایه رفاص
 ولی بازوی شان بیکار برده

هزاران برق سرو باور قمار	گرفته باد از ایشان باور قمار
بقوت در سخن اندام دانی	بکشته طعنه زن از یک عنانی
نباش کوه کاه زخم خوردن	سناش برق وقت محله بردن
نمایان غمره عیدش تبارک	پی فرخنده در وی مبارک
چو برش جستن از غرب تا شرق	ز شمش برق در آب عرق غرق
گذشته همچو باد از آب و آتش	روان چون آب باد اماء سرش
راشته موج زن شد کوه و محرا	سراسر حال گوسه چو دریا
ز موج بگرد ایم در تنگ و دو	چو گشتی با گران باری سبکو
ز در چند آنکه کان از پیش کم داشت	ز گوهر آنچه در باد رشکم داشت

بطریق تمیل قصه معصوم شاه و مرغ دیدن لم و
در بام قصر خود و عاشق شدن و بحیل و در دام آوردن

حکایت

چنین گفت آن کمن پیر سخن سنج	که بودش از سخن در سینه صد گنج
که بدست مراده در ملک بخشب	سی قد و سیه چشم و شکر لب
رخ مانند گلبرگ به ساری	بدی لایق به تحت و تاجداری
سپاهش بیشتر از لشکر چین	در ارم نورده هم رسم آیین

شنه باتاج و تخت و چترشاهی
 بداور اور در جهان معصوم شنه هم
 لگروزی بچشرت نخر امید
 کی مرغی بصورت صحبت چین
 که هرگز دام و دوازمانه
 بهر برش و دودل گشته و قید
 بهر گاهی که پرنخود کشتاده
 چو افشاندی بهر سو بال یا پر
 بگویم وصف آن مرغ دل افروز
 چو معصومش بید و گشت بهوش
 و وید از هر طرف شنه بر درو بام
 نماند که در دامی و رنگ خاک
 نه کرد آن مرغ آنجاسیل دانه
 بشد معصوم شنه را عشق افزون
 نه دست آنکه باوی دست یابد
 ز بس شاه از بس هر سود دیده
 زمر و اید نامی چند بگست

گرفته حدش از به تابا به
 که مثل او نه بد و مصر و در شام
 نشسته بر سر از قصر خود و دید
 از مرغ روح گو یا برده آئین
 چنان مرغی ندیده در میان
 ندید به هیچ صیادی چنان صید
 هزاران جان و دل بر باد و آوا
 تمام قصر میگشته معطر
 که توان شرح کردن و بسی روز
 لباس بهر را افکنند از موش
 که شاید آیدش آن مرغ و دام
 بر افشاندند از در دانه پاک
 پریشان گشت آن شاه زانه
 و وید از هر طرف است مجنون
 نه پای آنکه سوی او شتابد
 بشد از تاج او عقدی دریده
 فنا و اندر زمین چند آنکه بالیت

چو دید آن مرغ مروار بدینجو است	که تا آید فرو بر جانفش راست
بر آمد ناگه از حفار آواز	که دست خویش گیر ای شاه از و باز
چنان معلوم شد از مهل پاش	که مروار پد می باشد خورش
بیاوروند مروار بد یک جام	بفشاندند اندر روی اندام

تمثال اول انداختن مرغ خود بقصد وروام معصوم شاه

چو مرغ آن جام مروار بد راودید	همان ساعت ز بام قصر پدید
بیامد قصد اندر دام نبشت	کشید از دام را امید و برجست
بدام افت و آخر مرغ گل چهر	اگر نقش شاه معصوم از مهر
روان نبشت و زرگر با طلب کرد	طلا آورد و رگوهز با طلب کرد
مرصع یک نفس آماده کردند	پس انگه فک جام د باده کردند
نگند آن مرغ را اندر نفس زود	نهاد اندر طهر انگه بر آسود
دویده بر مرغ آن مرغ بنهاد	نیامد شاه را از خوردنی یاد
زور و جهر پیش او بر افشاند	مکلاب و شیر در پیش نفس ماند
و لیکن مرغ سرفکنده می بود	دل معصوم شده زان غصه فرمود
نبودش هیچ میلی دانه و آب	نیا هیچ یادش از خوردن خواب
سر و شیب چنین بد مرغ و آن شح	نخورد آب و نیا شام بد یکره

چو چندین روز رفت آن مرغ بجز
انگایت گشت شاهنشاه و بخور

تمیشل دوم در حدیث آمدن مرغ زیرک حکایت به معصوم شاه

بحق خوشبختن مسدیده آنگاه
نخل در پیش روییت ماه تابان
منم مرغ ضعیف ای شاه مخمور
سلیمانی بملک و ملک مسم
که بواز و ز لطف خود گذارد
که بر شکل قدیم خویش بود
بمشرق می شدی هر دم بدیت
برون آوردی این پای از گل
شنشده آن بلاغت با حکایت
بگو با من تو حال خویش یک یک
چه جنسی تو و اهل و نسبت و کیفیت
پیرس از من که نتوان کرد تفریر
بحال را من دارند ما تم

چو مرغ اکرام و انعام شهنشاه
بیامد در سخن کامی شاه شامان
چه لطف است نیکو داری برین پیر
نوی دارای دور سلطنت مسم
ولی نبود عجائب بادشاه را
بگفتا صورتی ای شه جو دیده
که در خدمت کمرستی بگویت
اطاعت کردنی از جان و از دل
چو بشنید آن فصاحت بارویت
تعجب ماند گفت ای مرغ زیرک
این بر گو که آخر نام تو چیست
بان بکشد کامی شاه جهانگیر
جوانات هفت اسلیم عالم

بگفتاشه که ای مرغ ول آوین	عیان کن شمس حال خودش تیز
که مبرم رفت از دست بهوش	سخن بشنو کین بر قول من گوش

تمثال سوم آغاز داستان در ظاهر
کردن نام خود و پدر خود مرغ از پدر
ملک زاده به معصوم شاه

چنین گفتا بشه آن مرغ بیشک نم وقت شهنشاهی پری زاده	گجویم این سخن با شاه یک
مرا خود نوش لب ناست ای شاه	که در بیت الامان بودیم دلشاد
چو دارالملک من دار الامان هست	نبوده مثل من خورشید یار
پری ز او ست لشکری بهارش	پدرش مور شاه نوجوان است
مرا عشق سببه دلوانه کرده	فلک جبران شده از کار و بار
برین صورت شدم از شهر مادر	میان مرد و زن افسانه کرده
اگر گجویم بشه این داستان را	همین او حرز کرده اعی برادر
ولیکن خاطر شده را گجویم	طال آینه منشاه جهان را
	بشده این داستان خود را

داستان ملک زاده و نوش لب

وصفت پدر ملک او

که در قهسلم ترکستان شمش بود	که تا جش بر سر گردون می بود
هزارش بنده زرین کمر بود	هزارش ترک و رومی و نظر بود
هزارش ماه روی حلقه در گوش	هزارش سر و گل روی نقش لب
سپاهش بیشتر از لشکر و دم	زده سر گاه صد فرخ و دان بوم
همیشه با پری رویان ملک از	به ساعت نهاده عشرت آفا
ولیکن از خدا فرزند بخوبست	همیشه نسل و هم پیوند بنحو است

در متولد شدن ملک زاده و صفت خوئی او

بچندین عذر و فرمان خلاوند	بدادش یک پسر ماه مانند
دگری آمد پدید از درج شاهای	که نوری بود از نور آسمانی
همه دولت منسج خمیه	بطالع تهج بخش و تخت گیر
ملک چون دید عالم را بکاش	ملک زادی پری رخ کردش
پیر پید او چو مشک در حریرش	کشید از رشته جهان و آبغیرش
زخش می تافت مثل صبح صفا	به تخت و ملک مید بند لایق
چو میل شکرش با شیر دیدند	بشیر و شکرش می پدیدند

چیزم شاه بود آن طفل پیوست
چو از گمواره پا در عرض نهاد
از آنجا چون بدو پیوست سالیشت
پنهان شهو حسن و لبری شد
پدر تهمین نمود اند به کارش
چنان استاد شد اندر هنر ها
ازین ایام چون بگذشت کجین
محو گشت در گوهر فشان
فصیحی کو سخن با خلق گفته
بزور بچید شد هم بچید شیر
بتیر از صد قدم بشکافته مو
کسی کرده کان باری کشیدی
کشند اندر شجاعت هم سر کیو
کسی در طبع و خلق موهبن آواز
چنان تمبوره میزد ملک زاد
آواز از هنر اراکان برده منشور
بشد عمر شهنشاه چارده سال

چو دست تهنو بکشته دست بروت
جهانی گشت از مهر ترش شاد
چو ماه چارده شب شد جالش
که شور و هم در شک پر پی شد
هنر سندان بسی آسوزگارش
که وصفش خلق گفتی در گذر ها
بسی گردید شهزاده هنر مند
ولی گوهر بسفته و معانی
ز مردم صبر و عقل و هوش رفتی
چهارمی را قلم میزد بشمشیر
بنیزه ناف بگر نمنه ز آهو
کناشش را بعد خوار می کشیدی
نیاوردی تحمل پیش او دیو
با و بستانه بد و زشتی ساز
که هوش خلق از او میرفت بر باد
چو بلبل صد نو میزد و تنبور
همایش را پریشان شد پر وبال

دگر آوردی درویشی ندیدی
بدانش و وفون دهر گردید
همیشه بود بادیدار او شاد
همیشه عیش کردی گاه و بیگاه
پری رخساره ساقی بهید بود
ز قنبر و رباب و غنچک ازنی
به بخشیدی بخلق از بیش و از کم

همایش بر سر کس پریدی
بازدک فرصتی کو در جهان دید
پدر گنج خسزین را با و داد
ملک زاده چو بد آن خست جا
ندیم مجلس او چار صد بود
ز جنگ و بر بط و قانون ازنی
به منزل نشستی شاد و خسر م

بساط فگندن ملک زاده در بستان و پرستین و بخت و پشان

بساطی فگند و شاد و خندان
کو اکب و ار گرد و نه نشسته
صدادر گنبد گردون فداوه
تو گشتی خود بهشت ثانی آن بود
نشسته حرف غم از تخته خاک
حریفان در همه تن گوش گشته
فکند و دید آن آئین آن کیش

ملک زاده از طرب روی بستان
ندیمش بگردش حلقه بستند
زبانگ رود و از جوشش باوه
به سو سوخته صد محسوس بود
آب پاده ساقی طربناک
شده از جام طرب مدحوش گشته
ملک زاده نظر در محبت خویش

غوروش در دماغ و در سراقاد	بشد مغرور و باخو و گشت دل شاد
که هرگز هیچ شاهي را ببالم	چنين دولت نبود از نسل آدم
چه جام بي غمي را پر نمي رسو	چه مرغی خور می طایر بهر سو
چو شه کرد از غوروش خیم را باز	یکایک باندیمان کرد آفتاب
که ملاحان و دیاعی گياست	و حرافان این وسیع فرست
بمن گوئی ز خوبان زمانه	یکایک وصف هر در بجان
ز مگردیان هر شهری بگویند	گلی از باغ هر نهری بپویند
برافروزید مجلس را از خوبان	برون آرید سرها از گریان
یکی گفت که اندر ملک بربر	بدیدم گلستان بامه برابر
و گر گفت که در ملک نشاپور	بدیدم گلستان داران غیرت حور
یکی گفت از پیشه پستان کابل	و گر گفت از سه رویان بابل
یکی وصف مسرتند و بنما	همی گفت از طرف باشاه والا
و گر گفت از تنان چین و ماچین	که پیش اندیش ماه و پروین
و گر گفت از خوبان خراسان	که هر یک هست ز ایشان آچان

شنیدن ملک از صفت نوش لب
را از پیرو عاشق شدن بر او

سیان آن ندیمان بود پیر
 بشه گفت ابرین خوبان چه بچید
 فلک تا صورت خوبان بنا کرد
 خورشید مثل زینت ای زمانه
 و دانش قیمت یا قوت شکست
 اگر در چار حده عالم ای دوست
 ملک ز او ش بگفت ای پیر
 که آن حوریکه گفتی از چه شهر است
 که حور است آن منم یا آدمی زاده
 بگفتا پیر کای شاه جوان بخت
 تو اوراد ختر شاه پریزاده
 چو دارا الملک اودارالامان است
 ملک راهوش مطلق رفت از سر
 بشد صبرش ز دوست و عقل از رفت
 ز بی صبری گرفت او ساز برون
 چو بلیل صد هزاران نغمه پرواز

ازین سخن رخ روشن
 که پیش نوش قصبه این جمله بچید
 بشل نوش لب صورت کجا کرد
 و چشمش ز کس و بالا سیان
 نجوبان جهان را دشمن بخت
 کسی را خوب توان گفت هم دوست
 بگو با من حکایتها از این حور
 همین گوهر که سخن از چه شهر است
 بگو با من که هوشم هفت پرواز
 بکامت باد و ایم افیه و نخت
 بهر کس دیدن او بخت او ستا
 پدر مشهور شاه کامران است
 لباس عقل را استگند از سر
 چو مجنون شد سیان آتش گفت
 غزل میگفت و بود از عشق مست
 همین ابیات را میگفت با ستا

غزل گفتن

ملک و ادو عشق نوش لب

سیرم یاری آید ازین بام بزیار این غم سپست گشتم کلی شکفت از باغ محبت قوی نقشه نشست اندر بطان بگرداند همه روی زمیستم رود از کف عنان خست یارم سپاه بخودی آید پدیدار به بدنامی بدل گردد مرا نام رود از دست این عالم پنهانی کجا ای عشق بر جانم فتادی نمیدانم ازین خوشخواره همچون	مرا سر مست خواهد کرد این نام چون نام مست این کز دست گشتم کجا از من رود داغ محبت مرا افسانه سازد این فسانه نهد داغ ملامت بر جبینم سیه گردد چو چشمش روز گام لواهی صبر با گرد و گونسار بناکامی کشد کارم بنا کام شود بر باد این ناموس شاهی چرا بر سن در محنت کشادی چگونه جان بخوام بر دیرون
--	---

سر کشیدن آتش عشق در دل ملک و اد
و پند دادن عشق را در باب بخود می خور

مبارک باد ای عشق دلارام
بیا خوش آمدی برویده نه کام

منه از خائنه جانم برون پاس
 بده از بادیه های نخودی جام
 چو چشم عافیت را دیده هستی
 چو از دیوانگی دادی پیا هم
 به عقل و مراد یوای کن
 بنه تاج ملامت بر سر من
 ببر یکبارہ این ناموس شاهی
 کن از چشم من این سر ز پاک
 بده با آن نگارم آشنائی
 چنان مشغول خاطر کن از پیش
 هم از سر هوای سرفرازی
 گرفت اعضای او را لشکر عشق
 نداد و دادش به عشق و در تن
 و عقل و لشکرش هر جا که یابند
 برفت از شاهزاده صبر و هم یابند
 شبها تا سرخوابش نبود
 باندگ فرصتی شد گشت بسیار

درون سینه به باشد ترا جام
 چنان بکن که ندیشم سر انجام
 برون بر از سرم سودای هستی
 تمام کن چه مردنگ و نامم
 درین کارم کی آفتاب کن
 که در دادم بکار عافیت تن
 رسان آوازه از همه تابم ای
 اگر چه رفته باشم در تنگ خاک
 که باشد آشنائی روشنائی
 نیارم یاد از بیگانه و خویش
 علم کردم بکار عشق بازی
 بچشم او را مد بشکر عشق
 که ای فرزند انکان لشکر من
 ز بهر قتل او در دم شتابند
 لباس نخودی آنگند بردوش
 سحر تا شام اندوش فرود
 نهال عشقش آخرداد این با

تجرب یافتن پدر ملک زاده از بیتاب شدن او
و آمدن بر سر بالین او و احوال پرسیدن

پد چون شد خبر از حال آن شاه	که شد پسر مرده نخل عمر آن ماه
بیاد شد به بالین ملک زاده	بیدار از پافتاده سرو آزاد
چو غمخوران خفته زار و غمگین	چو غمخوران نهاده سیر بالین
شده بیتاب از اندوه خوردن	چو ششمی مسجد دم نزد یکامردن
دلش چون چشم خوبان مانده غمخور	تنش از رنج عسیران گشته رنجور
شده از جام عشق یار سر مست	غرور بادشاهی رفته از دست
همه صبر و قیاسش رفته بر باد	نه او را خوردنی نه از کسی یار
تنش اندر رنج پیمبران مانده انکار	دلش مشغول نام و ذکر و دلا
دریده جامه و بکشاده گیسو	شکوه شهر یاری کرده گیسو
نه خود شتر طراد و نه بر چاکا	نه در پیش پدر بر فراست بر چاکا
پد چون حال او بد حال میدید	برای او حکمی را بطلبید

آمدن طبیب بموجب حکم شه شاه و گفتن
احوال ملک زاده از مرض عشق و فرستادن

وزیر خود را ببالین او

و دست خویش بر پیش نهاد
 بشد معلوم که عشق است و دشمن
 نظر کردم نه بدرنج زیاده
 وزیر خویش را پیش فرستاد
 بکن معلوم تا این درویش تکبیت
 که تا در دم کنم پیش روانه
 بخواد بهر او خواهم خست
 بهر عشق که این حور دارد
 چرا بخور دارد خویشتن را
 روان در پیش ماه انور آمد
 بگفت از ره نعلبسم کای شاه
 چرا هر دم کشی آه از سر درو
 ز سودا بیکه ماندی بای در گل
 که گر باشد مراد تو مرا ماه
 بسازم با تو هم بالین بستر

طیب آمد بنزد شاه نهاده
 بگفت از شاه خود ای شاه پیش
 که خندان در مجادش نهاده
 شهنشده را ازین غم گشت و نشا
 که رو پیش ملکزاده بگو پیست
 اگر خواهد ز خوبان زمانه
 و گرازم و شام در دم بخواد
 چرا دل را بنغم رنجور دارد
 پرس از وی یکایک این سخن را
 و ز پراش پیش شاهنشده بر آمد
 بجا آورد دشمن را خدمت انگاه
 چرا خاتم ملوسه بارخ زرد
 ز جبرانی که داری داغ بر دل
 بگو باینده حال خویش ای شاه
 فر وادم ز نفتم سپرخ افشرد

ملک زاده بگفت ای مرد دانا
چو سنان باشد کسی گرینج و درویش
نه بیند هیچ کس با خویش غمخوار
شد از دیده دل خواب آرام
نه کس آگه ز اشک لاله گویم
چو من شوریده دل کس نیست امرو
چو من نبود برین روی زمین کس
وزیر ار و چه گونی آهن سرد
زدست توجه آید ای برادر
مرا کارسیت بس دشواری یا

چه پرسی حال من چون است پیر
گو باشد بچهره رنگ زردش
نیاساید می از ناله زار
طبیعیان روز شب چنان غمخوارم
نه کس را علم از رنج درونم
که ناساید می از ناله و سوز
چه سان باشد بگو حال چنین کس
که توانی دوائی درد من کرد
برون کن این خیال خام زهر
زدست توجه بکشاید درین کار

تمثال چپا رزم مطایبه کردن و تمثال آوردن
ملک زاده با وزیر و جواب گفتن وزیر

شنیدستی که روز باوشاهی
بنخواه از من ترا گر حاجتی هست
حکیمش گفت عمرم را زباده
و یاپیک اجل را سازد بند

بگفت این سخن با سر دراهی
رو اسازم ز لطف و گیرت
بکن از لطف خویش اشیای تازه
که ناید بر سر من روزی چند

و یا این پیر را از سر جوان کن
 بگفتار شاه کای پیر سر بلند
 که باشم من که اینهارا تو انهم
 حکمتش گفت کای بجای چون
 تو هم روای وزیر نیک بسته
 وزیرش گفت کای شاه جهان شتر
 بمن برگو که گر خورشید باشد
 اگر چه برود چون مه بگردون
 و گر سیم غ گردد در نسا نه
 چو شنید از وزیر اینها ملک او
 یکایک گفت آن حال عجب
 هم از بیت الامان و شاه شوم

چه می آید ترا از دست آن کن
 که بتواند کند این جسته خداوند
 که روز و شب همی ترسم ز جانم
 قدمم همچون منی از توج از من
 که توانی بری این در دم از سر
 ترا در دل شده مبری نمی نقش
 و یا آن دختر حشید باشد
 بیک ساعت فرود آرم با فسون
 رسانم بانواز وی صد نشانی
 بشد فی الجمله زین گفتار دلش او
 حدیث پیر و شرح نوش لبدا
 و زان شاه بری دان غیرت هو

پند دادن وزیر به پادشاه

تمامی قصه را چون گفت آن پیر
 پیراناده رخ گشتی چنین
 سبکساری ز مردم کار باید

وزیر از بعد او هم گفت ای شاه
 ز بهر یک شنیدن گشت بیمار
 که مردم عاقبت اندیش باید

که زن ادلی بود اندر تنگ چاه	چه بندی دل تو بر مرزن ای شاه
که باشد یو فائی کار ایشان	ز زن مهر و وفا کم جوید و ران
کسم از حضرت عیسی روایت	گرا من نیست باور این حکایت

تمثال نجم تمثال آوردن وزیر از معجزه حضرت

عیسی پنیاسبه صلوات الله و یوفائی زنا

زیر کاروانی دلفروز	روایت میکند راوی که روزی
بگورستان می بگذشت بکردز	شنیدم عیسی آن نور دل افروز
ضبع لاغری عقل زور	جوانی دید بر بالین گور
وز و شوری بگورستان فدا	دوجوی از دیده خونین کشاده
ز عیش بر جگر افتاده آتش	ز خون دیده روی او نقش
که عیسی را رود دل سوخت از درد	فغان و ناله چندان کرد آن مرد
بشکل بدلان حیران جسرئی	بلغت آخر چنین نالهان چهرائی
فغان و ناله را آخر سبب حسرت	رخت چون عاشقان داز پی
ز دست خواب خوش از مردان رفت	فغان و شور نواز آسمان فیت
که ای لفظ خوشست چون چشمه نوش	جوابش داد آن منست مژگان

نم کامروز عسبر و رخ سراقم	ز جفت خویش گردون کرده
زنی چون ماه تابان و ششم خوش	ر بودست از کنارم مرگ سرکش
غمش بر دل و محنت کشاوست	فرکش داغ بر جانم نهادست
نبودم یکشان وقتی از دور دور	چو چشم آفتاب از چشمه نور
ولیکن این زمان از وی جدایم	بدام درو مجبوران مبتلایم
کنون من بر سر گورش از آنم	که چون شیرین روان جان فشام
نخواهم یافت از وی گزشتان	چه خواهم کرد بی او زندگان
که مردن نیست خود جز این که بچند	جدا ماند کسی از خویش و چونند
چه عیسی درو آن مسکین جوان	رگ مهرش درون دل بچنبد
گفت ای غمزه بر خیز از جا	من گور رفیق خویش بجای
جوان از بس که میسران بلا بود	در آن تعجب دیگر گور بنمود
شش بود آنم دلدار پر شور	اشارت کرد ناگه بر دگر گور
سیحاروی سوی آسمان کرد	بر آورد از سر کوی و عا کرد
جدا شد خشت خشت بسته تنگ	برون آمد از و مر دسیر رنگ
چنان سوزان تن او از رگ پی	بسوزد گر نهی انگشت بر دے
ز فعل بد بمانده در کشکش	سمندر دار خود کرده در آتش
چو عیسی دید آن گفتا چه مردی	چرا آخر چنین خجسته ز روی

بگفت ای هندای تو وجود م
ز دنیا هر که از اسلام روتافت
ز فضل کردگار آن مرد عظیم
خداوند اهنرمان دار مارا
بس آنگه عیسی اشش گفت ای خج نمود
در بخت جانت آسیر این چه دروست
درین اندیشه مارا سینه خون شد
جوان در حال از گفتن بر پخت
بگفت آن دم نه بدتاب عبارت
در آن درج که از گوهر نفستم
سیما بار دوم دست بر شرف
دمی بگذشت کز فضل ع چون
جوان چون دید یار غار خود را
ز دیده هر دو شان خونها کشاوند
که آر داین کرامت را عیان کن
بس آنگه هر دو شادی و گرقتند
چو یک میلی برفتند آن دو لاله ار

ز دنیا تا مسلمان رفته بودم
جزای آن تبه کاری همی یافت
مسلمان شدند دوست عیسی هم
تو تا داری مسلمان دار مارا
چه سود آن ناله و فریاد آن درد
تو میگفتی که زن بود آنچه مرد است
اگر زن بود آن این مرد چون شد
روان خود را بیای عیسی انداخت
غلط کردم بدان گویا این اشارت
به بین نیست آن نیکو گفتتم
بصحرای اهل تخم دعا کاشت
زن از زیر لحد سر کرد بیرون
بسامان یافت جمله کار خود را
بیکدیگر پاد و فستاد و ند
که داند این سعادت را بیان کرد
وز انجرا راه وادی برگرفتند
چه پدید اگر دیگر چرخ عدار

بر آن زن چشم شده افتاد ناگاه
 رخ جان بدو کشش شده دید فغانم
 دل خجسته از بدین و این بدو داد
 شیرین صرافانی شد لی واسطه نوش
 نه کار بدی در نام و نام و رنگ
 که ای زنده به کار این چه بدی بسته
 نه آخرین است که ب بند ماست
 قوی و دیوانه شخصی می نمائی
 چرا بر خویش عالم سکنی تنگ
 چه خواهی همین کنیزک روی برآ
 زن به عمل هم از بی و سائی
 که من از بندگان شهر یارم
 اگر قتارم بدست دین جوانمرد
 دلی اکنون ز من چون شهر خیریت
 شمشیر گفت تا زن را رسانند
 جوان از دویشتک دیده می سخت
 که ای یار این چه وقت میوئی هست

جمال دید صدره بهیست از ماه
 قتاد از عشق جان هر دو در غم
 بجان هر دو شو عشق افتاد
 بروی یک دگر مانند مد پوش
 در آن مسکن جوان حال خنک
 ترا باین کنیزک هر چه دوست
 ترا باین چکار و این چه دوست
 ترا با او چه باشد عشق ساس
 مده از خون خود تیغ سر رنگ
 تو خود را با ساس ساس کرده
 بهی داد اندرین محسنی گواهی
 ولی از نیم گفتن می نیارم
 ندانم حبیل و در مان این مرد
 غم و اندیشه از من روی بر قیام
 بمنزل گاه خاص شده رسانند
 پس آن زن بهیست و میگفت
 نه دل نمیرود و نمیرود ایست

کسی با کس چنین کردست و کجا
 چه ناوکهای غم بر من کشادی
 چرا در دست بجرم می سپار
 کرا باشد گویا تاب چنین درد
 چه زاریها که آن بیچاره نمود
 جوان چون دید که معشوق ملنا
 هزاران آذر ناله دیده می گفت
 جوان چون قصه غصه فرو خواند
 بران زفته و گفتماست پیمان
 دل یار تو در دوزخ اجم است
 چرا بهبوده از وی گشته دور
 که گر مرغ و طاووس به پرواز
 بسی کوشید روح الله که آن زن
 بجام یوفائے نکلند دل
 بسی کردند آن بد عهد و نخواست
 مسیح از درج گوهر مهر بکشاد
 زن بدایم برادر مرده بهتر

چرا بنی مرا این تازه سوزی
 چه و غمت این که بر جانم نهادی
 چه شد بیچاره دارم میگذاری
 مرد جان روی بدین باز پس کرد
 زن بدقول هم بدقول خود بود
 نخواهد گشت هیچ از گفت خود باز
 به عیسی آمد و آن حال برگفت
 مسیح از قصه آن زن عجب ماند
 منم از سستی عهد تو حیران
 نه آخر این جوان یار قدیم است
 کمن اور از در غصه رنجور
 ترا در پنجه مرگ میسند باز
 کند یکدم بگوی مسلح مسکن
 زبستان وفا چند کیسه گل
 دل شومش نشد با آن جوان رست
 روانی زن ز پا افتاد و جان داد
 غم کار جهان ناخورده بهتر

مشوای آصفی بر زن مقید
 چو گفت این را وزیر از جای برخاست
 که ای شهنشاهه زین تمثال مقصود
 که آن زن را که بهر مرد ناشاد
 بیک ره کو نظر بد غیر فرسگند
 زنان را کی وفا بود است و سر
 ملک ز او وزیر اینها چو شنید
 بگفتا هرگز ت زین با ده یک علم
 ازین خنجر که یک جبرعه نوشی
 قضا بر من در روی کشاده
 فلک زین کار با بسیار دانند
 اگر من روی او بنیم زهی کار
 مراد سر نه امروزی این قضا است
 تم فرسودنی بود است فرسود
 قضای سر نوشتم پیش آمد
 دل از دایم قضا نتوان جهان
 مرا بانوش لب افتاده کار
 که باد لغت حق بر زن بد
 بدح شاهزاده مجلس است
 که گفتم نزد شاهنشاه این بود
 دوباره حق تعالی جان باود
 دل از یار قدیم خویش بر کند
 که بند دل پریشان ای برادر
 زبان بکشاد آنکه سوی او دید
 ندانندت که ماند مشرود کلام
 بدانی لذت این جبرعه نوشی
 که چون من بعد کس سراندا
 چه جوی خون که ابله تیغ راند
 و گر من نیز فرستم رفته این کار
 که مادر این پی زین روز زاده است
 دلم آسودنی بود دست آسود
 بجای نوش لب من نشی آمد
 سر از بند ازل نتوان رها نید
 که محنون را بلیله بود باقی

کنون ما یکم و کنج بادل ریش	گر یابم نشان مقصد خویش
چه کار آید مرانی یا حباتی	دل و روح و روانی نماند هیچ
شنیدم بعد ازین از ذکر او دم	کنون با او غمش بر عالم علم

رفتن وزیر پیش پادشاه گفتن حول ملک او

وزیر از جای خود در حال برخواست	باید نزد شاهنشاه دان برخواست
تمامی یک یک حال ملک او	گفته و شنیده از حاجت پادشاه
برون آمد بدیوان خانه خویش	سخن گفت از هر جانب کم و بیش
طالب فرمود پیران کهن را	بایشان رساند از هر جا سخن را
که ای یاران شما در گرد عالم	بسی دیدی شهبان از نسل آدم
شمسی شهورش بشناسم دیدید	و یا خود نوش لب ماهی شنیدید
و یاری گو بود بیت الامان نام	بگرد مصر و روم و سرحد شام
گفته پیران جمله یک بار	که در گرد جهان اسی شاه غمخوار
بسی گشتیم در سرحد عالم	چنین شاهای نبود از نسل آدم
نه شهری گو بود بیت الامان نام	نه ماهی نوش لب در مصر و شام
شاه از گفتار ایشان گشت بی تاب	دلش بر شوگر گشت و در بر آب
آن شاه پادشاه بار و دم بیا بدین	اما که سزاوار و پدید

ناشنین ملک او

بروان شه جانب بالین آن راه بمیدان را اندانگه تو سخن بند مرا زین کارها بسیار عارست که باشی در زمانه آب رویم نشینی بعد من بر جایگاهم برون کن از سر این مورچه نه قانون خرد بیرون منم مراد خویش را اندر زیانها عکاه سه دوری از سریند که ویران میشود بنیادش مکن کاریکه نام من کنی خاک شدم تبر ملامت را نشانه مراد خویش ازین پس سزاوار مرا نحصاره میگردد ز راندود بدل گردد بر سختی و شباهی	بروزد و بگرآمد در محضر گاه نشست او بر سر بالین فتنه زند که ای نورد و دیده این چه کارست بدی در سال و مه این آرزیم بماند از تو این نامم بعالم بیا ای غنچه گلزار هستی خرد را یک زمان کاری بفر میفکن ای فدای تو روانها شکوه شهر یاری بر میدن مرز از دیده آب اندر تپای مشو حریف خرد از لوح دل پاک تو مادر بخودی کشتی فانه چنین خود را بدست درو سپد ترا آتش دل بر میزند و دود رواداری که این ناموشی
---	--

مرار در حیات آخر رسید دست
 من اکنون باشد ای پیوند جانم
 ز غم خیمه در و ن زمره عساک
 ترا باید که داری زنده نامم
 بزودی دامن از من و نخچینی
 اگر چه کردم از جام قیامت
 کسی از روی بماند یادگار
 بر آید نام نیکت تا بر افلاک
 و گرتو بچنین باشی که هستی
 که داند تا کیان تو سن و داند
 تو لایق بود این فسر و تخت
 بیاشمع خرد مندی بر آفر روز
 بدار از مستی و دیوانگی دست
 همه شکل تو چون دیوانهاست
 چو اخو در آواز باد و فلندی
 چو بی باغی هوسا حلقه در گوش
 هوسه روزی که هست از عمر بر جا

اجل بر جان من فخر کشید است
 کنم کوچ و ازین منزل برانم
 ز غم مرغ بهستی را بر افلاک
 کنی روشن ز روی خود مقام
 پس از من در مقام من نشینی
 بدانم تا بجای من کس هست
 مراد را مرده نتوان گفت باری
 مرا خواب خوش آمد و رنگ خاک
 نیایی باز از صورت پرستی
 بخواری تاج و تختم را ستانند
 اگر کوشش کنی یاری کند بخت
 چرا دیوانه سان باشی شب و روز
 مشو بیوده چون دیوانه دست
 تنه عیسی است چون دیوانگان است
 گماشد آن فسون از جندی
 کمن یکبارگی خود را فراموش
 هوسا اندوه غم بر خویش بکشی

بر آزار از چاه محنت خوشتر
چرا با چشم پر غم می نشینی
چه در تلخی گذاری زندگان
زمن این چند پیرانه کن گوش
زمن جز بند خوش دیگر چه خبر
کنون طاقت بشد زین لغوی
سخن این بود و بس و نه اعلم

مسوز از آتش غمها بدن را
چه شد در گوشه غم می نشینی
چه خوش بودن بسلامت و توانی
بیارم ای پسر زین پیش محروم
دلت پابند من گرمی ستود
ترا بسیار دادم پند جانانی
بستم از نصیحت بعد ازین دم

گوش کردن ملک را و پندشمن شاه را و نالیدن

از جهت جوشش عشق

ز حیرت یکرسانی اند خاموش
ز سر بیرون کند صورت پرستی
ز دل یکسو کند مهر و لایام
همه صبر و سکوتش رفت برباد
و چشم عقل و هوشش باز نبرد
بلک غم نصیحت کیست باری
چو دل نبود نصیحت در که گیرد

پسر چون این نصیحت کرد در گوش
بدان آورد پندش کز دوستی
جهد از بند غم چون مرغ از دام
ولی عشق در دلش غم بکشد
سپاه عشق شد بر عقل خیره
نصیحت که کند در عشق کاری
همه پند نصیحت و پند پرد

بگفتند تو داروی خواب غم
 همی خواهی که دل بنهم برین پند
 مرا تا بود طاقت صبر کردم
 در شب خواب و بی در روز آرم
 بکش نیجه که من از شست رفتم
 ترا باید که مانی تا قیامت
 بنوخواهم همیشه بادشاهی
 اگر شد باده پریشان پرواد
 گرفت ارم بدست شعله غم
 چنان در خاطر من عشق افزود
 چلویم در دود چون هست از دود
 یکی اندر غم و خواری من بین
 چو مرغ نیم بسمل بقیصر ارم
 مرا از کرده دل سینه شد لیش
 ز سوز سینه رخسار من زدو
 نسیم دوز مانی سوز من کم
 قوی نیست نقش یار در دل

نصیب است تو روح روانم
 ولیکن سخت شد بر جان من بند
 ولی اکنون ز حد گذشت دردم
 ندانم کی شود مارا سرانجام
 شبت خوش باد من از دست غم
 من از رفتم تو اش کنون سلامت
 چو من بنده بهر سو چند خواهی
 حیات ساقیان سیمتن باد
 گوی باشد که این غمها شود کم
 که بند بگو آن کی د اردم سود
 ولیکن هر چه هست از دست بگو
 کس خود را نخواهد زار و غمگین
 دل رفته چگونه باز آرم
 مبادا کس گرفتار دل پیش
 چه سان گویم چه می بینم من از دود
 و لم شد سوخته از بخشش غم
 خراموشی او کار بست مشکل

بمن برگزیده غم را چست تبیم
چه سان بیرون کنم از سینه اش
کسی خود را نخواهد بچنین زار
بمن تقدیر آخر کار خود کرد
پشیمانی بدار و سود اکنون
مرا اندر میان زلفگان گیر
کجا از بند باز آیم ازین کار
اگر خود تیغ شمر خنجر بریزد
نیم بی یاد جانان یک زمانی
نگردم گرد عسلم روزی چند
گر روز از ان گل بوشم بوی
کنون طاقت بشد و بعد اعلم

مرا در سوز غم بنفش انداختد
زمن شوریده ترکس نیست امروز
نیم یک ساعتی ملی رنج و آزار
چه می بینی بدین خساره زرد
قصای این بوشش برد از بند ویران
چه چاره کاین چنین بوست تهلان
زمن تیر ملاست بر من زار
دل آسان زد لبر بختیند
مرا تا هست اندر سینه جانی
اگر خصلت دهر شاه خردمند
نم چون باد و گرد جهان وی
چه گویم چند گویم قصه غم

نومید بر خاستن از بالین ملک زاده و گر نختن
ملک زاده بارانخ

که شب پوشید بر افلاک امان
بشد از آتش غم درویش تفت

شهنشاهش نصیحت کرد چندان
چو شب افتاد شه سوی حرم رفت

ملک اده میان در وطن دوه	بدل بارغی سنگین تراز کوه
جوانی بود کو کلتاش آن شله	بنام اور اسخ و باجره چون باه
چو شب شاه از غم جان نمی سخت	طلب فرمودر اسخ را و این گفت
که در پیشم لولی صدیق صادق	رفیق غم من و یار سوا فقی
مراد از شوق مهر نوش لب خست	بسینه آتش اندوده افرخت
از ان ترسم که این مجیران خوشخوار	بصوای عدم بند و مر بار
می خواهم که دل را اندرین دم	بسازم از سفرش دان و فرم
بشه کفر که شاید از سفر سود	که یا بم بهر من خصت نفرمود
بیابا تا تو یک چندی بگردیم	بدشت و کوه زیجا بار بندیم
بغتای فدایت جلن و هم تن	بگرد بر سرت مدبند چو کن
چنین گفت و برفتن بار بستند	بناخن سینه مجروح خستند
ز خاصان شهنشه صد سواری	که می آمد از ایشان کار و باری
بخود همراه برد آن شاهزاده	ز در و غم بصحرادر نهاده
در ان شب سوی محار و نهاده	بدام محنت و در ان ققاند
یکی محار و محارای قیامت	براز اندوده از خار ملامت
از هم آن بایان غول از ان	چو باد از همیشه هر سو گرزان
ز گرمی خون آهسته چنان شک	ز بی آبی شده خار خوش خشک

سیر گشتہ چوناکستر میفش +
 ز گرمی سوختے بال مہر او
 گد شعن کے تواند آدمی نداد
 بصیر اسے قیامت رد نہاوند
 ز سحر نوش لب صد داغ بر دل
 فنا نہا سیکشید از زبان سیکفت

ہم از تاب موم آستینش +
 اگر مرغی گذشتے بر سر او
 ازین صحرای بخیلہ بگذر د باد
 دوران صحرا سے پیے پایاں فنادند
 روان میرفت شد منزل بہ منزل
 لبہا کہ غم آن نہ نمی خفت

نالدین ملک ز اواز بحر نوش لب شکایت کردن از وطن

کڑی کہ دادی ہوش و غم ہمہ را باد
 چنیں در دست غم بچہ راہ گردی
 بگو این دیدہ ام خونبار تا کے
 بگو این فرستہم در راہ تا چند
 و چشم نخب من بے نور ماندہ
 کہ دل رفت و کی آید باز بر دست
 نمیدانم شب من کی شود روز
 جدا ماندہ چنیں از خویش پیوند
 بجز آہی کہ بر می آید امروز

ترا ہی دہر با من این چہ افتاد
 مرا از خانان آوارہ گردی
 بگو این جان و دل بیمار تا کے
 بگو این بود تم بے ماہ تا چند
 تم از روج و راحت دور ماندہ
 ہم مالم ز غصہ دست حسرت
 نیم یکسا عتبی رنج و دلسوز
 شد م در رنج بی اندازہ خوشد
 نمی بینم کسے با خویش دلسوز

ملک مار کج دل شاد دارد	که چون با هزاران باد دارد
ولی دایم که گل بی خسار نبود	بسم الم گنجایه مار نبود
اگر چندین کشم محنت درین راه	خوش است اگر بگریزم از آن ماه
چگونه خند گویم با که گویم	دوایی درد خود را از که گویم
ستمهای که بر من این جهان کرد	که تواند که آنها را بیان کرد
چه میرانی سخن را طلم دوران	که نتوان شرح دادن ای خندان
ز نقاشان نقش این بشارت	ز دانیان ستر این عبارت
ز حرافان درج این گیاست	هم از جادوگران این فرست
ز خوش طبعان این درج گهریز	ز صاحب دفتر افسانه انگیز
شنیدم آنکه از هجران ملک د	چو مجنون داد عقل و هوش برباد
ز هجر نوش لب آخر جهان شد	که افسانه میان مردمان شد
لبها که ز غم هجران نمفت	بگرد و باز بان حال گفت

شکایت از چرخ فلک و نالیدن از عجز و تنگنای

که ای چرخ فلک هیچ دای	چند مردم محنتی بر من گماری
تو یک دم بر مراد من نگردی	بمن هر روز شب اندر نبردی
چو پسته ز تو پودغ و دردم	ز تو یک جرعه آب خوش نخوردم

بگو تا چند اسیر درو باشم
 غمت در سینه و دل ساخت منزل
 ز جوهر سرخ گردون چند نالم
 فراق نوش لب آخر مرا سخت
 و لم آشفته شد از زلف و خالش
 زیر پای عیشش بیت گشتم
 بدل میخواستم چندان بگو شدم
 ولیکن عشق را نتوان نماند شدم
 ز عشق نوش لب گشتم چو رنجور
 ز دل عشقش قندار و مبرم
 ایامی راحت جان مهر دل
 ز عشقت ملک خود بر باد دادم
 بدست این زمانه زرد گشتم
 بدام هر دو زلف او اسیرم
 نباشد هیچ نوش از نیش خالی
 منم گشتم از عشق درین شد
 و یا آن کز غم رویت بمیرم

چو شمع از آتش دل فرو باشم
 ندارم جز غمت در سینه مال
 از آن لیلی چو مجنون چند ناگم
 بدست محنت ایام بفر وخت
 خداوند ابرین بنما جملش
 ز جام شوق عشقش مست گشتم
 که مر نوش لب از خلق پوشم
 بگو اش به پیب چون توان شدم
 ز سینه عشق او را چون کندور
 بمن راه چین و شوار نمود
 ز بخت بماندم پای در گل
 بروی خود در محنت گشادم
 ز بخت نوش لب بیمار گشتم
 چگونه دست از زلفش بگیرم
 نباشد یکدی از زلفش خالی
 که تا جان باشدم در تن گشتم
 و یا خود اسن وصلت بگیرم

دران دشت و بیابان شاه یکسال | همی گردید تا گردید بے حال

مشورت کردند ملک زاده بارسخ بجمته ماندان پان

و جواب دادون راسخ

براسخ گفت شه کای یار دلسوز

نه روز پاک راه دشت پویم

نه اسپان را قوت در راه قتن

تبه کاری انجانب روز گاری

بشه زاده زبان راسخ چو بشود

که با ذاصد هر اران جان فزیت

بگفتار ایم آنست ای برادر

پیاده راه وادی در نور دیم

پس از حمد و ثنای زاده راسخ

که از باد و هوای این بیابان

اگر باشد رضاے شاه والا

چو اسپان جلگی فرستند انکار

بگفتا شهنشے نیکوست رایت

مرا خود نیست دیگر کس بجای

ز ما برگشته نجات و دولت امرو

نه دلداری که راز دل بگویم

نه شهری کاندران تبوان نمفتن

که پیش آدم را از بهر پارسے

ز بعد حمد شه پانچ همی بود

بفرما بر چه فرمانست رایت

که اسپان را با ساریم کیم

که بسیاری ازین اسپان بدریم

بشاهنشے چنین برگفت پانچ

چنان دانم که نزدیک است عمان

بروز چند بنشیند بدریا

بکشتی ما درون آرم یک با

مرا خود نیست دیگر کس بجای

چو راسخ این سخن بشنید از شاه	زوان نهادر و بر جانب راه
بیاد تا کنر آب دریا	بدید آن آب دریا تا اثر یا

رفتن شاهزاده بجانب دریا و عقیق بار اسخ و سوار
شدن بادشاه عالمیان در شش کشتی غرق شدن

چو ایشان بر لب دیار رسیدند	به پیش شاه شهباشیدند
به پیش شاه ملاحان آن بحر	یک کشتی پیاد روند چون شهر
بر آن کشتی نشست اگه ملکزاد	شاهه باد بانها جانب باد
چو خورش سرکشی کشتی براندن	بروی بحر هر جانب دو اندن
بهر جای که شهر پیاد باری	پدید آمد در مرغذاری
کشیدی شاه کشتی بر لب	برفتی اندران وادی بشتاب
بران مردم بگفتی داستانی	که باشد یا بد از یارش نشانی
نشان نوش لب باشا مشهور	هم از بیت الامان وادی آن
نیگفتی کسی ازینها نشانه	تو گفتی خود نبوده در میان
همه روز و همه شب راه مانند	بردی بحر تا سالی بماندند
شب شش هزاره بار اسخ می گفت	ز دیده گوهر عبرات می سلف
که ای یار موافق این چه کردی	ورین مجروح سینۀ این سوزست

همی را نیم کشتی در شب تار چو دانی بیکسم حبای رسانی بنه تاج مراد مهر باز بر سر پدید آمد نسیم تند صرصر که دریا ناگهان برخاست از جا بشد شوریده دریا کف بروداد همی از جوشش از سترایا برون زد موج هر سوتاثر یا	بشد یک سال تا در بحر خوار خدا یار نهامی بنیکسان مرا زین محسری پایان بر آور درین بد کز قضا از سوی خاور یکی باوی نبرد بر آب دریا سپاه باد بر دریا در افتاد بجوش آمد چو دیگ تفت جوشان ز قهر بادهاست تند دریا
--	--

مجاد که کردن باد و آب دریا با یکدیگر و غرق شدن کشتیا

و یا شوریده بخت مردم آزار مثال قفس خیمش بنخور دی بجوشید از غضب کف جوشان بهم پیوسته چون شد سکندر بخود غریب چون شیر از قهر ز جای خویش همچون برق جوشان که شد باد از زبیب او گریزان	چو باد آندید گفت اسی آب بدکل توسیدانی که بایونس چه کردی چو دریا این سخن بشنید از باد برون زد موجا چون کوه خیم خبر چون یافت ابراز جنبش بحر گرفت آن بحر خطیخ منیع بردست فرو بارید سنگ شاله چندان
--	---

چو آب از گشت کشتی را بنگیند
 چو باد از پیش دریا نهزم گشت
 قضا را شده بروی تخته مانند
 روان آبش بساحل بر د چون
 نه یاری و نه غمخوار و نه سبقتی
 غم را رخ بجان او مستاده
 فغان برداشت خاوه ز ابر کین
 و جور گردش چرخ ستمگار
 کجائی را انجم یارب کجائی
 نبودی هرگز از پیشم چو غایب
 تنهت در دوار دنیا هست موجود
 کجائی ای سرت کردم کجائی
 کعبه اینم ترا ای یار جانے
 چه چاره سازم ای پیوند جانم
 ملاز روی تو بود دست و لشاد
 مرا یاری دل از بهر تو خون شد
 کشاد از چشم من صد چشمه خون

جدا شد و ز راتش ننداز بند
 بجای خویش دریا زو شست
 بسر سوخته را در یاسه راند
 برون آمد شه از دریا بشد شاد
 بمانده زار و حیران بی شفقتی
 چو مجنون سوی بخوار و نهاده
 که ای چرخ ستمگر جرم من چیست
 فستادم اندرین آدی ز تو خوار
 ز من پیمان بگو بهر چه برائی
 عجائب مانده ام این دم عجب
 و یا تو غمخوان دریا گردنا بود
 تنه در دلیست این در و جگر
 که می آرد ز تو از من نشانه
 که یک دم آیت وصل تو خونم
 ز تو دو ساد فنا دم این چه افتاد
 نمیدانم که احوال تو چون شد
 غم دل با که خواهم گفت اکنون

مهم از آنش عشق تو در سوز	کجا یابم ترا ای دوست از روز
بجای نوش بر من نیش آمد	مرا امر در غمیت پیش آمد

بدر آمدن ملک زاده روی تخت پاره از رویا و تنه

ویکیس ماندن بیابان

بماند آنجایی روز و یکی شب	گهی بر راست میبرد گهی چپ
ز بحر نوش لب فریاد میکرد	پیش آنکه ز خشس رایا بیکار
اند آنجا روز دیگر راه پیو و	براهش خیلکی از دور بنمود
در آن چگل یکی شیر زبان بود	که شیر چرخ از دستش نهان بود
روان آن شیر از کیسو پلاند	پیش شاهزاده خوشن دود
بخرید و بتندید و نه حاجت	ملک زاده به تیغ خویش دوست
کشید و زدی بفرق شیر ازیم	بشد در حال شیر زدی و نیم
یکی تکه کشید از پشت آن شیر	به نسبت اندر زبان از فوطه زیر
در آن چگل ز میوه بد فروان	بخورد و سیر شد بر دست و پا
که و دره چند دوزی بگرداند	بزان قوت بره رفتن تواند
پیش آنکه روی در محراب داده	بسوز سینه و پایی پیرا داد
در آن محراب دم میزد و شب شد	نه پادشاهی و نه غم از دهنه داد

هزاران اشک همچون قطرات
شد از مژگان لبین و فشان
منغان از حسرت آن ماه میگرد
که گفشی غالباً دنیا سر آمد
بغریه و سیه شد روی آفاق
که شد کوه سفیدی آن بیابان
ز ترا گشته دریا پر زگوهر
میان آب و آتش مانده حیران
نه از هیبت توان آنخوب غمخوار
گریان چاک چاک سنگ بر دست
شکستی شیشه ناموسل از تنگ

چشم بوس لب میریت از سر
باید ای نه آب و آب مانده
بجای برو ماه و آه میگرد
شبهای که روی از مشرق برآمد
بشبه بر روی این زلف و فری طاق
باید سنگ ترا از چندان
روان شد هر طرف دریای دیگر
لک از سوز دل در آن بیابان
باید زان و نه جای بودن
ناله زاده ز شوق نوش لب مست
بشبه کوفتی از دست دل سنگ

سین ملک زاد و قصر دیو و حرب کردن با او
آشته شدن دیو و خلاص کردن گلبوی را از بند

ز مشرق صبح صادق روی نمود
نمود از پرده خورشید جهان همه
یکی قصری بلند از دو نیمه بود

بر روی ادوری از غیب بکشد
بشد عالم نمود از رخ زهر
چرخ بپایه زمین و قلم بکشید

روان شد شاه سوی قصر چون بآ
 زنانی چون بگرد قصر گردید
 کشاد آن در و آمد شاهزاده
 بگردش از در و با قوت مر جان
 بر تخت ز گل روی بخت +
 چنان از زیر چادر میدرخشید
 گمانش شد که باشد لولب این
 روان رفت بگرد از خواب بیدار
 جوان دختر پری خود آدمی دید
 که ناخشنوده بر خود کیستی گوی
 بر روز پنجار روان ای نرودانان
 نمیدانی که اینجا جای دیو است
 تنگ گفتا که ای سر و خراش
 من بیدل ز عشق گلزار می
 تو خود برگو که توری یا پری زاد
 بگرد قصر صد سرخ بود پیش
 چه سان اینجا فساد می آید و بیکس

سید و گشت شاهنشاه و لشاد
 در آن قصر ملک پیکر در می دید
 بدید آنجا کی تختی نهاده
 زهر جانب جواهر با درخشان
 بزیر چادر شب رخ نهفته
 که شه از حیرتش بر خویش جمید
 که بد روشش شال ماه و پرن
 بگفتا چند جفتی خستد ای بار
 عجب ماند بسویش میدو تندید
 درین منزل ز بهر جیتی گوی
 ترا بر خویش رحمی نیست چندان
 که چرخ از گوشتش در غرولست
 خجل دیدش دیت ماه تابان
 همی کردم بصحرای چون غباری
 که آدم اندر یخاکه شود شاد
 که باشد دشت و کوه صعب پیش
 چه میخواهی دین محرابی خرس

تو خود اینجا بگو خواهی چه سان بود کشید از سینه سوزان دم هر دم مباد اکس بر وز روزگارم که بودم متصل بازیب با زین به طرف چمن بودیم دمساز ز گلها که چمن برگزیده دلمان بر آمد گرد بادی ناگهانی بیاد روزند بروی تخت بنهاد مراجان و دل از هیبت بفرمود خدای تست عقل و هوش جانم چه می باشد مرادت تا بر آرم که خوگیرم تو آنکه شوم بار برویم بنگر و تا یک زمانه شبانگاهان رود بر روی کسار جدا از خانه و از خویشان بار بشد جان ملک زاده از ان نشین که گشتم یک زمان از روی تو شام	منم همان می خواهم شدن دود چو بشنید آن پری رخ از سر دود بگفتا از چه پری حال زارم منم دخت سپه سالار بحرین همیشه با پری رویان طناز بدم اندر چمن روزی خرامان که آن دم از قضای آسمانی ر بود از گوشه گلزارم آن باد یکی دیوی بیدم پیش من بود بمن گفتا که ای روح درونم تیرسی کز غم تو بعیتر ارم بدو گفتم مرا یک سال بگذار کنون هر روز آمد ناگهانی بیار و خوردنی با خویش بسیار بمانم من در اینجا رو بیمار بگفتا آن پری رخ قصه خویش پس آنکه باز گفت او با ملک او
---	---

یو لقمه خال جو ویشل تو درم
 کہ سہ گز روان وین چلتاں چرس
 گفتاں ہوا کاسی غمیرت تو
 چو درم فالتی بس جھنجھٹیں
 کہ قصبہ سن آری نہ بخت میور

بمن خبر گو تو آرا ز قلمش
 بدام شمعہ نمک منہاں
 مرا طاعت از کفایت
 مبادا کہ آری نہ بخت میور
 تم انجستہ و جی نہ بخت میور

خبر یافتن ناکر از آرنوش لب و شادمان شدین

چو بشنید آن پری رخ قول آناه
 کج اویدی تو روی نوش لب
 کہ از آناه و نحو رشید زمانہ
 ملک آوہ چو بشنید این سخن
 کہ ای دلبر گواور اتو دیدے
 بشہ غمہ کی کہ و عسالم دیدم
 بشہ گفت آن پری رخ ای بلور
 ماخو نام هست ای شاد گل بو
 دوران روی کہ او از او ماور
 پدر آشفته شد از مهر و ویش
 باغ تویش مجلس را بار است

بخند و روان بر گفت کاسی
 چو میدانی تو آن اصل و نسب
 بحر خود بدیدہ و مصیبت
 بزد مدد چاک و تن پیوستہ
 و یا این نام را از کس شنیدی
 نشان این مستند از تختیم
 کہ ما ہم از کیے ما و دو خواہ
 پس آنگہ خواہم نام گاری
 گرفت اندر زمانہ عیش از عمر
 بہ بست آئین نامہ قہر و کین
 نوای جنگ خود و نامی برکت

گفت باز درم بودم قد پیش
 را که تخرسند و پیشین چون آمد
 در نورزدی او شد خجسته روشن
 لعلی تلخ مزج بر سبزه او
 در بان بکشتا و کامی خواهر پیش
 و شب گشته که در باغ تو شام
 سر آمد و تهری آمد بر او
 بدو شد باو خرم این وقت هم زاد
 گفت این و بد او شل غمیر و بخت
 و نامم ما درم بر فاست از جا
 دردی سر فر از دم در زمانه
 بخدا ما بیمارند آن گسردا
 غمیر مودان پری زاو کو کیش
 جوید خوش لب پیش مانند
 بداد آن طفل را چون مادر میر
 پس انگی خرم رفتن کرد آن زن
 بهر دخترت افتاده در ولی

شریف خرد و دانش
 ای گفتی سخن ز حسد کم و بیش
 بیامد در زمان با جد و با جد
 شد آن قصه با منده گلشن
 لباس باو شای و در بر او
 که من یادم بود در عین و در کیش
 در زدن باغ و گلزارت بر او
 که مثلش نیست ز هیچ سرخ دوا
 صلا زعفر او شد جان منی شاد
 زمان ویر بر آن و نصیب بر خست
 گفت ای بانوی گل ندی زیبا
 ز لطف خویش هیچ دوزیکانه
 که منم آن نگار سبزه را
 که آورند آن مهر را در آن پیش
 بروی مهدا و گوهر فشانند
 و زان پس شادمان شد آن زن
 بپایش یوسف از دایه ز من
 هماندم از غم او پایی در گل

بگفت آن زن که کردم عهدی از آن دم تا بغایت هر سراه بماند هفت آنجبای عشرت چو بشنید این سخن از وی ملک ز اول تپا خور از خود شاه بگفت آن مده نشه یارب چه بودی اگر رفتی مرا سر اندرین کار بگفتی حال زارت در بر او ولیکن چون کنم هستم گرفتار نشان دوست من دارم چه گاهی بگو با خواهرم در و دل ریش طبیعت را نشان دادم کنون خیز ملک زاده چو بشنید این سخن که گر سر بایدم کرد اندرین کار بکن دل را قوی ای خواهر من دینداری که پیش دیو خوارم و ز کین گزاشش کین بر سر دهم	که آرام پیشیت اورا هر سراه باید نوش لب با شمت و جاه نشنید شادمان بر تحت دولت روان بر جبت و اندر پایش افتاد ز روی درد گفتا نزد آن ماه که من در شهر و ملک خویش بودی نمودی نوش لب را با تو یکبار بی روی عقل و هوشش از سلو درین وادی بدست دیو بد کا پرس از من اگر محبوبی اهی کز دیابی علاج اندوخویش روان رو در عنان او در آویند بگفتا هم بحقی دانا برم با خود ترا زین قصای یار که هست این منت تو بر سر من همین لحظه دار از وی برآرم بیک حمله مه عالم بسوزم
---	---

اگر همه ای گیتی مرد گیرد
 اگر چه این زمان خود هیچ بهیم
 بین تا پشت از عفرید ملعون
 کنم زین دم بیک کپر پاکش
 خورده از من هزاران زخم کای
 و برین بودند کو عفرید چون دار
 ملک داده چو دیده او را روانی
 بلی کپر ز ترکش کرد بیرون
 که بر آن از پس شتش برون شد
 سرش بر پشته شاه نشیبت
 قتاد اندر قدمهای ملک زاد
 چه خوش فریبت ای فرخنده پیش
 حسود کور دل گشته بهتر
 اگر عمری دفسای او گزینم
 کسی کو مر ترا در رنج خواهد
 جهان از جنس دشمن پاک میکنم
 مشو این ز دشمن تا توانی

چراغ میبزم هرگز نمیرد
 که آرد تاب رنج چو بسم
 چه سان را نم بهر سو چشمه خون
 سپارم یکدم اندر زیر خاکش
 ز این زخمش و از بخت یاری
 در آمد از در آن بدکش مردار
 بجست از جای چون شیر یانی
 بز در سینه آن دیو ملعون
 روان آن دیو ملعون سرگون شد
 روان دختر ز جای خویش حبس
 بشد زان واقعه بسیار دلشاد
 توشسته دشمن تو مرد در پیش ^{خفته}
 جهان بر دشمنان برگشته بهتر
 تو از دشمن گوی نیکی نه بینی
 بر بنان تا دل سختش بجاهد
 تن بدخواه خود در خاک میکنم
 مبادا دشمنان را خواوانی

که بر دشمن شدیم از بخت فیروز سبک و نبال کار خویش گیریم بآن نسرین عذر داشت در دهر هزاران ساعه غم نوش کرد حدیث نوش لب گفتی شفقتی برون آمد ملک زاده بآن بد شگفته سبزه و گل چون بهاری گرفت و دشت و صحرا بره دیش که برسد حال آن دشت بیابان که باشد رشک مصر و غیرت دم ز دست و درد و غم آزاد گردید بگفت ای کلفه از بارستان ز جام خوشدلی آبی چشیدیم یکی قاصد بملک خود فرستاد ز جبرین بخت آرمیده	چه خوش روزیست ای ولاد امر بیا بخیز زاده و پیش گیریم ملک زاده برون آمد از نخل شهر گهی گلبوی را بر دوش کردی گهی افستان و خیزان راه رفتی بعد خواری از ان صحرای خوش بدیدند اندران بر مرغزاری زاده صحرانشینان خانه خویش بیا به شاهزاده و پیش ایشان بگفتند آنکه بجزین ست این بوم چو بشنید این شنیده شو گردید بیا پیش گلبوش و دستان مبدک باد در ملک رسیدیم چو گلبو این سخن بشنید شد شاد به نزد یک پدر کای نور دیده
--	--

نامه نوشتن گلبوی به پدر و مادر و اسب و براق

فرستادن پدر و مادر گلبوی بایشان

نوشته آن ماه نامه از سر درو
 رسر نامه بنام آن خدا می
 خداوند زمین و چرخ اطلاق
 بداد و چون نه کردم ناسپای
 هزاران شکر گویم مر خدا را
 یکی شنوده از ملک توران
 بگشت آن دیور از فضل
 کنون آورد نزدیکه تا نام وود
 فرست از بهر ما اسپان تازی
 چو شد نامه تمام و مهر نهاد
 بشد قاصد روان چون باد صحر
 سپه سالار چون آن نامه بخواند
 در آمد و حرم خندان دلشاد
 چو باد خواند نامه گشت بهوش
 پس آنکه اسپه پای خامه شاه

ز سوز سینه و خساره زرو
 که باشد گمراهان را رهنمایی
 پدیدارنده گل از تنگ خاک
 ز دست دیو بد کیشم خلاصی
 که آمد بر سرم یک شاه والا
 بیامد از قضا در آن بیابان
 چو یوسف بر کشیده از تنگ چاه
 و یک از مانگی گشتم نابود
 بکن از لطف این مسکین نوازی
 همان ساعت بدست قاصد شد
 بیامد نزد شاهنشاه چو آزر
 بوسید انگشان بر چشم خود ماند
 روان آن نامه را با مادرش داد
 لباس صبر را افکند از دوش
 یکی مهد مرصع به سر آن ماه

فرستاد از کسان خاص محرم چو گلبوی دید کا بد قاصد از راه سرو پا از برای شاه و گلبوی پوشید و بمهر کب شاهنشست روان گشتند سوی شهر بحرین برآمد خنلق از هر سو به محراب بقاصد کرد همزه شاه در دم بشدش روان آمد نزد آن شاه مرصع تابجاو زیبا و دلجوی بمهد خویشتن گلبوی ز دوست قتاد از شادمانی در جهان شنین سپهسالار گشت از دور پیدا
--

رفتن گلبوی بنزد پدر و تعریف کردن ملک ز ادرا
و آمدن ملک ز ادرا بنزد سپهسالار

بشد گلبوی سوی شهربان آل همه حال ملک ز ادرا پری چهر حدیث نوش لب از گفته پیر سپهسالار چون بشنید آنها بیامد در تنگ خرگاه انگاه چو شهنشاه خبر شد ز دولت تافت پس انکه از ره غرت بخمرگاه زبان بکشاد بر مدح و ثنائیش بگفتا باشنشه صورت حال بشاهنشاه برگفت از سری مهر یکایک کرد پیش شاه تفسیر روان برخواست آن شه بر سر پا دوانیدند کس و نهال آن شاه بخاصان در خرگاه دریافت در آمد با ادب و پیش آن شاه بگفتا از ره حسرت و غالش
--

توئی چون پیشوای سلسله آدم
کردید امر و زچون تو شاه والا
سما و عرض را خورشید دیگر
غلامت قیصر و جمشید زبید
جهان از فقر تو با فقر و زبید است
که عالم را کو عالم پناهی
شراب آب حیوان شاه ساقی

که تا باشد جهان باشی بمالم
زهی چهرت ز گردون رفته بالا
جانی عدل را جمشید دیگر
جنابت از مه و خورشید زبید
شکوه و دلت لب و لغیب است
ترا زید لب رسودای شاهای
حیات تا قیامت با دباقی

شنیدن الفاظ ملک ز او را پس سالار و بعنرت
پیش آمدن اسپه سالار ملک ز او را

بچشم مرحمت بر سوی او دید
ز شمد آب فرو بارید این نوش
چو شد دل شاهان از بهمت تو
تمام ملک خود را با تو داد و دم
ز شفقت قصر خاص خویش داد و
پس انکه در پردی غیر بستند

سپه سالار چون آن مدح شنید
ز جابر خاست بگفتش در آغوش
که هست آخر یک غم منت تو
توئی فسر زنده من در هر دو عالم
سپه سالار انکه بر ملک ز او
بعیش و شادمانی خوش نشنیدند

دیدن ملک ز او را و اسرار او شناختن

سوی بحسین از باز بگشت بدید از دور بر پا ایستاده که بکشت دم نظر بر روی آن بار رهایی یافته از آن بحر خونخوار که آرندش روان بر جانبِ قصر از و احوال او پرسید آن شاه که آید از تو بوی آشنائی که لب و درست ای شه شمع عالم همین ترسم که گرد و خاطرش پیش و را شناخت آن بار و فادار زاول تا با خبر آن نگوfer منم آن شاهت ای بار موفقی مکرزاده بشد بسیار و لشاد پس انکه در بر روی غیر بستند	تقصا ز شاهزاده بود و گشت در آن بازار را رخ را پیاده بگفتا شکر ایزد اندرین کار بخدمت که آن یار و دستدار پس انکه گفت آن شهزاده محضر بیاد و دند را رخ را چو از راه که چونی و چه شخصی از کعبائی بگفتا خود میرس از حال زارم اگر گویم شاه این قصه خویش ز لبش شسته بود از عشق بچار بگفتا حال خود به شاه یکسر مکرزاده بر رخ گشت ناطق + روان را رخ بست و پایش افتاد بخلوئی با هم نشستند +
--	--

پس بدین رخ حوال مکرزاد و جواب گفتن مکرزاد و بار رخ

زبان بکشت و سلخ کوی کور + چه ملانی از عسیم دلمار و بجای

چه سانی و چه شکله در چکاری
 ویرین بی یاری آخر یار تو گیت
 چگونه می کشی جور ز مانده
 ترانی سونس و نی بیج غمخوار
 بگوی این جان مول بیمار تا چند
 ترا این خوردن اندوه شد ویر
 ز سر جردن کن این سودای بخت
 دل شعوریده سازین کار بردار
 چه دشت و کوچه پیروی ویرین
 برون وضع خود گشتی تو بسیار
 دلم از بهر تو در موج خون ست
 دلت با آنکه یکچندی بلاوید
 بیا از موج معنی مهر بر کن
 مرا تا از تو دور فکند تقدیر
 جو گل بشگفته یاری مینمائی
 ز دوران یافتی مطلوب خود را
 خواهم سنے تو من آزادی خود

چگونه روز و شب آن سبکزاری
 ویرین اندوه غم غمخوار تو گیت
 زمانه را تو سخته کردی با نه
 چگونه میتوانی بود به یار
 سرشاک و دود است خرابان
 ز غم خوردن گشتی تو بسیار
 بسیار بخت کن هرگز بدین روز
 تو میدانم چه دیدی ویرین کار
 دلم از بهر تو در موج خون ست
 دلت با آنکه یکچندی بلاوید
 بیا از موج معنی مهر بر کن
 مرا تا از تو دور فکند تقدیر
 جو گل بشگفته یاری مینمائی
 ز دوران یافتی مطلوب خود را
 خواهم سنے تو من آزادی خود

مبادایچ غنیم را صدوی تورام تراشادی بود از فضل

نمودن ملکز اورا رخ را به سپهسالار و خلعت حاضر
نمود و اودن را رخ را و نشانیدن نیز خود

ملکزاده از آن لفظ گهر بار
که ای نور و چشم و راحت جان
که تا از تو جدا شتم چه دیدم
باخریافتم از فضل الله
تمامی قصه عفریت و گلبوی
بشد دل شاد و رخ زان حکایت
پس آنکه شاه و را رخ هر دو در هم
سپهسالار بر سید این کدام است
ملکزاده بگفت ای شاه غمخوار
تمامی قصه را رخ بشه گفت
ملک بخواست را رخ را بشد شاد
نشاند اورا بمجلس جای نیکو

چگونه کل فشانند از بهر آن یار
بگویم سرگذشت خود بدوران
چه خواری با که از دوران کشیدم
خبر زان گلشن از غیرت ماه
بر رخ گفت آن شده موی باکو
که آمد در دشت شاهش زانهایت
روان فرستند نزد شاه با هم
چه شخص است این بگو و از انچه است
مرا خود راحت جانست این یار
ز اول تا با خرا از تنهفت
پس آنکه خلعت خاصش بدو داد
نمنا گفت شه با او زهر سحر

رفتن ملکز او پیش گلبوی و نالیدن از بهر نوش لب

وشادمان کرون گلبوی ملکزاد را از آمدن نوش لب

ملکزاده شبانکه جانبِ قصر
 بدیگر روز آمد نزد گلبو
 نیکفتی که این رشک پری
 بمن برگو که جانم سوخت زین درد
 چنین گفت ابشه از مهر گلبوی
 ای آید بهما در نوش لب باز
 که اورا بمن بهر نوعی که باید
 بشه خندان ملکزاد و برآمد
 بعد شامی عشرت گفت بر خیز
 که فردا نوش لب از دور آید
 که گلبو گفت شه در باغ من و
 چون او را دران باغ آوردند
 ملک باران و بار غنون ساز
 آب باده ساقی طربناک
 ز عشرت هر زمانی جام باده

ایار انخ بیامد آن شه عصم
 که ای گلبوی جانم سوخت بر تو
 تو نخواهم نمودن بی محابا
 تمام چون موی گشت چهره افروزد
 که فردا غره ماه ای پری روی
 برو در باغ من مجلس بکن ساز
 بیارم نزد تو زانسانکه شاید
 پیش را بخش از دور در آمد
 تو اسباب طرب را ساز کن تن
 فراق عاشق مسکین سراپد
 بکن یک صحبت خاص از مهر نو
 تو بنمایش تو باش خشنود
 در آن باغ آمد و شد مجلس که غار
 بشست از لوح دلهای غم
 لب خود بر لب خود بان نهاده

ملکزاده گرفتہ ساز بردست ز عشق نوش لب نالان چو بلبل	ز جام نچودی گرویدہ سرست بشکل غنایب از فرقت گل
---	--

آمدن نوش لب در غرہ ماہ بملک بحسین و دیدن
گلبوی را و خبر یافتن از عشق ملکزاد با خود

سخن را مرغ چون ایخا رسانید بگفت ای شاهزادہ اندرونم چو آمد غرہ ماہ و مادر چو دقصر سپہسالار رفتیم بنا کہ آمد آواز سے بگو شمع بجستم از زمین آزاد برپای بسویش از رم شادی دویم بگفت ای جانمن چون رستی از بند بگفت ای سرور نور و دیده بگشت آن دیور از فضل ہد تعجب ماندم و گفتم کہ گلبو سے بگفت ای گلرخسان گویم جو رہاست	روان بر جانب معصوم شد دید نگوشنو چہ پیش آمد ز ہر دم سوی بحسین خج رفتیم یکسر بعشرت با پری رویان نشستم ہم از گلبو کہ از سر رفت ہویم بدیدم روی گلبوراد را بچلای براز شادمانی در کشیدم کہ از بستان تو این خار بر کند یکی شہزادہ شد آنجا رسیدہ مرا آورد ایخا با خود ای ماہ چہ سان آدم رسد ایخا تو برگوی کہ آن شہزادہ در آنجا چہ بخوہست
--	--

ر عشق روی تو سرگشته گشته
 تعجب ماندم و گفتم که ای ماه
 تمامی قصه پیر و ملک زاد
 بس آنکه قصه دشت و بیابان
 ز موج بحر و از کشتی شکستن
 بمن چون گفت گلبویان خنما
 بگفتم آن جوان حالا کجاست
 بگفتا و جلاز من نگشته
 درون باغ من نبسته خرم
 من و گلبوی و گلر و هر سه در حال
 بان باغی که بود آنخبا ملک زاد
 و چشم چون بروی شانزاده
 رخی دیدم بان یک طبقه
 و بانس قیمت پا قوت شکست
 و چشمش ز کس و بالا میان
 چشم من بروی آن رفقا
 چنان بخود شدم که پادشاهم

میان خاک و خون آغشته گشته
 کجا دیده مرا بر کوی آن شاه
 پیش من بگفت آن سر و آراه
 وزان نشستن در پای عمان
 وزان مردانگی و دیو شکن
 بشد اندر دل من مهر پیدا
 جدا از تو بگو آخر چرا شد
 ولیکن چشم بر راهت نهسته
 بیا با هم رویم آنخبا بیکدم
 ای جنگ عجب رو و نکوفال
 بر فتم و شد گلبوی دلشاد
 قضا را در چمن چون شد کشاوه
 و لب لعل بخشان طوبال
 بخوبان جهان راه سخن بست
 بغمزه آفت و در زمانه
 بیکدم عقل و هو شتم رفت بر پا
 دوم در پای آن سه بر سر افتم

یکی خمر که بد آنجا نصب کرده و آن خمرگاه فغم خوشش شستم شد گلبوی در پیش ملکزاد چو شنید این ملکزاد و ز خود رفت پس آنکه ارغنون ساز نکوف در اندم از زبان شاه میگفت	محمل گرد آن بستند برده و چشم خوشش بر رویش بستم گوشش گفت کامه سرو آزاد شد سوزان چو شمع از آتش نفست بگرد آن ارغنون را ساز ساز در معنی بسر ساعت همی سفت
--	---

سرود گفتن ارغنون ساز از زبان ملک زاد شنیدن نوش لب از خمرگاه

تعالی الله سیمی آمد از دوست گر یک صبا فرشتش باغ است دلهم این بومی دلکش می شناسد چمن رنگ بر رخ دلدار دارد دل خسته ازین بو می کشاید مگر روی زمین شد آسمانی گنجائی ای گل گلزار یاس بیا خوش آمدی وقت تو خوش باد	که افتادم بیرون چون مغر از دوست که ما را بوی جانان در بو باغ است خوش آمد خوشدم خوش شمع شناسد جهان امروزی بومی یار دارد نه گل این بوی جانان می نماید که از غم خود نهاندا اینجا نانی بیا پنهان چو رانی در چه کاره عجب آمد ترا از دوستان باد
--	--

شود از لطفت آبادان خسلی
 سرم ماندست از حسرت بزانو
 نبود از نجات خود امیدین این
 کد این بادت از عالم خبر کرد
 مگر ترسیدی ای مر از خدا تو
 زهی دولت که از بایاد کردی
 ز وصلت یافتیم از غم رهایی
 کجا گنجیم کنون چون غنچه در پوست
 چه زحمتها که دیدم یارب از هر
 چه کوه و دشت پیو دم بخواری
 اگر حرفی ز درد خود بگویم
 فلک زین طر جمال بسیارند
 مرا با آنکه یکچندی دو انید
 ز روزی دوست عید می آیم
 سه اوت یار و دولت پادارست
 مرا امروز روزا جندی است
 بیای دوست یکدم ماین باش

کمش که گل بروی ماه تابے
 کد این باد آور دست این سو
 که وقتی بینم آن خسار زنگین
 که در دم در دل سنگت اثر کرد
 و گرنه ماکب و خود کجای تو
 دل غمگین ما را نشاد کردی
 جدائی داد از در و جدائی
 که خواهم دید اکنون طلعت دوست
 چه سان یکچند شمشیر دشمن
 چه سان یکچند مردم بخواری
 تو گوئی خود من از فولاد و پشم
 گهی راندی که را گاه خواند
 بجهاد بد مقصودم رسانید
 چنین خود عهدی که باشد دل افروز
 خزان بجز را وقت بهارست
 سری افکنده را وقت بلند است
 ز روی محبت غمخوار من باش

تقاب از روی چون خوشید بکشا ترا وقت ست با من عهد بهمن چه از دوری خود جانم خواشی چو ماند از ساز قول از غنوں ساز بخوشگوئی همه دست بر سفت بحال بستر از نور شد بنما نه این ساعت پس پرده شستن چه وقت آنگاه از من دور باشی عجب و دوازده روز و دو اواد حسین ساز کرد و این گل گفت	
---	--

سرو گفتن عجب و دخیلی از زبان نوش لب

دلا آن سرچین بخور چیرائی بیک دیدن کسی دیوانه گشتت مشو یکبارگی از راه بیراه بگردی ما را از مخم نه خالی بیک جرعه چه شد سر مست گشتی مده سر رشته و انائی از دست به پیبری تبه شد روی صبرت بکن به صبر کار خود حواله تو خود را این چنین بیدل چه سازی درین ره جان صد یقانت بر پای	گنج شد آن همه روز و آزمانی چنین در عاشقی افسانه گشتت چرامی انگنی ما را در افواه چنین هرگز نگشتی لاابالی بزیر پای غمها پست گشتی بیک جرعه مشو دیوانه و مست کجا شد قوت بازوی صبرت فرن بر سنگ به صبری پیاله که سر باز نیست اینجا این بازی درین غم دیده مردانست گر پای
--	--

گزین سیلاب رخ درابر کران برد
 چه جامه کاندیرین غم چاک گشته
 هزاران پنج جان برکنده است
 کراشت نذر بخت و صالی
 نه کار نیست این کار دلیران
 منبر سیر و نه حد خویشنگام
 کسی کو مصلحت ندیش باشد
 ترا این مهره سختن مصلحت نیست
 چه کردی ای دل بازجوی شاد
 خود افتادی مرا هم افکندی
 بسا سر کزلی دل رفت بر باد
 بیک و بدن کسی گرد چنین کم
 چه دیدی کین چنین دیوانه گشتی
 بیک و بدن رفت از دست دل
 نمیدانم کزین خونخواره همچون
 کسی روزی ز دست عشق جان
 ولی خوش اشتی بیرنج و بسوز

کراویدی کزین اندیشه جان برد
 چه سرها کاندیرین ره خاک گشته
 سر مردان مرا افکنده است
 کرا بر روی هست از وصل خالی
 کج آید ز رویه کار شیران
 که درانی تو خود روزی ناکام
 میان زیرکان او پیش باشد
 درین اندیشه سختن مصلحت نیست
 کجا رفتادی آخر این چه رفتاد
 چرا شاخ طرب از بنج گندی
 ز عالم نام دل یکباره کم باد
 ترا آخر بخواد گشت این جسم
 بگوئی عاشقی افسانه گشتی
 علاج بیدلان کاریست مشکل
 چگونه جان بخواهی بر دیرون
 ازین سیلاب خون جان توان
 قضا در پیشیت آورد چنین روز

ولی بیرنج نتواند که بدیند	فلک دلها برای غم گزیند
برآوردار غنچون سارین نون ازود	عجب رود این غزل بگفت آسود

سرود گفتن ارغنون ساز از زبان ملکزاد

مرطالع بعد است ای دل افروز	که گشتم بروصال یار فیه وز
دل و دست از درد حبه ای	بشد با آشنائے آشنائی
برفت آن کز فلک خم اری کشیدم	زنو میدی بامیدی رسیدم
یکایک بخت ناخوانده در آمد	نگار سر و قدم در بر آمد
چو دولت هر کیه رازخ نماید	ز در اقبال ناخوانده آید
محل دولت و مد از شایخ بختش	فلک بوسه ز ندبر نای بختش
مرا هم این ترمان اقبال یارست	که از دلدارم امید کنارست
دل مرا از غم حبه ان فرغست	که بوی زلف جانان دروغست
بیای محرم اسرار ج غم	فرج بخش روان ناتوانم
ز روی بچوبه پرده بر فلکین	یکی آواز که غم الموم فکین
ز من آن چهره چون نمچه چپوشی	چو مپنهان مانند چپند کوشی
مرا بگذشت از حد آرزویت	بمن بنماسه این روی نکوت
چو از غم شیشه بچسبم بچسبشی	بروان او پس پرده چپاشی

چرمی باشی نهان در پرده چون لعل
سرت کردم بر افکن پرده از پیش
من از سودای تو ای ماه خسار
چه باشد که تو هم ای مایه ناز
بختی بر دل دیوانه من
و چشم من ز رویت نور یابد
چو گفتم پیش تو افسانه خویش
مرا کن از سر نو حلقه در گوش
مرا خوش داشتی چون تولدی
برون آ از پس پرده برون آ
سرت کردم سرت کردم بکن ناز
تو گرازی پیش رخ پرده بر آری
نگار نوش لب محبوب طناز
نوازی ساز کرد از سورش بار
چنان بر گوهر عشق مست گردد
عجب رود از هر سستی آشفست

که شد چون لعل در شش مرا نعل
ندارم طاقت دوری ازین پیش
بگشتم گرد عالم همچو بر کار
برون آ ای سوی جوینده دستان
گنی دان چهره روشن خاندن
شقای این فن رنجور یابد
به بخشا بر دل دیوانه ریش
که کرد داندوه ماضی فراموش
کنج ناخوشی تلک نشانی
مرا زین پیشتر خواری مفرما
بیایکدم باین بیچاره مردار
فراق و عجز را برین سر آری
چه خوش بشنید قول ارفنون ساز
بجلی گفت این آوازده بردار
بزیر پامی شو قم پست گردد
بانهک عراق این خوش نوا گفت

سر و گفتن عجب رود از زبان نوش لب

که آن ساعت رسد یاری یاری	نهی و زخمی و زخمی روزگاری
زهی ذوق و زهی ذوق و زهی ذوق	دل چسبست و سپهر پزشتوق
درخت وصل او در بار آید	امید آنکه ناگه یار آید
کند از لطف خود پروای عاشق	ز سر بیرون برود سودای عاشق
چو گل کویخ نماید در بهاران	چرخش روزست روز وصل یار
گهی بوسه بدست و گاه بر رو	دو دل داری موافق روی بر رو
گهی از خنده جانها را فزایند	گهی از غمزه دلها را بایند
کر این شد لصبب از نسل آدم	چنین دولت کرا باشد یاعلم
ز بهر روز غم غمخوارگی هست	خوشا عاشق که او را یارگی هست
گنج یا بید دلدار موافق	که دارد در جهان یار موافق
برون می آیم ای دلدار محرم	پیش تو روان ای یار بدم
نمک سان بر سر لیشم چه باشی	بروای پرده دریشم چه باشی
و یک اکنون ز حد بگذشت غم	مرا تا بود طاقت صبر کردم
گنج عشق و گنج نمک و کجام	نباشد عشق بازی را سحر تمام
چه غم دارم حیات عشق من باو	اگر شد ننگ و نامم جمله بر باد

بیرون آمدن نوش لب از خرگاه و بیوش

شدن ملکز او بسیر ایا آه

چو بگردن آدم آخره ز خراگاه
 نظر چون کرد بر رویم ملکز او
 روان رفتم بپای او فتادم
 چو دیده بر کشاد دید رویم
 باین دستور چندین بار از جوش
 باخسره ششم بکشاد و بمن گفت
 که ای دلبر توئی بنشسته به من
 چو عاشق دید روی یار خود را
 بجانان گفت گامی آسام جانم
 ببت داروی درد دردمندان
 رخت گلبرگ گلزار لطافت
 سرت سر جوشن صهبای جوئے
 چه لطف است این که کردی به من
 نهادی بپسدم تاج کرامت
 تنم از شوقی وصلت دشمنان شد

روان فستم بسوی مجلس شاه
 چو مصر و جان روان از پادشاه
 سرش را و در کنار خود نهادم
 دگر باره بشد پوشش ز رویم
 بمن میدید و خود میگشت به پیش
 ز دیده گوهر عبرت می گفت
 ز غیری این چنین بر حیده دامن
 لب لعل یافت جمله کار خود را
 فدای روح تو نام و رد و نام
 غمت شد دمی جان مستندان
 قدرت سرو گلستان طرافت
 ببت جوئی تر آب ز زندگانه
 خلاصم ساختی زین رو جانسوز
 راهی دادی از بار غلامت
 دلم در ملک شاهی کامران شد

شده بر شکر اندوه فیروز چنین یکبارگی مجبور شینی تو در جای شینی من بجائے کشم تنگت به بر چون غنچه در پوست همین میخواستم از نجات یکبار بکار خوش دلی ده مرده کوشیم بده امروز از لب موسیائی رهائی داد انهم خبر جهان سوز طییبی بر سر بیمار آورد چنین صبحی زمانه کرد با من ز وصل خویش در دم ازو گن مرا ای دوست زان خویش گون	چه خوش روزی که ما داریم امروز چرا باید که از من دور شینی پس از عمری چو دیدم شنائی بیاتادر کنار ت گیرم ای دوست توئی و من چمن خالی ز اغیار بیا بایگد گر بمای بنوشیم در نعم هست محب روح از جلالی زهی دولت که ما را وصل امروز سعادت لطف خود در کار آورد ز رویت خاشه جانگشت روشن بیا حاجات مسکین اردا کن فر و نگذار چون در و مندان
---	---

نصیحت نوش لب ملکز اورا منع کردن از عشق خود

چو گردان گفته مدحش خود کوش بنای گفت را بنیاد بنهاد ز کرد و هات عالم در امان باد	نگار نوش لب سر و قصه لعلش ز دج لعل در دم مهر یکشاد بهاش گفت خسرو کامران باد
--	--

فلک زیر سم فوج سپاهست
سرگردون گردان زیر پایست
ترا سودای من در سر حلقه
تو جنس دیگر و من جنس دیگر
تو خود را بهید و غم چه داری
که دید از غیر جنس خود وفا فی
کز غم آهمن از سو هن بریزد
تو روزین پس و گر خود را میازا
طلب میکن ز جنس خود حریفی
مرا سودای و مسلم راه خود گیر
اگر عمری در امیدم نشینی
مگو با من حدیث خویش دیگر
چه انگیزی تو از کوی بلا گرد
درخت غصتم شکل بلند است
محالست این لکر کس در روز ایام
نم فارغ ز هر گفت و شنیدی
برین دعوی پاکم کنز خواهی

جهان چون من مصلح باز گاهست
سوداوت کارش برای مرلست
ازین سودای حاصل کن یاد
برین سان انس کی گردد بسر
نیاید از خلاف جنس یاری
چه راحت گواه را از کمر بائی
ز متضاطیس سنگین دل چه خیزد
ترا با من نیاید راست این کار
چه میکوشی تو در خون ضعیفی
تو از نوش لبان کی شوی سیر
ز شاخ وصل من بر کی نه بینی
نگیرد آتش اندر هیزم تر
مگو بدایع عاقل آهمن سرود
که هرگز گش از و بر کی نگیردست
ز شهد وصل من بشیرین کند کام
مبدد و فضل من هرگز کایدی
و رود بوار هم بدد گواهی

زار می گردون ملکه او بر نوش لب ناز گردون نوش لب
 و سخن تلخ گفتن با ملکه او

ملک بارو گر گفت ای دلدارم چراغ گفتگو چیدن میفرورز چو روز وصل روزی شد بزم کام گویا من حساب عصمت خویش ولی این بهم بین کز مهر تاباه چه خونها خورده ام رکوده دشت همه درهای بیدادی کشادی درین منکر که من خاکی وجودم شدم در زیر پای عشق تو پست غمت با ساقب دل شاد دارد هوای عشق بس طرف پست بیای یار یکدم یار من کن مرا جانی و جان دلیز پری در پا افتاده ام ای یار غمخوار	ز بدخوی چه تلخ می کنی کام که ما میرود از عمر این روز بگفت و گو چه ضایع می کنی شام که هستی هر چه میگوئی از ان پیش چهارمین رسیده گاه و بیگاه چه سان در گرد عالم کرده گشت متاع شاهنم برباد دادی که من شه بود روزی در پناه کنون وقتست گوگیری مرادست که صد گشته چو من برباد دارد برای مردن و لها گوشت غم جانم به بین غمخوار من کن که گیر و دست گرد سنم گیری و پا افتاده را از لطف بردار
---	---

چو روی خویش متن کن خوی خود را
کیه بر حال من اندیشه میکن

زمن پنهان چه داری روی خود را
بدی بگذار و نیکی پیشه میکن

جواب دادن نوش لب لکزد او و سخنها و دشت
گفتن با لکزد او

بغاشق روی کرد آن چهره رخ
تو بازی میکنی با عشق باز س
پری با آدمی یکجا نباشد
میان مردمان شد مرقمی کم
نه بینی اندر و حسن و یوفائی
وزد حسن مردم آزاری نیاید
که بس بد عهد باشد آدمی نداد
جفائی آدمی را خود کمی نیست
ز بد نامی بطشت خون نشانی
بگرد شمع خود پروانه سازی
بافسون مراد رد دام آری
زمن مقصود تو هرگز نخیند

زبان بکشد باز آن سر و گنج
که ای سر مست جام تو نیازی
مرا با تو سر سودا نباشد
نباشد از دفا بوی بمردم
ز مردم هر کرا بیش آزمائی
ز انسان بچکه یاری نیاید
چگونه دل توان بر آدمی داد
کسی بد عهد ترا ز آدمی نیست
تو میخواهی مرا زین خجش بانی
میان نیک و بد افسانه سازی
نه آن مرغم که تو از خام کارنی
دلت بیموده با خود می ستیز

بروشاخی بگیر از عقل داری	که از روی میوه در دست آری
مینگن دانه در جامی خرابی	که در تخم هم آنجانب نیاید
ز در خوشیستن با من چنانی	تو باد رود من از درد تو خالی
بوصل تو سر من در نیاید	ز من کار تو هرگز بر نیاید
ده خود را در گزمت ازین پیش	یکی سه در گریبان کن بینیش

باززاری کردن ملکزایش نوش لب و ناز کردن نوش لب با ملکه او

چو دید آن شریفه کو یار بنحوی	ندارد از گلستان و قابوی
بدایه گفت کای سرور پری رخ	مرادیده بیدار تو سرخ
دل مرا خانه در کوی تو بادا	و چشم روشن از روی تو بادا
بشمیر جفا خونم چه ریزه	چرا با من چو دوران می ستیزی
بخون بیدلی در شسته چیت	مرا خود مرگ بهتر از چنین است
چه می داری جبینم زار و غمناک	غریب کشته گیر و کرده در خاک
بجایت هر دم آتش می فروزد	غریبان را کسی چنین نسوزد
دلکم گردوج در دود کشاید	ز سنگ خارده صد ناله بر آید
ترا گرد در دمن معلوم گردد	دلت گر سنگ باشد موم گردد

که روزی روزگاری بود مارا
چنین بیچاره در کار تو گشتم
خدا را باش تا کی بوفائی
منم خود سوخته دیگر چه سوزی
از آن بهتر که با من می سیزی
که خونها خورده ام بهر چنین سوز

ببین زین گونه در خواری تو پیدا
بدین سان خسته زار تو گشتم
مرا هر لحظه در دے مینمائے
چه آتش از جفا جوئی فروزی
اگر صد بار خون من بریزے
لکن ضایع نگار این چنین سوز

رخ نمودن نوش لب بالکراد و عهد بستن با او

که عاشق میشود از حد پویشان
بمن کن عهد از مردم نهان
مرا این دامن عصمت میالای
بکام دل بگردی خذر خورم
ز من چون بوفایان بزرگردی
بسی دی بوفائی هست مشهور
بمن او عهد بر بست از سر مهر
نبالا بم لهر دامن چپ است
اگر صد ره رود دامن گبلم

بدیدم چون زرد می لطفنا حسان
بدو گفتم که ای محبوب جانی
یکی کز روی شہوت میل منهای
مگر قادی شوی تو بر نکاحم
و گر آن کز ره هست نور دے
که باشد آدمی زاده از وفادور
چو بشنید این ملکزاد پری چهره
که افتاد بر نگردم بر نکاحت
و گر کز خدمت رود بهر نتبالم

چو بر بستیم مهدی نهر دو با هم بگردم و زمان از جای بستم پس آنکه بوسه بر روی دادیم چه خوش در لیت روز وصلان و دلداری موافق روی بمجلس شسته و عشرت فزائی نشسته بلی و مجنون یک عهد جهان زین گونه راحت خود گم کرد	بنائی دوستی کردیم محکم و دوان در گردن او بود و دستم نزد روی مهر لب بر لب نهادیم چو به شگفت چون گل در بهار گهی بوسه چشم دگر برابر روی نهیم عیسای ترس جدائی ز نامه صلاح کرده باد و هم عهد نشان اینچنین دولت که دارد
---	--

شراب خوردن و عیش کردن ملک را و بانوش لب
و خفتن بایکدیگر و آبدن ما و نوش لب بالین ایشان
مرغ ساختن و نوش لب فرستادن ملک را و بملک

همه شب هیشما کردیم بایار و مستی بسمی دم از بافتیم و عاشق مست و کیمیا قناده بنگاه مادر هم در باغ و گلستان	بمی خوردن نموده سمی بسیار بیک بالین و دلداری نهادیم نزد روی مهر و بر رهنماده ببالین سر ما هر دو بگذشت
---	--

چو دید آنجا سے مارا رخ پوشید
 بیامد پیش گلبواد سر قمر
 بیای آن پری افست و گلبوی
 بخش این یک گنه را بر من ای حرم
 بدامانش نکرده دست ایشان
 پس آنکه حال شده را موی موی
 بشد فی الجمله آن عورت تسلی
 و لبک از عورت حبسی بر شفت
 که ایشان را جدا ساز نماز هم
 بقصر او نهند و باز آیند
 پس انگامی مرا هم زود بردند
 سحر گر چون دو دیده بر کشام
 نه مجلس دیدم و نه یار و گلزار
 بیامد ما درم از غصه چون مهر
 که نام و رنگ من بر باد دادی
 تو هم بستر شدی با آدمی زاده
 هنوز از عشق او تو بقیه لاری

مثال دیگر از غیرت بخویشید
 که این فتنه ز تو پیدا است و درم
 که ای بانوی نیکو طبع خوشخو
 که پاکست نوش لب این خطه چون
 ز من باور کن این اخاصه لب
 پیشش گفت یک یک بار گلبوی
 بگردش دل ابا شده زاده میل
 پس آنکه با پری زاده او گفت
 برند آن مرد را در ملکش آن دم
 روان در بردش سعی نمایند
 بقصر من اباد ایه سپردند
 دل و جان از غم تر باد و آدم
 فغان برداشتم از عشق لاری
 بمن این حرف برگفت از بر قمر
 بروی من دری محنت کشادی
 بدادی نام و رنگ خویش بر باد
 پشیمان نیستی زین خام کاری

نرم من بسی سر را بجنب بند سه سالست آنکه اندر گرد عالم که شاید از ملکزاده نشانی بسی در کوه ها و دشت و صحرا ندیدم زمان پری پیکر نشانی که تا امروز در قنصرت رسیدم نشستم تا دمی بر تو به بینیم چو دیدم طغف تو در بازه خود گرفت ارتو کردم خویش اشاد	صرا بر صورت این مرغ گرداند همی گردم ز عجب روی یارم میابم در سه او بوستانه بگشتم از پی آن سرور زیبا نیاسودم ز عجب اوز زمانی ترا بر صورت آن شاه دیدم بیاد اوز رویت گل بچشم تو و ادم تن جی پاره خود که می مانی تو ای شه با ملکزاد
--	--

گوش کردن معصوم شاه حکایت مرغ را و اثر کردن در مالو

پو معصوم این سن شنید ازان مرغ دلش جدا پاره شد ز یوز و دوش نه در دوشش لب و ز ملکزاد ز در دوشان دو عاشق را بر گزیت پس آنکه لغت کما سی شیشه زن ترا خوانیدیم خواهر و زود عالم	عشقانه حکایت دید ازان مرغ بهارش شد خزان از آه سوختن فغان در پیکر معصوم افتاد که از در پیش خود چون توان نشین سرور سینه نور دیده من توئی همیشه خاص من ایندم
--	--

گرد سخی بر بندم چو فولاد زبان بکشاد مرغ از راه تعظیم چه سجویی دوائی در دم اسی شاه من اسب از وصال او بریدم مبادا بخت برگردد ز مردم چو معصوم این سخن بشنید از و اگر خواهی قضاے آسمانی هزاران ساله راه راوی کی دم چرا نومیگردی ز یزدان	ترا آخر رسا غم با ملک زاد که بادا بر شهادت راه تقدیم که نتوانی علاج این بدخواه بنامیدی از و دامن بچیدم که میگردد همه سر رشته گم بالماس زبان عقد گهر سفت که سازد چهره کس از غوانی بساند یار را با یار خرم بیا و قصه مارون تو بخوان
---	---

تمثال ششم تمثال مردن معصوم شاه از قصه مار دنان

که مارون رشید آن شاه فیروز یکی باغی بدش با خلد بهر درختانش بگردون کشیده بهر جانب گل و ریحان شکفته نشسته است بد گل شاد و خرم شگوفه بر سرش گوهر فشانده	بطاعت خانه خود بود یک وز که گفتی جنت الما و است یکسر سراندر گنبد او کشیده تنهای ایزد جب بر گرفته بنفشه کرده ز انوشیروان درون مجلس گل زلفش اندوه
---	--

گرفته مس غری می لاله بردست
 زبان بکشت و سوسن بر تالش
 چو ز گیس چشم از مستی کشاده
 بهر جانب هزاران نغمه پرواز
 گهی راه حسینی ساز کردند
 گهی از راست رفته با صفایان
 گهی از کوچک در راه حجازش
 ز یک جانب فغان بر دشت طبر
 در آن باغی که میزد از جان دم
 دختی بود و حوشی در میان
 نهاده تخت شاهی بر لب آب
 نشست از روی شمرت شاه تخت
 که ناگاه از خلک مرغی درآمد
 بکس مرغی بصورت بعبت چین
 چو بارش بدید و گشت عاشق
 عجب میله شد آن شه ابان طیر
 بیامد مرغ و پیش شاه نشست

پیش شاه گل چون شاه دست
 نهاده سبزه سر در زبر پایش
 چو ساقی جام می برکت نهاده
 بهشتاق این نوآ کردند آغاز
 رهاوی با عساق آغاز کردند
 مخالف با بزرگ آواز ایشان
 بسان زنگ کردند سازش
 بساز بوسلیک از فرقت گل
 روان هارون درآمد شاد خرم
 که داد از طوبی و کوثر نشانه
 بنفشه فرش افکنده در سحاب
 تلاوت کرد قرآن آن نکو بخت
 که گوی مرغ روح از تن برآمد
 در خنان صورش چون باد پرتو
 پریشان شد چو خدا بهر حاشی
 که نیکو می نمود آن مرغ در سیر
 بزود شد در زمان بر پای بودست

کہ گیرد مرغ را از شوق و در بر	بداد و فرس اندر برابر
نہ جابر غاست مرغ و شاہ با او	روان بنما و سوئی آسمان رو
فشرودہ پاسے اور شاہ ازیم	دل ہارون ہمیشہ گشتہ دو نیم
بیک ساعت ہزاران فرسخ از شہر	برفت و بردشہ را جانب بہر
بعمان برو ہارون را بیکدم	بسی بر روی آن دریاب شدیم
قضا را یک جزیرہ شد نمودار	برفت آنجای مرغ و زد و بھفتار
ز پائی خویشتن افگندشہ را	بیداد شاہ آن روز سیر
زمانی ہر طرف گردید و بشت	یزد انگاہ انہیت بسر دست

آمدن بادشاہ سراندرپ جزیرہ کہ ہارون آنجا بود گشتہ شد
 آن شاہ بدست ہارون

قضا را شد پدید از روی آن بھر	شتابان کشتی مانند یک شہر
بیاد تا پیش آن جزیرہ	ہمانداز دیدنش آن شاہ خیرہ
کنجی گشت پنهان یک زلمے	از ان کشتی بر آمد یک زمانے
بعد سر و رخ چون ماہ تابان	ندیمان از پیش خدی شتابان
مرصع خلعتے اندر ہر او	کیے تاجے ز گوہر ہر سر او
روان جز گاہی آنجا نصب کوند	پس انکہ سایب انہا بر شمر دند

برآمد بر سرش شاه جوان بخت	برای شاه نهادند یک تخت
نهادند و فرستند از پیرگاه	بیاد روند خانها پیش آن شاه
بسی هارون تعجب ماند و خیره	هماند آتشاه تنهاد و حسزیره
و ها گفت از ره غیرت مرغان	چو تنهادید هارون آن جوان را
گفت ای نو جوان خوب مژگون	تعجب ماندش هاشم ز هارون
درین صحرای چنین حیران چرایی	چه شخصی و کدامی از کبابی
که اینجا آدمی ناید بسودا	کدامی بادت آورده بایغ
چنین حالت پریشان کوجوشد	اگر سوداگری مالت کجاشد
بدریا باز میگردد همیشه	بگفتا مردی ام تحب ریشیه
مرا آورد ایغ از قضا رست	بیک ناگاه بادند بر خاست
بدیدم بر رخس صد غنچه لعل	نظر انداختم چون بر رخ شاه
ازین جنگلستان احوال پرسم	نجدست آدم تا حال پرسم
سمند دولت اینجا از چه اندست	ز شاهنشده که تنها از چه ماندست
تماشا کرد آن حسن ملاحظت	چو شه بشنید آن گفت فصاحت
به پهلوی خودش آنگاه بنشاند	بمعظم تماشش پیش خود خواند
گو تنها بماندم زار و بیگس	بگفتا غم مخور ای خواجیزین بس
رو صد چندان دهم ز غم مشو بیست	زنو هرامل و زر گرفته از دست

ششین با من همیشه شاه و خرم
 پیش آن جوان نشست هارون
 پس را نگه گفت ای شاه جوان تخت
 چه شاهی تو و ملک تو کدام است
 زبان بکشاد کای مرد هنردان
 جزا بر جسد و وزیر نگینم
 مرا لشکر زد و عد برون است
 بنجم صد بود بر آستانم
 ورین مه میرسد گفتند آزار
 بمانت پایالت فتنه سخت
 مرا گفتند درود قهر دریا
 من اینجا دم از قول ایشان
 پس را نگه گفت کای و خاور
 بخود هارون بگفت ای حی انا
 چه ستمت این که آوردی پیش
 باورد از طبقه پیش آن شاه
 نشست و گوشت را میگردید

ترابی غنم بشهر تو فرستم
 که روز خدشش برست هارون
 چرا اینجا کشیدی افسر و تخت
 ترا ای شاه بگو آخر چه نام است
 منم شاه مبر اندب و زعمان
 ندیده ماه و غور هرگز نبینم
 دل دشمن ز بیم جوی خون است
 همیشه واقف انداز مال و جانم
 ز هارون رشید ای شاه شدار
 رسد زان شاه ای شاه جوان
 ورین مه باش اینجا شاه والا
 که تا خود بگذرد این ماه تابان
 ز جنس خود و نهیانه من آور
 مرا خصمی باین خود نیست اصلا
 مرا تا خود کنی در زمان پیش
 پس را نگه کرد بعلیم بدرگاه
 بجان و دل بنده از روی سنبو

گرفت و گفت کای شته تکرار نشد که گیرد با دهن آن تکرار است بزد یک عطشان شاه شاهان قتاد از تحت و جانش فتن کار که ناگاه آمد آن مرغ کوفه بزد از شوق اندر پای او دست بیکدم برد اندر باغ آن شاه پیش تخت آن مصحف نهاده تماشا کرد آن حال غرائب پس آنکه سر بر آورد و دعا کرد	بنوک کار و برکنده از آن توش شه از شوقی که در دل داشت بخواست پس آنکه از قضای جی جهان غلید آن کار و در حلقش بکیار ببرد آن شاه هارون گشت مظهر چو هارون دید شد شادان و جریب ز جابر داشت هارون را بناگاه چو هارون دید در بان راستاده بیک لحظه بدید آن سان عجائب قتاد اندر سجود و شکر اکر کرد
--	---

سفر کردن معصوم شاه بجانب بیت الامان بر نفس نعلین
 بر پدر و مادر و بهمان صورت آوردن نوش لب
 را مادر او و منت دار شدن از معصوم شاه

از آن پس کرد ساز راه راست که چون بودی تو دوشینم بخت	چو شه معصوم گفت این را و برستا دیگر روز آمد و بر نوش لب گفت
---	---

کسی کز وصل یاری نیستش سود
 کمر بر بست و انگه سازه کرد
 روان شد جانب بیت الامان
 بیک لحظه دمی هرگز نغمه
 بناگه در بیابانی رسیدند
 بغیر نوش لب باشاه دیگر
 پیاده گشت از سپهر فرس شاه
 نهاد و شد روان چون باد صحر
 قفس بر مهری رفت بموران
 بشد بیت الامان از دور پیدا
 بیامد سوی شهر آن شاه دوم
 بگرد او شدندش آن چنان هم
 که در آن ملک خود کم رفته آدم
 درین ملک انجمن خیره چرائی
 بگو با مادرش از من سلامی
 به برودش بشاه آن ولایت
 پس انگاهش ربابان سپهرند

بگفتای برادر چون توان بود
 بدگر روز معصوم جوان مرد
 ابا خود صد کس از خاصان درگاه
 همه روز و همه شب راه رفتی
 چو یک سال انجمن حمت کشیدند
 نمانده کس با ایشان بی فکر
 نمیرفتی دگر اسپش در آن راه
 پس انگه نوش لب راشاه بهیر
 بیک ماه دگر ره راند معصوم
 بناگاه از قضا می داد انا
 نهان کرد آن قفس جای محکم
 در آمد چون بشهر آن چنان شمع
 تعجب ماند ایشان در آن دم
 بگفتندش چه شخصی از کجائی
 بگفت از نوش لب دار پای
 چو بشنیدند از وی این حکایت
 به پیش مادر آن ماه برزوند

بشد اندر رسم بسیار غوغا بشد از باد را و صبر و آرام بر رسید انگهان احوال مدد که آورد و من او را اندرین بوم رهایند از نفس آن لب طلب برخ مالید روی موی فرزند نهاد اندر سر او افشرد چو دید آن وی فرزندش شعر نوازش کرد و بسیاری برید جواز سعی تو خود گشتیم و نشاء یکی قصری برایش کرد آباد بمادر گفت بک کرد معلوم که من و ادم توان رشک میداد که این دختر بود ما را چو خواهر که تا او را رسد غم بالکمراد ز روی مرحمت زین قصه جدا فرستادم به ملکش زار و دشتا	چو در بان بر نقش شاه اودا که کس از نقش لب آورد و پنجا طلب کرد از ره تعظیم شه را پس از خدمت بگفتا شاه معصوم برفت و کرد حاضر نوش لب ا چو مادر و پدر آن دم روی فرزند بگرداورد از شکاش کویان بود در آمد شاه مشهور از در قصر چو شه معصوم را آنجا بگردید که منتعاس تو بر جان ما باد پس از آنکه خلعت خامش با او داد بنامه نوش لب احوال معصوم بگفتا ادش معصوم شه را بگفتا شاه معصوم نکوفه چنان بد عهد من یا سر و آنداد بگفتا آن پری معصوم را باز بشد عمری که من آن نوجوان را
---	---

که میداند که اوز نه دست یا مرد پس انکه نوش لب گفت ای برادر	چگونه سر ز کار او توان بُرد فرستم کس بر گلبوی یکسر
مگر او را خبر باشد از آن شاه از آن پیش نوش لب برگرفت خام	اگر زنده هست می آید بر آن ماه بر گلبو نوشت از سوز نامه

نامه نوشتن نوش لب بجانب گلبوی بجهت ملکزاد

که این نامه بنام کار سازی خداوند زمین و آسمانها	که تنگتست از وی هیچ رازی خداوند روان و جسم و جانها
همیشه بی ارغمايش هیچ کار از آن پیش گفت با گلبوی از سوز	نشد نومید از وی هیچ کار که با بجز تو دارم مثل شب و روز
تو می گلزار سر و آشنائی تو می مرسم نه جان کبابم	تو می گلر دی باغ جان فزائی تو آبادان کن جسم خرابم
بگو خسر ترا دلبر چه افتاد الا ای لاله زاری باغ یاری	که ناید از من بچاره ات یاد خبر از غائب ما هیچ داری
چو داری از ملکزاده نشانی بگو آن عاشق و محبت چیست	وگر آید بیشیت باز یانی دلیم باری ز عشقش می خون
وگر دار و ز جام عشق مستی و یا مشغول شد با خود پستی	

و با خود عشق من از سر بر کرد	و کردار و ز عشق در درون دد
و یا مهر مرا داد دست بر باد	که از راه وفا از من کند یاد
ولی باینده او حلقه در گوش	اگر از ما کند او خود فراموش
ولیکن بر سر آن عهد خویشم	اگر چه از غم او سینه ریشم
دل من از غم خود غرق نیست	بگوئی آن عاشق و فاخته چو نیست
مرا اگر گن از احوال آن شاه	بمن بنویس شرح حال آن شاه
بجانم و اخما بناده تست	چو این قصه بعالم زاده تست
از احوال ملک زاده خبر ده	بمن با عاشق مسکین نظر ده
بگوئی از زبان من پیاش	اگر باشد رسان از من سلاش
که آید مرصع اندر دل ریش	که ای عاشق کن غم را فریش
که شد آخر نصیب ملکیت جسم	بعیش و شادمانی باش خرم
روان با قاصد تشنه بپرو	چو شد آن نامه نحر بر از سر برو

رسانیدن قاصد نوش لب نامه را بگلبوی و شناسان
 شدن گلبوی و گله روی از نامه و رسیدن
 ملک زاده ملک بحرین

بسی گشتند خوش گلبوی گلبوی
زبان بکشاد اندر پرشش ماه
که شد از بلخ غائب آن جگر سوز
زور و آن بری رخ سینه چشم
که اینک شاهزاده بر در آمد
بنا که روی آن شه را بدیدند
کجا بودی درین مدت سراسر
فلک ما را زجبرت مانده صنایع
نگی از گلبن وصل تو چیدیم
پس انگاهان دوات و خاندنهاد

چو قاصد بر دآن نامه بگلبوی
نهاد آن نامه را بر سر پیش انگه
ز بعدش گفت کای قاصد از آن
نیامد ز خبر دیگر به پیشم +
درین بودند کز و کس در آمد
ز شادی خواهران بیرون میدیدند
بپاش افتاد گلبوی کای برادر
سه سالست آنکه غایب گشتی از بیع
بمجدالد که خبر تو دیده هم
نمود آن نامه مه با ملکزاد

انشا کردن ملکزاد و جواب نامه نوش لب از زبان گلبوی

بگرد انشاد آن دم این چرخ
پیامت راحت روح و روانها
فرخ بخش دل و روح و دهنم
توان کردن در بار روح الامینان
بگردی اندوه و غم از دلم و در

جواب نامه مه را از گلبوی
که یا ای نامه ات مفتوح جانها
چو شد تخم بر این نعوذ جانم
به این قاصد که آرد از تو پیغام
بگردی خانه جانم تو بر نور

گلبوی تازه گلزار حبیب تم
 نوشی بر من این مکتوب این تم
 همان یار یک از تو بدروانش
 لکرا حوال آن عاشق بدانے
 چه گویم کز غم عشقت چسان است
 اگر گیری ز راه لطف و تنش
 و گرنه جان دهد ز بحر رویت
 بهیر و از غمت آن یار جانی
 چو تو شست او جواب نامه ماه
 چو آن قاصد رسد از نزد گلبوی
 بشد بانوش لب معصوم ششاد
 بشد مشهور شاه ان ملک و خود
 سپسالا اگر شد از ان حال
 بیاید پیشوا از شاه مشهور
 بیاید مادر گلبوی و گلر و سه

بدادی از غم دوران بخاتم
 کز ان مکتوب بنمون گشت معلوم
 هنوز از دل محب تست جاش
 سمنه وصل در میدان و اسنے
 پریشان و ضعیف ناتوان است
 نسازد محنت ایام پستش
 و بد جان و دل اندر آرزویت
 بگفتم حال او دیگر تو دانے
 سپرد آن دم بدست قاصد نگاه
 بیاید و آن خبر زان یار بجوی
 بنای قوی را کردند بنیاد
 روان بالشکرش یکدم نپاسود
 کشاد از خادمانی پروهم بال
 بدیدند و ران گشتند از دور
 پریش نوش لب کنده سر نوی

جواب نامه بدون قاصد از پیش گلبوی و خبر آن

از آمدن ملکز او آمدن مشهور شاه بملک بحرین
و نکاح بستن نوش لب ابلکز او

پیش نوش لب کنده مهر روی
رخ چون کاه او چون ارغوان شد
بدید آن اشک رخ و رنگ و
تمامی را شنید و کرد معلوم
بشد معصوم از دبدار او شاد
ز بهر بهمان با شمت و جاه
بر روی خو برویان باده خوردند
فر و بستند آن شاهان بدخواره
روان بر پای یکدیگر افتادند
که یابد عاشق سرگشته سامان
به پیچیدند با هم بختان مار
دران و رخ گهر با قوت می جفت
در رون ضرعش مهر گیا کاشت
بمجلس خنک و قانون شد هم آواز

بیاد مادر گلبوی کز دس
گرفت او را کنار و شادمان شد
پرسید از پیشانی و دردش
ملکز او چه حال شاه معصوم
دوان آمد بدست پایش افتاد
پس انکه قصر با آراست آن شاه
چهل روز و چهل شب عیش کردند
پس انکه عقد آن مهر را بان شاه
دو عاشق رو بپای هم نهادند
چه خوش روزیست و ز مهر جانان
دران شب تا صبح آن هر دو دلدار
بشد الناس باو چ گهر جفت
دو رخ گوهرش چون مهر شد
بدید و ز شد چون مجلس آغاز

نوازی چنگ غود و رود ریخت	بغشاق و حسینی ساز شد هست
--------------------------	--------------------------

صحبت داشتن سپسالار در باغ خاص با یاران و
عاشق شدن معصوم شاه با گلبوی فکاح بستن
گلبوی را به معصوم شاه و گلروی را بار اسخ +

سپسالار صحبت برود در باغ شب معصوم شد در باغ می گشت برون آمد بگشت باغ گلبوی چو معصومش بید و گشت برخواست چو گلبویش بید و مست او شد دوید و روی او از خاک برخواست زمانی تا بخود آمد شهنشاه بیاید شاه و در خرگرفت او بشد بیهوش یک و زو یک شب پیش نوش لب گفتند کاشان ملکزاده بیاید با پری نهاد	سه روز و شب همی می خورد و باغ بسوی قصر گلبو مست بگذشت چو ماه چاروه افروخته روی ز پا افتاد و شد آن شاه مدوش هم از جان فو دل پابست او شد مرشس اد رکنار خویش بگذشت و پیشش رفت و در خرگرفت آنماه بیا لیلن سر ز در و عشق نهاد بفتاد و بزد مد مهر بر لب + شد دیوار و افتاده بخبرگاه بیا لیلن برادر هر دو نداشتاد
--	--

کسی گفتا بان شه کای ملکزاده
 چو اگر شد ملکزاده از غنیم او
 چو دیگر دوزش گردد بن خشان
 بیامد با سپهسالار و برگفت
 که باد اسالها عمر شهنشاه
 تو میدانی که معصوم از چه اهل است
 چنان خواهد بود که او را هر فرزندی
 و گریه رخ مرا هست او برادر
 بیامد نوش لب او نیز این گفت
 گفتا با ملکزاده که ای دوست
 تو میدانی مرا چه نیست این رخ
 بیامد نوش لب پیش مادر
 پس آنکه طویها آماده کردند
 شبانکه عقد شده معصوم و گلبوی
 سنا که چار ولد از پر پوش
 بیک هفته می و ساغر گرفتند
 بهر روزی چنان شش بار هم

ز در عشق شاه از پاور افتاد
 گفتا غنیم خورای یار و مجو
 ملکزاده که مرا هست از حبان
 ز دینج لعل این عقد که سفت
 لاک با و اتقا و بان و نگاه
 شهنشاه است هم با اهل و نسل است
 به امانی خود و شاه و سازمی
 بی مکر و بی را با آن نکونه
 سپهسالار مثل لاله شکفت
 چو تاج فرقی و نور دیده اهل است
 و آن باش و گین آماده این کار
 گفتا حال گلبوی و برادر
 در آن دم فکر جامع و با ده کوفه
 بستند و بشد رخ بگرو
 بهم کرده قران سپار با خوش
 پس آنکه شاه دانی دیگر فتند
 ای خوروند می بهر لحظه با هم

نخصت گرفتن ملکزاد و معصوم شاه از مشهور شاه
و سپهسالار و رفتن بملک خود و به پدر و مادر
ملاقات کردن ❖

از بعد چند گاه آمد ملکزاد + بشد پیش سپهسالار کامی شاه بشد عمری که از خویشان جاویدیم اگر باشد سعادت بار و یاور بروز چند گرم گشت نعلت سپهسالار آمد پیش مشهور اگر نخصت دهد شاه بهمانگیر پس انگشت مشهور خنجرین گفت براق هر دو شان کردند شاهان بزاران نیمه و خسر گاه شاهی سپاهی با ملک زاده برآمد و دختر خود سپهسالار و مشهور	ایا معصوم شاه خندان و دلشاد همیشه باد با توافر و جباه بدرو و غنم اسیر و بتلاطم رویم از دولت با اب و مادر روم پیش پدر می شاه لبت بگفتا از زبان آن دو و مجور بملک خود رویم این شام شکیب که باد اقبال با آن هر دو گفت بر آوردند شکر و رب بان بصورت بر داند هر سو سپاه مگر نفی قیامت بر سر آمد بیاد با ملکزاد و بدستور
---	---

پس آنکه راه ترکستان و نجش بازدک فرستی آن هر دو دلداری یکی قاصد فرستادند باباب بشد محصوم سوی شهر نجش پدر چون قاصد زنده را دید باستقبالش آمد چار منزل تمامی شهر را آئین بستند	گرفتند آن دو کزونی شکر لب بشیر خود قرین گشتند ای یار که اینک آمدیم ای شاه در باب ملکزاده پس بنجامد کیشب ز شادی همچو گل غنچه بخندید پدر صد شادمانی کرد حاصل پس آنکه با دو صد شادی نشینند
---	---

خاتمه الکتاب

خداوند ابد تو فرستی آنم بعالم نیست به از عشق کار نمی که داند این سعادت بیان کرد زهی دولت که بعد از درو بسیار گل اقبال از هر سو شکفت سعادت در بر و معشوقه در پیش که ابر دست دادند چنین گل که دارد این چنین سرانگی دست	که آبادان شود از عشق جام خنک آنکس که دارد عشق یاری که داند این کرامت را عیان کرد رسد دلداد کانا که بدلداری طرب بیدار گشته غم بخت نماند هیچ تیر غصه در کیش که اور جامه نسگند این مل که امی کس ازین خجسته مست
---	--

بهر جای که رفت اقبال آنجا است که به از بیدلی خود حاصل نیست مکن در جان نجلی یار راده بده جانی و جانانے بدست آر گل آن خوشتر که در گلزار باشد از و بدر و ز تر خود دیگر نمی نیست مباد اوج دل از عشق خالی که به از عشق بازی نیست پیشه بان شاهزاده از که دمر	کسی را کاین چنین دولت مہیاست غلام آن کسم کورا ولی نیست اگر داری دلی و لدا راده برای و در دمانی بدست آر حیات آن به که پیش یار باشد ذلی کورا خبر از دلبری نیست مترس از عاشقی فلا و بالے غلام عشق باز انم همیشه + خداوند امراد حبله راده
---	--

بده بر آصفی توفیق ای خواه
 که تا گوید همیشه ذکر ا لله



خاتمه لطیف

افسر کلام و خسر و مرام شیرین محمدت حضرت ایزد سبحان جلالت بخش کام
 زبان هست و رعایت فرق سخن قریح زبیر سرانجمن خوشترین نعت سرور
 انس و جان رونق دیباچه بیان سپس برغن سریان روزگار و نقادان
 کلام بلاغت شعار متواری و پوشیده مباد که درین سوزها که روز بانار
 قدر دانی اهل علم ست شنوی بیشال فصاحت تمثال که حرفش سلسله
 متانت یگانه و الفاظش جماله شود معانی یگانه خوش الدن بدش ترکیب
 نظام مصارعش چستی درستی دو چار و ظلم لالی آبدار اشعاش با صد
 روشن بیانی همکنار نمکین ابیانش مایه فصاحت و شیرین مضامین لذت
 ذائقه بلاغت و نقش هر آنچه گفته شود ناپایه بیان افزون مغیرتقی است
 خسر شیرین صغری است از جلوه ریزی خیال که بار وجودت و شونوی طبع
 بیشال جادو نگار نو آیین قلم خنوری و عذاب لببانی و دستور فرمانروای
 کشورستان فصاحت کثری و شیوار بانی نواب اصفت جاه
 بهادر اصغری مخلص که وزیر عظم و دستور معظم پادشاه عالمگیرانی
 بودند بطلاقت لسانی و ذلاقت بیانی در عهد پادشاه مد نظیری مد شند
 هاتما مصنف علامه بن شنوی را که بالا مال فصاحت و بلاغت است

اطلاوش پیش بچشوش شاه گذرانیدند و بجلد ویش انعامات و جاگیر و اعزاز
 پیش از حوصله دریافتند بسکه دیگران از شعری نامدار و سخن طرازان بحر
 گفتار مانند حضرت خواجہ نظامی انجوی و نظم حمیدین و داستان علاء الدین
 بیان زور و طبع و انموده مرتبه سخن افروده کس چه تواند و کردگار زهره
 و در جنب کلام حضرت خواجہ نظامی لب کشاید تا بگفتن چه آید آنا این مصنف
 زبان و ان مرد میدان سخن و زری نظم را بپایه ارجمندی رسانیده که
 قدر و انان اهل سخن عند الملاحظه بحسین کلام آفرین خوانند قابل
 از مخان جوهر شناسانست همگی یک نسخه از نامه قدیم بنحوص وافر و سلیقه
 مکر و دیده و با وصف تلاش دیگری بهم نرسیده بجز بد شوق
 رتبه شناسان سخن مولوی عزیز الحسن صاحب وافر کوشیده
 مما لکن بمطالقتش برداخته بتوجه جزیل بحر مروت و فتوت



نظامی - گنجوی مشہور
کتاب ہے -

ہفت پیکر نظامی - تصنیف نظامی
گنجوی قدس سرہ -

سکندر نامہ بزمی - تصنیف نظامی
گنجوی قدس سرہ -

ایضاً - کاغذ گندہ سفید و گلابی -
سکندر نامہ بزمی - تصنیف مولانا نظامی

گنجوی -
شرح سکندر نامہ معروف بشرح محمد

گلوی - یہ شرح دیار پنجاب وغیرہ میں
نہایت مستند جو حسب ذرا فیش میان
چراغ دین تاجرتب لاہور مرتبہ اول اس
مطبع میں طبع ہوئی حصہ اول -

شرح سکندر نامہ گلان - موسوم منتخب
المشروع و مشہور بشرح علماء کلکتہ مولانا

جناب مولوی بدر علی صاحب عظیم آبادی
مولوی سید حسین علی صاحب جونپوری

جو حکم صاحبان کونسل کلکتہ میں شروع
کثیرہ سے مرتب ہوئی فی الحقیقت تیسرا

بیشل ہے -
مثنوی نرنگ عشق - تصنیف محمد اکبر

تخصیص لاہوری -
مثنوی فشر غم - تصنیف مولوی

محمد مقیم سہارنپوری -
مثنوی قضا و قدر - تصنیف میر علی

عصم بزمی -
نالی منظور - تصنیف سید منظور احمد ضا

مذاق تصوف میں ہے -
شکرستان خیال و خوان نعمت

یہ دو کتاب میں کتاب اول تصنیف ملا
اور خوان نعمت میں تراکیب انسا کہ

کے لکھے ہیں -
مثنوی زلالی - رسمی الید و محمود -

محشی ہے -
قصائد عرفی - مشہور کتاب درسی

ساتی نامہ طوروی - مشہور کتاب تصنیف
ملا طوروی ہے -

قرآن السعدین - از تصنیف حضرت
امیر خسرو دہلوی -

قصائد بدر چاچ - مشہور کتاب ہے
شرح قصائد بدر چاچ - معروف بشرح

عثمان خانی شارح اسکی مولوی
محمد عثمان خان شہید مدار الہام ایپو

اس شرح کے ضمن میں عمدہ رسالے
ہر علم و فن کے ہیں خصوصاً رسالہ جا

رموز طلسم قابل دیدین -
بار دانش گلان - واضح و خوشخط

تصنیف مولوی عنایت اللہ
ایضاً خرد - تصنیف ایضاً -

مثنوی - ولی رام عرف چشمہ عرفان
تصنیف ولی رام -

کلیات دیوان فارسی

دیوان حافظ - محشی مشهور دیوان حافظ شیرازی کا ہے۔

ایضاً - محشی مطبوعہ جدید بہت خوشخط طبع ہوا ہے کاغذ گندہ ولایتی چکنا ایضاً - کاغذ سفید گندہ۔

ایضاً - کاغذ رسمی حنائی۔ شرح دیوان حافظ با حل معانی و مصطلحات صوفیہ مولوی صادق علی صاحب۔

کلیات حزین - یہ ایک مجموعہ غرائب و انوار از طبع مخزن آفرین شیخ محمد علی حزین اس مجموعہ میں کتب ذیل شامل ہیں۔

شواخ عمری حضرت مصنف تواریخ سلاطین قصائد نصیر المہدی الامام ہونا و تنویات قصید دل و حیران انجمن و تنویر

غرائب و تنویر نامہ تذکرۃ العاشقین وغیرہ۔

کلیات میرزا بیدل - اس کلیات میں چار کتابیں ہیں۔ نکات بیدل و مقام بیدل دیوان بیدل عناصر بیدل

دیوان بیدل - اسکے حاشیہ پر نکات بیدل ہر اصل نسخہ کلمی بہت عمدہ و پرچون تھا و اسطے ملاحظہ شاائقین کے طبع ہوا

کلیات سعدی شیرازی حاوی ہر شکل مفصلہ و ذیل دیاچہ کلیات کریم اللغات بوستان قصائد عربیہ قصائد فارسیہ

مرآئی ترجیبات طعینات بدایع عوامی غزلیات قدیم صاحبہ مفردات قطعیات رباعیات غنویات مقطعات مطالبات ہزلیات خاتمہ۔

کلیات سعدی - مطبوعہ جدید۔ دیوان مخفی - تصنیف مخفی شہسباز اوتار اہل زبان تہذیب نامہ تمام کا جو ولایت

فارسی میں جو ناواقف ہیں اسکو کلام زیب انسا بیگم کتب میں غلط ہے تذکرہ سخی ظاہر ہے۔

دیوان خواجہ حسین الدین ہشتی - ایک نایاب ہما صفت یہ تصنیف محض عنایت از روی سے اس مطبع کو ملی تبرکات طبع ملی

دیوان حضرت غوث الاعظم - شیخ محی الدین گیلانی مشہور یہ پیران سیر کلیات نظم غالب فارسی - عالیجناب

مرزا اسد اللہ خان بہادر و بلوچی کا کلیات نظم۔

دیوان غنی - مصنفہ ملا سخی ظاہر غنی دیوان موزون - من نتائج خیالات

عالیجناب راجہ رام نرائن صاحب۔ دیوان صاحب - مشہور دیوان ہے دیوان ناصر علی - محشی و شاعر

یادگار زمانہ تاخرین ہے۔

